

T.C.
E G E Ü N İ V E R S İ T E S İ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

**İZMİR İLİ KEMALPAŞA İLÇESİ BELEDİYE
ÇALIŞANLARININ TOPLUMSAL CİNSİYET
ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARI VE İLİŞKİLİ
FAKTÖRLERİN TANIMLANMASI**

Yüksek Lisans Tezi

Ayşe İZCİ

Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı

İZMİR

2024

T.C.
E G E Ü N İ V E R S İ T E S İ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

**İZMİR İLİ KEMALPAŞA İLÇESİ BELEDİYE
ÇALIŞANLARININ TOPLUMSAL CİNSİYET
ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARI VE İLİŞKİLİ
FAKTÖRLERİN TANIMLANMASI**

Yüksek Lisans Tezi

Ayşe İZCİ

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Aynur UYSAL TORAMAN

Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı
Kadın Çalışmaları Yüksek Lisans Programı

ETİK KURALLARA UYGUNLUK BEYANI

Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne sunduğum “İzmir İli Kemalpaşa İlçesi Belediye Çalışanlarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve İlişkili Faktörlerin Tanımlanması” adlı yüksek lisans tezinin tarafımdan bilimsel, ahlak ve normlara uygun bir şekilde hazırlandığını, tezimde yararlandığım kaynakları bibliyografyada ve dipnotlarda gösterdiğimi onurumla doğrularım.

Ayşe İZCİ

ÖNSÖZ

Bu çalışma, İzmir ili Kemalpaşa Belediyesi çalışanlarının toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarını ve ilişkili faktörleri belirlemeyi amaçlayan kesitsel bir çalışmadır. Toplumsal cinsiyet rolleri, modern toplumlarda önemli bir konu olarak dikkat çekmektedir ve çalışma yaşamı da bu konuda önemli bir alanı temsil etmektedir. Bu nedenle, belediye çalışanlarının toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarını anlamak ve bu tutumların nelerle ilişkili olduğunu saptamak önemli bir araştırma konusu olmuştur. Bu araştırmanın, Kemalpaşa Belediyesi çalışanları arasındaki toplumsal cinsiyet rolleri ve tutumları hakkında daha kapsamlı bir anlayışın oluşmasına katkıda bulunacağını düşünüyorum. Ayrıca, bu çalışmadan elde edilen sonuçların, işyerlerinde daha eşitlikçi bir çalışma ortamının sağlanması için ilham verici olacağı kanaatindeyim. Araştırma sonuçları doğrultusunda, belediye çalışanlarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının daha eşitlikçi olabilmesi için toplumsal cinsiyet alanında çalışmaların ve eğitimlerin gerekliliği ortaya konmuştur. Bu noktada belediye ile iş birliği yapılarak çeşitli eğitimlerin düzenlenmesi mümkündür. Kemalpaşa belediyesi ile bu alanda bir çalışma yapılmamış olması ve farklı değişkenlere bakılmış olması açısından, bu çalışma literatüre katkı sağlayacaktır.

İzmir-2024

Ayşe İZCİ

ÖZET

Bu çalışma İzmir ili Kemalpaşa belediyesi çalışanlarının toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarını ve ilişkili faktörleri saptamayı amaçlayan kesitsel bir çalışmadır.

Araştırma İzmir ili Kemalpaşa İlçesi belediyesi çalışanları ile 17.01.2023-18.05.2023 tarihleri arasında yürütülmüştür. Araştırma evreninin tamamına ulaşılması hedeflendiğinden herhangi bir örneklem seçim yöntemine başvurulmamıştır. Araştırma örneklemini, araştırmaya katılmaya gönüllü olan 224 belediye çalışanı oluşturmuştur. Veriler kâğıt kalem tekniği ile Birey Tanıtım Formu ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği uygulanarak toplanmıştır. Araştırmanın bağımlı değişkeni Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) toplam puanıdır. Bağımsız değişkenler ise yaş, cinsiyet, medeni durum, çocuk sahibi olma durumu, en son mezun olunan okul, en uzun yaşanan bölge, çocukluğun geçirildiği yerleşim birimi, Kemalpaşa'da yaşama süresi, belediyede çalışılan birim, aile tipi, annenin öğrenim durumu, babanın öğrenim durumu, toplumsal cinsiyet eğitim durumu ve çocuklukta cinsiyetten dolayı eşitsizlik yaşama durumudur. Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 26.00 istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde bağlantısız örneklem için t-testi ve tek yönlü varyans analizleri kullanılmıştır. Çoklu karşılaştırmalarda izlem testi olarak Scheffe testinden yararlanılmıştır. Belediye çalışanlarının yaş ortalaması 36.18 ± 8.57 olup, %52.7'si erkeklerden oluşmaktadır. Çalışanların TCRTÖ puan ortalaması 51.95 ± 11.78 (Min=20, Max=75) olarak bulunmuştur. Belediye çalışanlarının aldıkları bu puan, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlik açısından kararsız bir tutumda oldukları tutum şeklinde yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda belediye çalışanlarının toplumsal cinsiyet rolleri tutumunun sosyodemografik özelliklerden cinsiyet, medeni durum, en uzun yaşanan bölge, toplumsal cinsiyet ile ilgili eğitim alma durumu, çocukken eşitsizliğe uğrama durumuna göre farklılaştığı saptanmıştır ($p < 0.05$).

Belediye çalışanlarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının daha eşitlikçi olması için bu konuda yapılacak çalışmalara ve eğitimlere ihtiyaç olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Toplumsal cinsiyet, toplumsal cinsiyet rolleri, toplumsal cinsiyet rolleri tutumu, belediye çalışanı.

ABSTRACT

This study is a cross-sectional research aimed at determining the attitudes of municipal employees in the Kemalpaşa district of Izmir, Turkey, regarding gender roles and the associated factors. The research was conducted between January 17, 2023, and May 18, 2023. As the goal was to reach the entire population of the research, no specific sampling method was employed. The research sample consisted of 224 municipal employees who voluntarily participated in the study. Data were collected using the paper-and-pencil technique through the administration of a Personal Information Form and the Gender Roles Attitude Scale. The dependent variable of the research is the total score on the Gender Roles Attitude Scale (GRAS). The independent variables include age, gender, marital status, having children, the most recent school attended, the longest place of residence, childhood settlement, duration of living in Kemalpaşa, work unit within the municipality, family type, mother's educational status, father's educational status, gender education, and experiences of childhood gender-based inequality.

The data obtained from the research were analyzed using the SPSS 26.00 statistical package program. Independent samples t-tests and one-way analysis of variance (ANOVA) were used for data evaluation. In multiple comparisons, the Scheffe test was used. The mean score for municipal employees on the GRAS was found to be 51.95 ± 11.78 . When the scores obtained from the scale are evaluated, it is observed that they range from 20 to 75. The increase in scores is interpreted as an indication of high egalitarian attitudes towards gender roles. The score obtained by municipal employees is interpreted as an ambivalent attitude towards gender equality based on societal gender roles. The findings of the research indicate that gender role attitudes vary depending on sociodemographic characteristics such as gender, marital status, the longest place of residence, receiving gender-related education, and childhood experiences of inequality related to gender ($p < 0.05$).

As a result of the research, it is concluded that there is a need for initiatives and education to promote more equitable attitudes towards gender roles among municipal employees.

Keywords: Gender, gender roles, gender role attitudes, municipal employee.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ	vii
KISALTMALAR	viii

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Soruları	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	6
1.5. Araştırmanın Sayıltıları	6

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Toplumsal Cinsiyet Kavramı	7
2.1.1. Toplumsal Cinsiyet Kavramının Tarihsel Gelişim Süreci	13
2.2. Toplumsal Cinsiyet Rollerini	15
2.3. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açıklayan Kuramlar	17
2.3.1. Psikanalitik Kuram	18
2.3.2. Biyolojik Açıklamalar	19
2.3.3. Sosyal Öğrenme Kuramı	19
2.3.4. Bilişsel Kuram	20
2.3.5. Toplumsal Cinsiyet Şeması Kuramı	21
2.4. Toplumsal Cinsiyet Rollerini İlişkili Faktörler	21
3.1. Kemalpaşa İlçesi Demografik Yapısı	32
3.2. Kemalpaşa İlçesinde Yürütülen Cinsiyete Duyarlı Yerel Yönetim Projesi	37
3.3. Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Tutum Konusunda Alan Yazın Çalışmaları	39

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

4.1. Araştırma Grubu	43
4.2. Araştırmanın Yöntemi	43
4.2.1. Veri Toplama Araçları	44

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

5.1. Belediye Çalışanlarının Tanımlayıcı Özellikleri	46
5.2. Belediye Çalışanlarının Toplumsal Cinsiyet Rollerini Ölçek (TCRÖ) Puanları.....	48
5.3. Belediye Çalışanlarının Toplumsal Cinsiyet Rollerini Ölçeği (TCRTÖ) Puanları ile Sosyodemografik Değişkenlerin Karşılaştırılması	49

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA

6.1. Belediye Çalışanlarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi.....	53
6.2. Belediye Çalışanlarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Tutumları ile Sosyodemografik Özelliklerinin İlişkisinin İncelenmesi	55

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

7.1. Sonuç ve Öneriler	59
KAYNAKLAR DİZİNİ	61
EKLER.....	75
TEŞEKKÜR.....	82
ÖZGEÇMİŞ	84

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Yıllara göre Kemalpaşa nüfusu	32
Tablo 2. Kemalpaşa ilçesi eğitim düzeyi dağılımı	35
Tablo 3. Belediye çalışanlarının sosyo demografik özelliklerine göre dağılımı	46
Tablo 4. Belediye çalışanlarının toplumsal cinsiyet konusuna ilişkin geçmiş yaşantılarına göre dağılımı	47
Tablo 5. Belediye çalışanlarının görev aldıkları birimlere göre dağılımı	48
Tablo 6. Belediye çalışanlarının toplumsal cinsiyet rolleri ölçek (TCRÖ) puanları	49
Tablo 7. Belediye çalışanlarının sosyo-demografik özellikler ile TCRÖ puanlarının karşılaştırılması	49

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Kemalpaşa nüfusunun yıllara göre artışı	34
Şekil 2. Kemalpaşa nüfus grafiği	34
Şekil 3. Kemalpaşa nüfus artış grafiği	35
Şekil 4. Kemalpaşa ilçesi eğitim düzey grafiği.....	37

KISALTMALAR

CEID	: Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği
DEMIS	: Kalkınma Göç ve Sosyal Politikalar Derneği
SBAÇSAP	: Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
TCRTÖ	: Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UNICEF	: United Nations Children's Emergency Found

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Cinsiyet, doğası gereği biyolojiktir ve kişinin biyolojik yapısını belirler. Genetik olarak, kadınlar iki X kromozoma sahipken, erkekler X ve Y kromozomlarına sahiptir. Toplumsal cinsiyet, bireyin kadın ve erkek oluşunu, psikolojik, sosyal, kültürel bağlamda ele alan öğrenilmiş cinsiyet kimliği ve cinsiyet rollerini içerir. Toplumsal cinsiyet, bir toplumun cinsiyet ile ilgili kültürel yorumu olarak algılanabilir ve kişinin toplum içindeki rolünü tanımlamaya yardımcı olur (Press, 2014, s.16).

Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet arasındaki farkı değerlendirdiğimizde, toplumsal cinsiyet, erkeğin ve kadının kültürel ve sosyal bağlamda belirlenmesini, toplumların bu iki cinsiyeti nasıl tanımladığını ve onlar için atadığı toplumsal rolleri açıklar. Bu kavram önemlidir çünkü kadın ile erkek arasındaki güç ilişkilerini anlama, eşitsizlikleri sorgulamak amacıyla kullanılmaktadır (Ecevit ve Karkıner, 2011, s.4).

Toplumsal cinsiyet konusunda Amerika’da psikiyatrist ve psikanalist Robert Stoller tarafından çok kapsamlı çalışmalar yapılmıştır. Stoller, 1968 yılında “*Cinsiyet ve Toplum*” eserinde toplumsal cinsiyet terimini kullanmıştır (akt. Gonzales ve Seidler, 2008). Ecevit ve Karkıner (2011) yaptıkları çalışmada Bununla birlikte Ann Oakley (1972)’in toplumsal cinsiyet tanımlamasına önemli katkıları olan “*Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet ve Toplum (Sex, Gender and Society)*” adlı kitabında, kişilik, cinsiyet ve zeka kavramlarını incelemiş ve cinsiyet rollerinin ne şekilde öğrenildiğini ele alınmıştır (akt. Ecevit ve Karkıner, 2011, s.6).

Bireylerin toplum içinde kimliklerini korumak istediklerinde, toplumla uyum sağlama ve bu uyumu toplumun kabulünün gerekliliği önemlidir (Çetinkaya ve Kodan, 2012, s.23). Üner (2018) benzer bir bakış açısıyla, toplumların bireylere ve gruplara bazı görev ve sorumluluklar yüklediklerini, toplumların da kişileri yüklenen görevler ve roller açısından toplumsal cinsiyet rolleri şeklinde erkek ve kadın olarak ayırdığını ifade etmiştir (Üner, 2008, s.6). Bu noktada, cinsiyet kalıplarını ve geleneksel olarak kabul edilen rolleri meydana getiren toplumsal cinsiyet rollerinin kadınlar ve erkekler arasında farklılık gösterdiğini ifade etmek mümkündür. Toplumsal cinsiyet ile ilgili kavramlar,

erkeklerin ve kadınların toplum içinde sergiledikleri rollerin, doğal ve otomatik bir iş paylaşımından ziyade kültür aracılığıyla şekillendirilen ve zaman içinde değişebilen sorumluluklar ve roller olduğunu gösterir (Aksoy, 2006, s.76).

Toplumsal cinsiyet rolleri toplumun birçok kurumuna yansır, bunların başında aile kurumu gelir (Dedeoğlu, 2009, s.1). Toplumsal cinsiyet rollerinin aile yaşamına etkilerine odaklandığımızda, kadınların sorunlar karşısında daha sakin tepkiler vermeye eğilimli olduğu ve özellikle evlilikle ilgili her şeyi kabullenmeye yönelik bir tutum sergilediği, erkeklerin ise hararetli tartışmalara ve gerektiğinde fiziksel ya da psikolojik şiddet uygulamaya yöneldiği gözlemlenir (Demircioğlu, 2000, s.24).

Cinsiyet ayrımcılığının temelleri ailede atılır, sosyalizasyon süreci sırasında, erkek ve kız çocukları arasında uygulanan adillikten uzak yaklaşımlar, ileride ortaya çıkabilecek olumsuz sonuçların temelini oluşturur. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğini pekiştiren ataerkil ilişkiler ağı, kadına karşı ekonomik, fiziksel ve cinsel şiddet ile sosyal çifte standartları teşvik eder (Can, 2013).

Cinsiyetçi rollerin sonuçlarını gördüğümüz diğer bir alan da eğitim sistemidir. Türkiye'de hakim olan ataerkil yapı, mevcut eğitim sistemine de etki etmektedir. Ana okul çağından itibaren eğitim içinde olan çocuklar, toplum içinde geçerli olan değerlerin okulda devam ettiğine, ailesinde var olan cinsiyet eşitsizliğinin okulda da devam ettiğine tanıklık ederler (Çallıoğlu, 2018, s.6). Bu durum en çok kız çocukları ve erkek çocuklarının eğitime katılma oranlarındaki eşitsizlikle kendini göstermektedir.

Toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili tutumların belirlenmesine yönelik çalışmalar, eşitlikçi tutumlar sergilenmediğinde hem bireysel hem de toplumsal boyutta doğuracağı sonuçlar açısından oldukça önem taşımaktadır. Literatüre bakıldığında, birçok farklı çalışma alanında, bu konu ile ilgili araştırmalara rastlamak mümkündür (Demir, 2022; Gazi, 2018; Gümüş, 2019; Onurluer, 2019; Temizhan, 2019; Yurtsever, 2011). Toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili tutumları birçok sosyodemografik faktörün etkilediği birçok çalışmada ortaya koyulmuştur (Badahdah ve Al-Ghanim, 2016; García-Cueto ve diğ., 2014; Güzel, 2016; Öngen ve Aytaç, 2013; Rogošić, Maskalan ve Krznar, 2020). Toplumun farklı kesimlerinde toplumsal cinsiyet rolleri belirlenerek durum saptamasının yapılması, cinsiyetçi yaklaşımlar tanımlanıp bunların önlenmesine yönelik toplumsal stratejiler oluşturulabilmesi açısından önemlidir.

Kadın ve erkek arasındaki eşitsizlik ve ayrımın, sosyal hayatta evrensel yönü olan örgütleyici bir boyutu olduğunu kabul etmek mümkündür (Taylor, Peplau ve Sears, 2012, s.344). Toplumsal cinsiyet rolleri, kadınlık ve erkeklik ile ilgili durumların belirleyicisi olup aidiyetleri, kimlikleri, cinsiyetleri, toplumsal süreçte inşa edilen kadın ve erkeğin davranışını, belirli durumlarda nasıl hissedeceğini belirler (Şaşman Kaylı, 2007, s.61). Yani bu kavram, toplumsallaşma sürecinde zaman zaman yazısız da olsa yeni bir dil oluşturmakta, erkek egemen yapıya katkı sağlamakta, politik bir boyut kazanmaktadır. Toplumsal cinsiyet rollerinin erkek egemen kurgulandığı topluluklarda ise eşitsizlik, şiddet, hakkaniyetsizlik gibi kavramlar kaçınılmaz olmaktadır.

Bal (2014) çalışmasında toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kadınların sağlık, eğitim, işgücüne katılım, iş hayatındaki konumunu doğrudan etkilediğini, dünya nüfusunun yarısını oluşturan kadınların toplum içinde eşit muamele görmediklerini, toplumsal konumlarının düşük olduğunu, sağlık ve eğitim gibi alanlarda eşit hizmet alamadıklarını ve bu hizmetlerden yeterince faydalanamadıklarını söyler (Bal, 2014, s.15). Başka bir ifadeyle toplumsal cinsiyet rollerinin erkek egemen temsili; sağlık, eğitim, siyasi temsil hakkı, istihdam ve birçok farklı başlıkta kendini olumsuz bir şekilde göstermektedir.

Daşlı (2019) çalışmasında toplumsal cinsiyet kavramını oluşturan birçok faktör olduğunu, bu faktörler arasında devlet, aile sokak, medya ve eğitimin önemli olduğunu belirtmiştir (Daşlı, 2019, s.367). Bir başka çalışmada hemşirelik öğrencileri ile yapılmış; öğrencilerin cinsiyetinin, anne öğrenim ve çalışma durumunun, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıfın toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları üzerinde etkili olduğu saptanmıştır (Yıkar, Doğan, Aydıngülü, Arslan ve Nazik, 2020, s.104-113). Onurluer(2019) çalışmasında, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıfın, kız kardeş sayısının, mezun olunan okulun, anne-babanın eğitim düzeyi ve çalışma durumunun, yerleşim biriminin, en uzun süre yaşanan yerin ve ailenin ekonomik durumunun toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarında ilişkili faktörler olduğunu belirlemiştir (Onurluer, 2019, s.1).

1.2. Araştırmanın Amacı ve Soruları

Araştırmanın amacı, İzmir ili Kemalpaşa ilçesi belediye çalışanlarının toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarını ve bu tutumlarla ilişkili faktörleri tanımlamaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

- Belediye çalışanlarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları nasıl?
- Belediye çalışanlarının yaş grubu, medeni durumu, cinsiyeti, çocuk sahibi olması, öğrenim durumu, anne/babalarının öğrenim durumu, en uzun süre yaşadıkları coğrafi bölge, yetiştiği aile yapısı gibi sosyodemografik özellikleri toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkiler mi?
- Belediye çalışanlarının toplumsal cinsiyet alanında eğitim alma durumu toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkiler mi?
- Belediye çalışanlarının çocukluklarında toplumsal cinsiyet eşitsizliğine uğrama durumu toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkiler mi?

1.3. Araştırmanın Önemi

Toplumsal cinsiyet rollerinin sonuçları evde iş bölümü, çalışma hayatı, psikolojik sağlık, beden sağlığı gibi alanlarda sıklıkla kendini göstermektedir. Dökmen, kadınların erkekleri ev işi yapma açısından karşılaştırdıklarında kadınların daha fazla ev işi yaptığını tespit etmiştir. Ev işleri kadının kaderi gibi görülür, ama fazla değerli bulunmaz (Dökmen, 2010, s.196-197). Araştırmalar, ev içi iş bölümünün değişmeden, yazılı olmayan kurallarla belirlenip süre geldiğini gösterir. Kadının iş hayatına atılması büyük önem taşısa da, ev içi iş bölümü konusunda kayda değer bir değişikliğe neden olmamıştır (Vatandaş, 2007, s.37). Kadının çalışma yaşamında var olma biçimi üzerine çalışmalar mevcuttur. Kadınlara ve erkeklere dair kalıp yargılar, etkisini kadınların iş yerindeki pozisyonlarında da etkisini gösterir. Buna ek olarak, kadın ve erkeğin bu stereotipleri içselleştirmesi, kadınların yüksek gelirli ve prestijli işlerde daha az temsil edilmesine neden olabilir (Selçuk ve Tuzlukaya, 2013, s.5). Ayrıca Türkiye’de kadının eğitim seviyesi yeterli değildir. Ulusal Eğitim İstatistikleri Veri Tabanı sonuçlarına göre Türkiye nüfusunun %49,9’u kadınlardan, %50,1 erkeklerden oluşmaktadır. Türkiye’de okur yazar olmayan erkekler %1, kadınlar %6 oranında; yüksek öğretim mezunu nüfus oranı erkeklerde %25, kadınlarda %20’dir. İstihdam oranı erkeklerde %62, kadınlarda

%28 şeklindedir; iş gücüne katılım oranı erkeklerde %70, kadınlarda %32'dir (TÜİK, 2023). Ülkemizde kadının eğitiminde istenen oranlara gelmesini engelleyen bazı faktörler vardır. Bunlar siyasal irade eksikliği, kaynakların yetersizliği, altyapı sıkıntıları gibi şekilde özetlenebilir (Ereş, 2006, s.43). Ülkemizde kadınların eğitiminde göstergesel ve niceliksel gelişmeler yaşansada niteliksel açıdan durum aynı şekilde topluma yansımamaktadır; bu durum ülkemizde toplumsal anlamdaki gelişmenin en büyük engelleyicilerinden biri olmaktadır (Sayılan 2014; Şimşek, 2004).

Lagarde (2017) çalışmasında bu alandaki ilerlemelere rağmen, geniş cinsiyet farklılıklarının devam ettiğini, kadınların, erkeklere göre daha az ekonomik fırsata sahip olduğunu, çoğu ülkede erkeklerin kadınlardan daha fazla işte çalıştığını ve kadınların genellikle benzer işler için daha düşük ücret aldığını belirtmektedir. Sonuç olarak, birçok ülkede kadınlardan kaynaklanabilecek muazzam ekonomik katkı henüz tam olarak değerlendirilmemiştir. Cinsiyet eşitliği, kendi başına önemli bir toplumsal amaç olsa da, bunun eksikliği aynı zamanda üretkenliği engelleyerek ve büyümeyi baskılayarak ağır bir ekonomik maliyet getirmektedir. Cinsiyet eşitsizliği ayrıca daha yüksek gelir eşitsizliği ve daha düşük ekonomik çeşitlilik gibi bir dizi olumsuz makroekonomik sonuç da doğurmaktadır (Legarde, 2017, s.1).

Araştırmanın yürütüldüğü Kemalpaşa bölgesi dışarıdan göç alan, yoğun nüfus artışının yaşandığı bir ilçedir. Bu nedenle farklı sosyo-kültürel yapıya sahip heterojen bir yapıdadır.

Belediyenin toplumsal cinsiyet tutumu ele alındığında, toplumsal cinsiyete duyarlı ihtiyaç analizi raporuna göre, 2018 ve öncesi dönemde kadın belediye çalışan oranı erkek çalışan sayısına oranla azdır. Belediyenin misyon ve vizyonuna bakıldığında cinsiyete duyarlı bir yaklaşım içermediği söylenebilir (Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği [CEİD], 2018). Fakat daha sonra oluşan farkındalık ile kadın girişimciler, kadın aktiviteleri önem kazanmaya başlamıştır. Bu sebeple yapılacak bu çalışma, çalışanların toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının belirlenmesini sağlayacak, eksikliklere ışık tutacaktır. Çalışma ile çalışanların daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet rolleri geliştirmeleri için seminer, etkinlik gereklilikleri ortaya çıkacaktır. Bu noktada, üniversite, belediye iş birliği imkanları doğacaktır. Çalışma belediyenin hizmet ve etkinliklerinde daha kapsayıcı olmasını, kadını hem sahada hem yönetimde bulundurma

noktasında çalışmaların sürdürülmesinin gerekliliğini ortaya koymasını sağlayacaktır. Ayrıca bölge göç aldığı için farklı sosyokültürel özelliklere sahip daha heterojen bir yapıya sahiptir. Bu nedenle toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin toplumun önemli bir grubu olan belediye çalışanlarının tutumları üzerine yapılan bu çalışma literatüre katkı sunması açısından büyük önem taşır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma İzmir ili Kemalpaşa ilçesi belediyesinde çalışan ve araştırmaya katılmaya gönüllü kişilerle yürütülmüştür. Araştırmadan elde edilen sonuçlar örneklem grubu ile sınırlıdır. Tüm belediye işçilerine genellenemez. Araştırmaya katılan belediye çalışanlarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ)'nde yer alan ifadelerle verdikleri yanıtlarla sınırlıdır.

1.5. Araştırmanın Sayıltıları

Araştırmada belediye çalışanlarının, veri toplamada kullanılan araçları samimi şekilde yanıtladıkları ve öz bildirimine dayalı elde edilen bilgilerin güvenilir olduğu varsayılmıştır.

İKİNCİBÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Toplumsal Cinsiyet Kavramı

Cinsiyet kavramı, bireylerin doğumdan itibaren getirdiği fiziksel, kromozomal ve biyolojik farklılıklarını anlatır. Cinsiyet farklılıkları, vücudun genel yapısını içeren ve doğuştan olan kadın ve erkekte kromozom yapısı, üreme fonksiyonları gibi kavramları içerir. Toplumsal cinsiyet farklılıkları ise bireylere dünyaya geldikleri andan itibaren atfedilen tutum, davranış ve rollerdir yani sonradan kazanılmışlardır (Ersoy, 2009). Toplumsal cinsiyet ve cinsiyeti ayıran ince farklılığa dikkat etmek gereklidir. Cinsiyet, erkek ve kadın arasındaki cinsel organlarının farklılıklarını da içine alan anatomik farkları ifade ederken, toplumsal cinsiyet, zaman ve mekana bağlı olarak değişen kültürel farklılıkları inceler (Hill ve Cole, 2001, s.188). Literatürde, cinsiyetleri sadece kadın ve erkek olarak ayıran geleneksel ve heteronormatif bakış açısının dışında cinsel çeşitliliğe vurgu yapan çalışmalar mevcuttur. Ayrıca heteronormativite ve eşitsiz cinsiyet hiyerarşilerinin, cinsel hakları etkileyen kamu politikalarını şekillendiren baskı biçimleri olduğu görüşü ortaya koyulmaktadır. Bu politikaların cinselliğin gelişimi üzerinde ve cinsel sağlık üzerindeki zararlı etkileri tartışılmaktadır (Tolman ve ark., 2014).

Türk Dil Kurumu'na (TDK) göre cinsiyet tanımı bireye, üreme esnasında farklı bir işleyiş veren ve erkekle dişi ayırt ettiren bir kavramdır, cinslik, seks kelimeleri ile eş anlamlıdır (TDK, 2023). Daha ayrıntılı bir tanım yapıldığında cinsiyet; bireyi dişi ya da erkek olarak ayıran fiziksel özellikleri içerir: bireylerin cinsel organlarını, vücutlarında salgılanan hormonlar, üreme işleminde gerekli olan sperm ya da ovum durumu, doğum yapma yeteneği, emzirebilme özelliği şeklinde. Başka bir deyişle, iki cinsiyetin gösterdiği genetik, fizyolojik ve biyolojik özellikleri anlatır (Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü, 2007).

Dökmen (2012) biyolojik açıdan insanların arasında farklılıklar olduğunu söyler. Cinsiyet farklılıklarını, kadınlar ve erkekler arasındaki biyolojik farklılık olarak tanımlamak mümkündür. Ayrıntılı olarak hücrelerde bulunan kadın ve erkeğe özgü değişiklikleri şöyle anlatır; 23. kromozom çifti, cinsiyet kromozomlarıdır ve XX

şeklindeki kromozomların kadınlarda, XY şeklindeki kromozomlar ise erkeklerde bulunduğunu bu kromozom farklılıklarının cinsiyeti belirlediğini söyler. Kadının ve erkeğin kromozom farklılıklarıyla oluşan cinsiyet farklılığı buna bağlı cinsiyet organlarını, hormonları, üreme fonksiyonlarını da değiştirir. Bunlar doğuştandır ve gerçek farklılıklardır, her iki cinsten farklılık gösterirler. Vücudun kıllı bölgeleri, beden şeklindeki değişiklikler, ses tonu, göğüsler ve adam elması gibi farklılıklar ikincil cinsiyet özelliklerini ifade eder. Bu özellikler kadınlar ve erkekler arasında farklılık gösterse de, birincil cinsiyet özellikleri kadar belirgin farklılıklar göstermeyebilir ve genetik faktörlere bağlı olarak çeşitlilik gösterebilir. Örneğin, bazı erkeklerin tüylenme oranı, vücut şekilleri çeşitlilik gösterebilir. Kadınlar ve erkekler, hem birincil hem de ikincil cinsiyet özellikleri açısından farklılık gösterirler (Dökmen, 2012, s.24).

Cinsiyet (sex), demografik bir kategoridir ve bireylerin kimlik kartında yazılır, ikili bir sınıflandırmadan oluşur. Bireylerin biyolojik özelliklerini anlatır (Bayhan, 2013; Çallıoğlu, 2019; Dökmen, 2012).

Başka bir tanımlamaya göre de cinsiyet; bebeklerin doğum öncesinde tespit edilip doğduktan sonraki sahip oldukları genital organlarına bakılarak ya kadın ya da erkek cinsiyet grubuna ait olarak kimliklenmenin yanı sıra bu iki grubu farklılaştırmak için de var olan gruplandırma şeklidir (Dökmen, 2004; 2012).

Ayrıca toplumsal cinsiyet ve kadın çalışmaları ile ilgili alan yazında cinsiyetin doğal, biyolojik, değiştirilemez, doğuştan gelen ve vücudun genel yapısındaki farklılıkları içerdiği belirtilir (Çallıoğlu, 2019; Ersoy, 2009).

Simon de Beauvoir (1993) *İkinci Cins* adlı eserinde, kadın ve erkek üzerine biyolojik veriler üzerinde çok detaylı bir şekilde durmuştur. Cinsel organlar, hormonlar, üreme, ayrılıklar, benzerlikler gibi. Bu biyolojik verilerin son derece önemli olduğunu, kadının öyküsünde başrolü oynadığını söylemiştir. Vücut dünyayı etkileme aracımızdır ve kadının anlaşılmasına izin veren anahtarlardır. Fakat bunların kadın alın yazısını çizdikleri fikrine katılmadığını, cinslerin arasında kesin bir ayırım yaratmaya yetmediğini; kadının neden öteki varlık, ikinci cins olduğunu da açıklayamadığını ve onlar nedeniyle kadını sonsuza dek erkeğin boyunduruğunda kalmaya zorlanamayacağı belirtir (Beauvoir, 1993, s.44).

Ann Oakley'in 1972 yılında sosyolojiye alanına kazandırdığı toplumsal cinsiyet kavramının erkeklik ve kadınlık kavramlarıyla oluşturulan toplumsal eşitsizliğin esasen biyolojik etmenlerden çok kültürel etmenlerden kaynaklandığını savunur (Kantoğlu, Çetin ve Erdoğan, 2018, s.176). Cinsiyet kavramı Ann Oakley için biyolojik açıdan erkek ve kadın ayrımıyken, toplumsal cinsiyet kavramı ise kadınlık ve erkeklik arasındaki bireysel ve toplumsal olarak eşit olmayan bölünmeye karşılık gelir (Marshall, 1999, s.98).

Toplumsal cinsiyet kavramının tarihçesinde feminist hareket bir hayli önemlidir. Çünkü toplumsal cinsiyet 1970'lerde feminist hareket tarafından bugünkü anlamıyla ilk defa kullanılmıştır. Feministler bu kavramı biyolojik özellikler öne sürülerek toplumsal eşitsizlik olarak kullanılmasının doğru olmadığını belirtmek için kullanmışlardır. Tarihsel süreçte kadınlara karşı ayrımcı ve adaletsiz tutumların biyolojik farklılıklardan kaynaklı değil, erkek ve kadını var eden kavramların doğal ve değiştirilemez olduğuna dair inaçla ilgili olduğunu savunmuşlardır (Sayer, 2011, s.9-10). Kadınlar ve erkeklere uygun olan davranışlar kromozomlar ya da biyolojik yapıdan kaynaklanmaz, toplumun biyolojik cinsiyet kavramını öne sürerek toplum tarafından bireylere yüklenen beklentilerden kaynaklanır. Her iki cinse uygun görülen davranışlar aslında kültürle aktarılmakta ve sonradan kazanılmaktadır, değişiklik göstermektedir (Akin ve Özpinar, 2018; Outhwaite, 2003; Sayer, 2011).

Toplumsal cinsiyet kavramı toplumun bize karşı bakış açısını, algılayışını, beklentileri, kalıp yargıları ve rolleri içermektedir. Toplumsal cinsiyet, aslında bir bütünü anlatır. Bu bütün bireyin içinde bulunduğu toplumun psikolojik, tarihsel, kültürel özelliklerini kapsar. Toplumların erkek ve kadın için tanımladıkları görevler, haklar, roller, sorumluluklar ve davranışlar zamana ve kültüre göre şekillenmektedir, ayrıca kişilerin sorumluluk ve davranışları üzerinde önemli rol oynamaktadır (Gazi, 2018; Keleş, 2008).

Kadın ve erkek cinsi olarak bizi belirleyen genital organlarla doğarız. Fakat bu cinsel organlar toplumda hem belirli beklentiler oluşturur hem de kültür ideolojilerini inşa eder. Buna göre anatomik olarak kız olarak doğanların kıza uygun, erkek olarak doğanların erkeğe uygun davranması beklenir. Oysaki toplumsal cinsiyet bireyde hep var olan ve değişmez bir öz değildir. Bedenin ve hareketlere

dayalı eylemlerin özgün ve uygun bir şekilde gerçekleşmesini bekleyen asıl bir gerçeklik yoktur. Fiziksel olarak erkek ve kadın, doğuşla gelen ve doğal olarak görülürken, “erkeklik” ve “kadınlık” kavramları toplumsallaşma ile birlikte kültürel bir oluşuma dönüşür. Bu kavram her zaman dönüşüm halinde olan, davranışlar ve jestlerle kendini gösteren, kültürle yoğrulmuş, tarihi süreçte inşa edilmiş bir yapıdadır. Bireylerin kendilerini ona göre inşa ettikleri bazı dayatmalar mevcuttur; bireyler tarihsel olarak yerleşen bu toplumsal cinsiyet kodlarına kimi zaman uyum sağlar, kimi zaman ise yeniden oluşturur ya da var olan kodları tümüyle değiştirirler (Chanter, 2019; Hepşen, 2010).

Toplumsal cinsiyet kavramını yapılandıran cinsiyet ayrımcılığı, en eski ve en güçlü tahakküm şeklidir (Taner, 2018, s.17). Günümüzde toplum içerisinde kabul edilmiş ve sürdürülen birçok kalıbın, kadınlar için dezavantaj sayılabilecek bir toplumsal cinsiyet süreci oluşturduğunu söylemek mümkündür (Ökten, 2009, s.302-312). Toplumsal cinsiyet, bir toplumdaki kadınlar ve erkekler için kabul edilen eril düşünceler tarafından oluşturulmuş beklentileri ve algıları ifade eder. Bunlar eril ve dişil özellikleri ve çeşitli durumlarda kadınlar ve erkekler için ideal davranış kalplarını içerir. Bu kalıp yargıların beslendiği ve kaynaklandığı aile, arkadaş, toplum liderleri, inanç ile ilgili kurumlar, okullar, iş yeri, reklam ve medya gibi faktörler vardır (SBAÇSAP, 2007).

Farklı kültürlerde, tarih boyunca ve çeşitli coğrafi bölgelerde kadınlar ve erkeklere atfedilen toplumsal görevleri ve rolleri ifade eder toplumsal cinsiyet. Kısacası, toplumsal cinsiyet, bireylere toplum kanalıyla yüklenen sosyal rolleri ve sorumlulukları tanımlar. Her birimiz doğduğumuzda cinsiyetimizi seçme lüksüne sahip değiliz; bu, biyolojik bir gerçeklik olarak belirlenir. Ancak, pembe renkli eşyaların kız bebeklere, mavi renkli eşyaların ise erkek bebeklere tahsis edilmesi gibi küçük ayrımlar, erkeklerin ve kadınların yapabileceği işlerle ilgili yapay farklılıklar yaratır. Toplumsal cinsiyet rolleri, kadınlık ve erkekliğin toplumsal bağlamdaki ifadesidir ve kültürel beklentilere de işaret eder. Erkekler için uygun kabul edilen davranışlar erkeksi olarak adlandırılırken, kadınlara göre kabul edilen davranışlar kadınsı olarak adlandırılır. Erkeksi ve kadınsı olarak görülen roller, cinsiyetle sınırlı olmayıp kişilerin buldukları topluma göre değişebilir (Dökmen, 2004: 18).

Toplumsal cinsiyet kavramı ve cinsiyet rollerindeki değişiklikler ve dönüşümler, ilk topluluklardan günümüzdeki modern topluma kadar uzanan bir süreç içinde incelenir. İlkel toplumlarda avcılık ve toplayıcılıkla geçim sağlayan bireyler arasında iş bölümü mevcuttur. Bu bağlamda, erkeklerin avcılık yaparken, kadınların toplayıcılık işleriyle uğraştıkları ve aynı zamanda çocukları büyüttükleri ve ev işleriyle ilgilendikleri görülmektedir (Demirbilek, 2007, s.12-27). Fakat tarihsel süreçte kadınların da erkekler gibi kas gücüne dayalı benzer işler yaptıklarını gösteren çalışmalar mevcuttur (Ciotteau, Kerner ve Pincas, 2023).

Tarihsel bir bakış açısıyla, nüfusun artışı ve göçebe yaşamdan yerleşik yaşama geçiş, geleneksel aile yapısının temellerini atmıştır. Bu dönemde, erkekler daha çok ağır işlerde çalışırken, kadınlar daha çok ev işleriyle meşgul olmuşlardır. Bu durum, kadın ve erkeğin sorumluluklarını ve görevlerini daha belirgin hale getirmiştir (Soysal, 2006, s.1-48). Hablemitoğlu (2001), tarih boyunca kadınların rolünü kronolojik olarak ele almıştır. Tarım toplumlarında kadınlar, hem ev işlerine katılmışlar hem de tarımsal üretim sürecine ücretsiz olarak katkıda bulunmuşlardır. Kırsal bölgelerde, ev işleri ile tarımsal işlerin benzer özelliklere sahip olması ve tarımdan elde edilen ürünlerin hızla tüketilmesi, kadınların işlerini görünmez hale getirmiştir. Bu durum, toplumda erkeklerin yaptığı işlerin daha önemli ve kadınların yaptıkları işlerin ise daha az değerli olduğu algısını güçlendirmiştir. Aynı zamanda toplum, erkeğin ailenin maddi gelirini sağlama ve kadını evin düzeninden sorumlu tutma konusunda belirli beklentilere sahiptir (Hablemitoğlu, 2001, s.17-19). Sanayi devrimi, artan üretimle birlikte iş gücü talebini artırdı. Kadınlar, ev işleri ve çocuk bakımıyla görevli oldukları geleneksel aile yapısından, zaman içinde iş gücü piyasasına dahil olmaya başlayarak dönüşümlere yol açtı (Urhan, 2009, s.83). Sanayi toplumlarında, kadınlar geleneksel ev içi rollerden ayrılarak iş gücü piyasasında faaliyet göstermeye başlamış ve çalışmalarının karşılığını almışlardır (Soysal, 2006, s.20). Bilgi topluluklarına geldiğimizde, kadınlar artık dokuma, fabrika ve tarım üretimi gibi ev dışı sektörlerde olduğu kadar, kamusal ve hizmet alanlarında da etkin bir şekilde çalışmaktadır. Geçmişten günümüze, kadın işgücüne katılımın önemli ölçüde arttığı gözlemlenmekle birlikte, iş koşulları, eşit ücret ve kariyer ilerlemesi konularında yeterli gelişmeler sağlanamamıştır (Yüksel ve Ören, 2018, s.50). Sanayi devriminin ardından iş hayatına giren kadınların ağır işlerde düşük

ücretlerle çalıştığı olumsuz şartlar, "feminizm" hareketinin ortaya çıkmasına yol açtı. Bu hareket, kadınların toplumsal rollerini sorgulamalarına ve kendi haklarını savunmalarına olanak sağladı (Soysal, 2006, s.1-48).

Toplumsal cinsiyet, toplumsal cinsiyet rolleri kavramlarını felsefi ve psikolojik bir perspektifte değerlendirdiğimizde yani madalyonun diğer tarafına baktığımızda, boyun eğenin rızası, sembolik iktidar, efendi- köle ilişkisi, ben bilincinden yoksunluk ya da öz bilince sahip olmak gibi kavramlarla karşılaşmak mümkündür. Bu konuyu tarihsel süreçler ve bu kavramların ışığında değerlendirmek daha geniş kapsamlı bir bakış açısıyla olayları değerlendirmemize yol açacaktır.

Bu noktada, Bourdieu, cinsiyet ayrımından kaynaklanan eril baskının, güç ilişkilerini ele alır. Eril baskı, toplumun işleyişinde oldukça görünürdür ve kadınlar, bu mevcut sistemin bir sonucu ve destekçisi olarak, eril baskıyı doğru ve mümkün olduğunu kabul etmeye eğilimlidirler. Tam bu noktada devreye "sembolik şiddet" kavramı girer. Eril baskının oluşturduğu düşünce şemalarını kabul eden kadın bu baskıyı yeniden üreten konumuna gelir. Yani, kadının yönetilme ilişkisi, kadının erkek egemenliğini oluşturan farklılıkları ve ayrıntıları kabul etmesi ve bu süreci doğal görüşüyle ilgilidir. Bu noktada, Bourdieu'nun "sembolik iktidar" tanımı ortaya çıkar, çünkü bu iktidarın ilerleyişi hem egemenler hem de boyundurluk altında olanlar tarafından sistemli bir şekilde yönetilmez. "Sembolik iktidar" şeklinde inşa edilen eril baskı, anlam ve algı oluşturma şablonları somutlaşır. Eril baskı, kadınları sembolik maddeler olarak tanımlar, bu durum kadınların fiziksel güvensizlik ve sembolik bağıllık duygusu geliştirmelerine yol açar. Kadınlardan sürekli uysal, pasif, mutluluk yayıcı ve erkeklerin beklentilerini karşılayan bireyler olarak olmaları beklenir; bağıllık, kadınlığın temel unsurlarından biridir (Bourdieu 2001, 30-43). Bu bir anlamda Hegel'in efendi-köle diyalektiğini de hatırlatmaktadır. Bunu toplumsal, sınıfsal boyutta yorumlamanın yanı sıra kadın-erkek ilişkileri bağlamında da yorumlamak kaçınılmazdır. Burada kadının henüz ben bilincinde olmayıp, nesne, edilgen konumunda olduğunu belirtmek gerekir.

2.1.1. Toplumsal Cinsiyet Kavramının Tarihsel Gelişim Süreci

Beauvoir (1993) İkinci Cins adlı eserinde “Dünya öteden beri erkeklerin olagelmıştır” der. İki insan kategorisi karşı karşıya geldiğinde, aralarında karşılıklı bir gerilim yaratmaktadır ve taraflardan biri ayrıcalıklı ise öbürüne baskın çıkıp ezmektedir (Beauvoir, 1993, s.67). İnsanlık tarihi içerisinde bu ayrıcalığın ne olduğu, kadın ve erkek cinsinin bu şekilde zıt kutuplarda konumlandırılıp, bu kutupların erkek kutbu olumlu, kadın kutbu olumsuz ve daha az makbul olarak gösterilmesinin başlangıcı, çıkışını tespit edebilmek ancak mevcut ulaşabildiğimiz tarihin iyi analiz edilmesiyle mümkün olacaktır. Toplumsal cinsiyet ve rollerini tarihi olarak dönemlere tam olarak ayırmak pek kolay değildir. Fakat bunu ilkel toplumlar, antik çağ, ortaçağ, sanayi devrimi, 20.yy itibaren sınıflandırmak mümkündür.

İlk göçebe kavimlerde soy sop kavramları çok önem taşımamaktadır. Bir toprağa yerleşmedikleri, mülkiyet edinmedikleri için, soyun devamlılığı da önem taşımamaktaydı ve çocuklar önem taşımamaktaydı. Hatta çocuklar göçler sırasında birer yükü onlar için, buna örnek çocuk kıyımlarıydı. Zaten geriye kalan çocukların bir kısmı da yetersiz bakım nedeniyle ölmekteydi (Beauvoir, 1993, s.69). Bu noktada bir cinsin diğerine üstünlüğü ile ilgili bir kanıt bulmak pek kolay değildir. Kadın bu zorlu yolculukta erkekle çok benzer rollerde olmuş, gerektiğinde savaşmıştır.

Göçebelerin belli bir yere yerleşip mülk edinmeye başlaması, çocuğun kadın bedeninde olması sebebiyle ona ait oluşu, soyun devamının kadın aracılığı ile yapılmasına yol açmıştır. Bu toplumlarda ana soylu bir aile sistemi mevcuttur. Bu topluluklarda kadın lider, saygı duyulan ve karar alan konumundadır. Soy şeması, anne temel alınarak belirlenir. Kadın, önemli konularda söz hakkına sahiptir. Bu noktada kadının doğurganlığı önem taşımakta, üremeye çoğalma gücüne sahip kadın, doğa bilgisinin de sahibi kabul edilmekteydi (Beauviour, 1993; Bingöl, 2014; Özyurda, 2015).

Zaman içerisinde erkek yaşantısını araçlarla donatmış, erkek öge ağır basmaya başlamıştır. Erkek doğanın boyundurluğundan kurtulmaya başlamış dolayısıyla kadının da boyundurluğundan da sıyrılmıştır. Taş döneminden Tunç dönemine geçiş erkeğin çalışmalarıyla hep toprağı hem kendi benliğini ele geçirmesine izin vermiştir (Beauviour, 1993, s.82-85).

Antik Yunan döneminde, kadınlar zayıflık ve güçsüzlük kavramlarıyla ilişkilendirilmiş, fiziksel farklılıkları toplumsal olarak karakter ve irade açısından güçsüzlük olarak algılanmıştır. Bu nedenle, algı ve irade açısından zayıf yapılı olarak tanımlanmışlardır (Kieckhefe, 2004, s.283). Platon, kadınlara yönelik bazı övgüler dile getirse de, hemen ardından onların erkeklere göre daha düşük, daha az zeki ve daha az bilgili olduklarına dair inançlarına vurgu yapar. Özellikle *Timaios* diyalogunda, yaratım sürecinde tanrıların erkekleri kadınlardan daha üstün açıkça ifade edilir. Varlık hiyerarşisinde ise kadın, kölelerle hayvanlara eş bir konumda görülür (Platon, 2001, s.42). Kategorik sınıflandırmaların yapılması insanın kadın ve erkek olarak ikiye ayrılışı; kadının aşağı grupta, erkeğin ise olumlu ve üstün grupta yerleştirilmesi bu döneme kadar uzanır. Bu bilgiler ışığında şu özeti yapmak uygun olacaktır. Antik uygarlıkların çoğunda, toplumsal cinsiyet rolleri erkek egemen bir yapıya sahipti. Örneğin, Antik Yunan'da kadınlar, kamusal alanlarda siyasete katılamaz, eğitim alamaz ve ev işleriyle sınırlı bir rol oynarlardı.

Ortaçağ döneminde, kadınları birbirinden ayıran bir dizi farklılık vardı, bu farklılıklar zaman, mekan, yaş, toplumsal konum, ekonomik sınıf gibi çeşitli faktörlere dayanıyordu. Kadınlar, kendi aralarında dahi eşit bir şekilde değerlendirilmiyordu. Aynı dinden ve aynı dilden gelen kadınlar dahi aralarında farklılıklar taşıyordu (Parlak, 2017, s.9). Ortaçağ dönemini doğu ve batı olarak değerlendirmek doğru olur. Doğu toplumlarında Kadın denildiğinde ilk olarak Arap toplumunu içine alan cahiliye döneminden bahsetmek doğru olur. Bu dönem, kadının sadece cinsiyeti nedeniyle suçlu kabul edildiği bir dönem olarak bilinir. Kadınların temel görevi erkek çocuk doğurmak ve onları büyötmektir. Kadın haklarının kabul edilmediği bu çağda, hayatlarını sorgulama veya değiştirme seçeneği yoktu ve birçoğu kaderlerine razı bir şekilde yaşamlarını sürdürdüler. Ayrıca bebek ve anne ölümleri bu dönemde oldukça yaygındı, bu nedenle evlenmekten kaçınan kadınlar da bulunmaktaydı (Türkdoğan, 2013, s.42). Batı dünyasına bakıldığında, kadınlar ve Ortaçağ dönemi ile ilişkilendirilen önemli bir kavram "cadılık"tır. Bu dönemde kadınlarla cadılık arasında bir bağlantı kurularak, gerçek hayat ile mitolojik unsurlar karıştırılmıştır. Cadı figürü, aslında kötü niyetli, kötölük yapan ve korkunç bir kadın imajını temsil eder. Ortaçağ Avrupa'sında, doğaüstü güçlere sahip olduklarına inanılan ve büyücülük ve sihir ile uğraşan kadınlar sık sık bu

kavramın içinde yer alırdı. Tarihsel olarak, cadılık figürü genellikle şeytanla ilişkilendirilmiş ve Ortaçağ Avrupa'sında kadınlar, kötülüğün sembolü olarak görülmüştür. Ortaçağ boyunca, kadınlar Tanrı'ya karşı geldikleri ve düzeni bozdukları gerekçesiyle büyücülük ve cadılıkla suçlandılar. Bu nedenle, Ortaçağ Avrupa'sında binlerce kadının cadı olduğuna inanılarak öldürüldüğü tarihsel bir gerçektir (Parlak, 2017; Tekin, 2015).

Orta Çağ Avrupa'sında Hristiyanlık etkisiyle birlikte kadınların toplumdaki rolü daha sınırlı hale geldi. Kilise, kadınları annelik ile ilgili özelliklerle ilişkilendirdi ve onların toplumun dışında tutulmasını teşvik etti. Kadınlar genellikle evlilik ve çocuk yetiştirme gibi aile içi görevlerle sınırlıydı. Ancak bu dönemde tarım toplumlarında kadınlar daha fazla aktif rol oynayabiliyorlardı.

Sanayi Devrimi ile birlikte kadınların toplumdaki rolü değişmeye başladı. Fabrikalardaki işgücü ihtiyacıyla birlikte kadınlar, erkeklerin yanı sıra fabrikalarda çalışmaya başladılar. Bu dönemde kadınlar daha fazla ekonomik bağımsızlık kazanmaya başladı, ancak aynı zamanda aile içindeki geleneksel rol ve sorumluluklarını da sürdürdüler.

20. yüzyılda kadın hareketleri ve feminizm, toplumsal cinsiyet rollerinin sorgulanmasına ve değişmesine yol açtı. Kadınlar, eğitim, iş hayatı ve siyaset gibi alanlarda daha fazla fırsata erişim sağlamak için mücadele ettiler. Toplumlarda cinsiyet eşitliği, toplumsal cinsiyet rollerinin esneklik kazanması ve cinsiyet temelli ayrımcılığın azaltılması yönünde ilerlemeler kaydedildi.

2.2. Toplumsal Cinsiyet Roller

Cinsiyet rolü, toplumun kadınlar ve erkeklerin tipik davranış, tutum, değerler ve kişilik özelliklerini belirlediği bir kavramdır (Plotnik 2007, s.418). Kültür tarafından kadın ve erkek için doğru kabul edilen karakter özellikleri ve davranışlar toplumsal cinsiyet rolünü oluşturur ve toplum bu özellikleri kabul ederek normlara dönüştürür (Dökmen, 2010). Tüm kültürler, kadın ve erkek davranışlarını şekillendiren cinsiyete özgü belirli statü ve rolleri içselleştirirler. Bu statü ve roller, toplum içinde ayırıcı niteliklere işaret eder, hangi alanda olursa olsun (Dönmezer, 1988, s.165).

Toplumsal cinsiyet kavramını açıklayan incelemeler göstermektedir ki kadın ve erkeklerin toplumsal rolleri, doğal ve otomatik bir iş paylaşımından ziyade kültürel olarak şekillendirilen, zaman içinde farklılaşabilen davranışları ve sorumlulukları içermektedir (Aksoy, 2006, s.55). Toplumsal cinsiyet rollerini aile yapısı, hane sorumlulukları, okullar, sağlık sektörü, toplum politikaları, yasalar, emek piyasası alanlarında fark ederiz.

Bu roller, erkekliğin-kadınlığın insan ilişkilerinde nasıl ifade edildiğini yansıtır ve kültürel olarak uygun görülen kalıpları yansıtır. Kadınlara göre kabul edilen davranışlar "kadınsı" erkekler için uygun kabul edilen davranışlar "erkeksi" olarak adlandırılır. Bu şekilde ifade edilen roller, bireylerin cinsiyetlerinden bağımsız olarak düşünülebilecekleri gibi yaşadıkları çevreye göre de değişebilir (Dökmen, 2004, s.18).

Bu rollerinin kazanılma süreci konusundaki teoriler, çocukların cinsiyetlerine atfedilen rolleri kabul etmeyi ve bu rolleri özümsemeyi, toplumsal uyumun ilk yeri olan ailelerinde çok erken yaşlarda öğrenirler. Buna örnek olarak, psikanalitik bakış açısına göre (Freud 1997), cinsiyetlerde bulunan anatomi kaynaklı farklılıkları, çocuğun yaşadığı psikolojik süreçlerin sonucunda ortaya çıkan 'normal' kadınlık ve erkeklik rollerinin kazanılmasının temelini oluştururken, toplumsal öğrenme teorisi, çocuğun cinsiyetine ait davranışları gözlemlerle öğrendiğini ileri sürer (Dökmen, 2004). Çocuklar, etkileşimde buldukları herkesi (aile üyeleri, oyun arkadaşları, öğretmenler, televizyondaki ve kitaplardaki karakterler gibi) gözlemleyebilecekleri ve taklit edebilecekleri rol modelleri olarak görmektedirler. Özellikle cinsiyetine uygun görülen davranışlar, çocuklar tarafından ödüllendirildiğinde, çocuklar bu davranışları tekrarlamayı öğrenirler ve bu sayede cinsiyet rollerini zaman içinde öğrenirler ve içselleştirirler. Buna ek olarak, bilişsel gelişim teorisine göre, toplumsal cinsiyet gelişimi ne sadece biyolojiden ne de toplumsal etkilerden bağımsızdır; bunlar çocuklar tarafından kavramsal olarak anlaşılabilir şekilde şekillenir. Çocuk, çevresini anlama ve tanımlama çabası içindedir. Çocuğun kız veya erkek cinsiyetlerinde kendini ifadesi, yani toplumsal cinsiyete dair kimlik oluşturması, bu sürecin önemli bir kısmıdır ve bilişsel mekanizmalar aracılığıyla gelişir. Bu, çocuğun kendi kimliğini ve toplumsal cinsiyetini anlamada etkin bir rol oynar (Dökmen, 2010, s.28-31).

Toplumsal cinsiyet rolleri, sıklıkla erkeklik ve kadınlık arasındaki iki karşıt kutup olarak ayrılarak anlaşılır (Sancar, 2014, s.45).

İkicilik, iktidar tarafından, farklılığı aşağı ve yabancı bir alan olarak yorumlar ve inşa eder. Rasgele tiranlıklarda ezilen varlıklar keyfi ve tesadüfi bir şekilde seçiliyor olabilir. Fakat sistemli iktidar biçimlerinde iktidar normalde kurumsallaştırılmış ve mevcut farklılık türlerine uyarlanarak "doğallaştırılmıştır". Bu ikili karşıtlıklar, özellikle toplumsal cinsiyet, sınıf, ırk ve doğa baskılarının meşrulaşmasına katkıda bulunarak erkek-kadın, zihin-beden, medeni-ilkel ve insan-doğa ikilemelerini pekiştirir. Toplumsal cinsiyetli bir akıl/doğa karşıtlığı bu ikicilikler arasında en genel, temel ve birleştirici olanıdır; yeni nüanslara, bükülmelere, çok çeşitli açılım ve gelişmelere muktedirdir (Plumwood, 2017, s.63-99).

Toplumsal cinsiyet rollerinin kadınlar ve erkekler tarafından uzun yıllar boyunca içselleştirilmiş olması, bu rollerin değişmez ve doğal olduğu inancıyla birlikte, bu değişimin kolay olmayacağı ifade edilebilir. Değişim süreci, bireylerin içsel çatışmalarını ve toplumsal çatışmaları, karmaşaları beraberinde getirebilir. Ancak kadın ve erkeklerin toplumda mutlu, özgür ve eşit bireyler olarak var olabilmesi için bu değişim şarttır (Bülbül, 2014, s.14-15).

2.3. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açıklayan Kuramlar

Toplumsal cinsiyet ile ilgili rollerin açıklanması ve anlaşılması, insan toplumlarının karmaşıklığını ve cinsiyetle ilgili normların nasıl şekillendiğini anlamak için önemli bir konudur. Bu yapıları anlamak için teoriler ve modeller geliştirmek, toplumsal cinsiyetin nasıl işlediğini açıklamada önemlidir. Bu kuramlar ve yaklaşımlar, toplumsal cinsiyet rollerini açıklamak ve anlamak için farklı perspektifler sunar. Toplumsal cinsiyetin karmaşıklığını ve çeşitliliğini anlamak için bu kuramların ve yaklaşımların bir arada kullanılması sıklıkla faydalı olabilir. Toplumsal cinsiyet rollerini açıklayan kuramlar toplumsal cinsiyet kavramının temellerinin atıldığı çocukluk döneminin önemini vurgular ve bireylerin ilerleyen yaşlarda bu kavramları nasıl pekiştiklerini ya da değiştirebildiklerini açıklar.

Çocukların toplumsal cinsiyet rollerini benimsemeye başlaması doğum anından itibaren gerçekleşir. Bebek, doğduğu anda cinsiyet organlarına göre belirli bir cinsiyet

kimliğine atanır ve bu kimlik, ilerleyen yaşamında etkili olur. İlk üç yıl, cinsiyet rollerinin kazanılmasında kritik bir dönemdir. Bu dönemde, ebeveynler ve çocuğun sosyal çevresi, çocuğa çocuğun cinsiyetine göre nasıl davranması gerektiğini belirlemeye başlar ve çocuktan bu davranışları benimsemesini bekler. Cinsiyet, bebek doğduğu andan itibaren çevresel dikkatin odağında olur ve ebeveynler ile bakıcılar, bebeğin cinsiyetine göre onunla olan ilişkilerini şekillendirirler, umut ve beklentilerini de bu cinsiyet kimliğine dayandırır (Çınar, 2008, s.25).

Çocuklar, yaşamlarının çok erken bir aşamasında kadın ve erkek cinsiyetlerini ayırt edebilme yetisine sahiptirler. İki yaşına gelindiğinde, çocuklar cinsiyet ile ilgili algıyı oluşturmuş olurlar. Üç yaş civarında ise cinsiyete dayalı algılarının kalıcılığını anlamaya başlarlar ve buna uygun davranmayı ve beklentileri öğrenerek kendi cinsel kimliklerini benimsemeyi öğrenirler. Üç buçuk yaş civarında, oyunlar, oyuncaklar, giysi ve eşya seçimleriyle cinsiyet rollerini ifade etmeye başlarlar ve dört-beş yaşlarında kendi cinsiyet rolleri ve hedeflerine yönelik belirlemeler yaparlar (Damarlı, 2006, s.30).

2.3.1. Psikanalitik Kuram

Psikanalitik kuram toplumsal cinsiyet rollerini açıklamada başvurulan ilk kuramsal açıklamadır. Bu kuram ile akla gelen ilk kişi Freud'dur.

Freud'un psikanalitik kuramına göre toplumsal cinsiyet rollerinin kazanılmasında üç dönemin olduğunu söyler. Başlangıçta, doğum anından itibaren erkek ve kız çocuklarının deneyimlerinin benzer olduğunu ifade eder. İkinci aşamada, çocuklar erkek ve kadını birbirinden ayıran noktaları keşfetmeye başlarlar. 5 yaş dönemine doğru cinsiyete dair kimlikleri oluşur. Ödipal dönem diye adlandırabileceğimiz üçüncü dönemde, erkek çocuklar babalarıyla anneleri için erkeklik yarışına girerler ve sonunda annelerine olan cinsel yönelimlerinden vazgeçer, babalarıyla özdeşleşirler. Kız çocukları ise babaları ile girdikleri penis krizini aşar ve sonunda pasif kadınsı bir ilişki içine girerler (Freud, 1997).

Freud, bireylerin kadınsılık ve erkeksilikle nasıl ilişkilendiğini ilk inceleyenlerden biridir. Freud, bu konuda hem toplumsal hem de biyolojik etmenleri göz önünde bulundurmuştur. Freud, bireyin cinsellik güdüsünün doğum ile beraber gelen bir içgüdü olduğunu ve insanların genetiksel yönden biseksüel olduğunu ifade

eder, yani her iki cinsiyeti de içselleştirebilecek kapasitededirler. Ancak, bireyler biyolojik cinsiyetleriyle uyumlu bir toplumsal cinsiyet kimliği geliştirebilmek için "özdeşleşme" sürecini yaşarlar (Damarlı, 2006, s.40). Psikoseksüel gelişim kuramında, 3-6 yaş arasında kız ve oğlan çocukları kim olduklarını ve cinsel kimliklerini araştırırken aynı cinsiyette oldukları ebeveyn ile rekabet, karşı cinsten ebeveyn ile aşk yaşarlar. Bu çatışmayı ise aynı cinsiyetten olan ebeveyn ile özdeşleşerek ve onu taklit etmeye başlayarak çözerler (Gürdal, 2001, s.2-15).

2.3.2. Biyolojik Açıklamalar

Kadın ve erkek cinsiyetinin fizyolojik yapı, hormonlar, beynin işleme şekli açısından farklı doğaları kaynaklı toplumsal cinsiyet rollerine sahip olduğunu savunan kuramdır. Kadın ve erkeğin doğumdan ölüme kadar yolculuğu birbirinden farklıdır. Beauvior (1993) kadını erkekten ayıran şeyin, işlevsel evrimi olduğunu söyler. Erkeğin gelişimi daha basit; kadının ki daha karmaşıktır (Beauvoir, 1993, s.37). Başka bir deyişle, biyolojik açıklamalar, beyin yapısının temelini oluşturur ve kadın ve erkekler arasındaki beyin yapılarının farklı olduğunu iddia eder. Bu farklılıkların, bilişsel işlevlerde değişikliklere yol açtığını söyler. Örneğin, sözel yetenek açısından değerlendirildiğinde kadınların bu yeteneklerinin daha gelişmiş ve erkeklerin ise yer-yön, mekan ile ilgili alanlarda daha iyi olduğu gözlemlenebilir. Bu farklılıkların nedeni olarak da beyin özelleşmesi teorisi öne sürülür ve toplumsal cinsiyet farklılıklarının biyolojik farklılıklardan kaynaklandığı vurgulanır (Dökmen, 2004, s.56). Ancak zaman içerisinde sadece biyolojik verilerin toplumsal cinsiyet rollerini açıklamak için yeterli olmadığı ortaya çıkmıştır.

2.3.3. Sosyal Öğrenme Kuramı

Kuram, Bandura ve arkadaşlarının çalışmalarıyla geliştirilmiştir. Kuram bireyin öğrenme eylemini sosyal etkilerini ortaya koymak amacıyla geliştirdiğini, başkaları tarafından toplumsal cinsiyet rollerinin nasıl öğrenildiği ile ilgili kaynak oluşturmuştur. Bu kuram, cinsiyet ayrılıklarının oluşumunun başkalarının davranışlarını gözleme ve davranışların taklidi yoluyla şekillendiğini öne sürmektedir (Dökmen, 2004, s.52-59).

Sosyal öğrenme teorisine göre, insan davranışları ödül ve ceza mekanizmalarıyla biçimlenir. Çocuklar ve gençler, toplumun onayladığı davranışları öğrenme sürecinde olumlu sonuçlarla karşılaştıklarında bu davranışları benimseyebilirler. Aksine, toplumun kabul etmediği davranışlar cezalandırılabilir veya görmezden gelinerek istenmeyen davranışlar engellenebilir. Ayrıca, sosyal öğrenme teorisi, toplumsal cinsiyet rolleri dahil diğer sosyal davranışların da benzer bir şekilde ödüllendirme ve ceza yöntemleri kullanılarak öğretilebileceğini öne sürer (Dusek, 1987).

Ayrıca, çocuklar, hem cinslerinden ve farklı cinsiyette olan bireylerin nasıl davrandıklarını öğrenmek için aynı cinsiyetten diğer kişileri takip ederek de bilgi edinebilirler. Kendileriyle aynı cinsiyetten olan yetişkinleri model alarak ve onların davranışlarını benimseyerek, toplum tarafından desteklenen bir davranışı sergileyebilirler (Damarlı, 2006, s.24).

2.3.4. Bilişsel Kuram

Bilişsel bir yaklaşımı benimseyen bu teori, toplumsal cinsiyetin gelişimini açıklamak için Kohlberg tarafından geliştirilmiştir. Bu teori bilişsel gelişimin evrensel ilkelerinin cinsiyet ayrımını oluşturduğunu savunur. Çocuklar, önce insanların kadın ve erkek olarak iki temel gruba ayrıldığını ve kendilerinin hangi gruba ait olduğunu anlarlar. Sonraki aşamada, farklı cinsiyetlerin insanların özelliklerini ayırt etmeyi öğrenirler. Bu süreç, çocukların toplumsal cinsiyet kimliklerini geliştirirken, erkeklerin erkeksi özelliklere ve kadınların kadınsı özelliklere değer vermeye başladıkları bir aşamayı içerir (Damarlı, 2006, s.25).

Başka bir ifadeyle, cinsiyet rollerinin çocukluk döneminden itibaren geliştiğini savunan bu teori, çocukların ilk başta kendi cinsel kimliklerini tanıdıktan sonra çevresindekilerin cinsiyetlerini öğrendiklerini öne sürer. Yani, çocuklar başlangıçta insanların erkek-kadın şeklinde iki ana kategoriye indirildiğini anlarlar ve kendilerinin de ait oldukları kategoriyi belirlemeye başlarlar. Bu temel farkındalığı geliştirdikten sonra, toplum içindeki bireyleri bu iki kategoriye göre ayırt etmeye başlarlar. Bu aşamadan sonra, cinsiyetle ilişkilendirilmiş stereotipleri, her iki cinsiyetten de beklenen davranışları ve tutumları öğrenirler ve buna göre davranmaya başlarlar (Çıtak, 2018, s.14).

Çocukların, kadın ve erkek olmanın anlamını kavramaları üç aşamada gerçekleşir: İlk evre 2-2,5 yaş arasında görülür, burada çocuklar toplumsal cinsiyet kavramını anlarlar ve kendilerini kız veya erkek şeklinde tanımlarlar. 3,5-4,5 yaşları aralığında ikinci evre görülür ve çocuklar zamanla toplumsal cinsiyet kavramının sabit olduğunu anlamaya başlarlar. Son olarak, üçüncü evre 4,5-7 yaş arasında görülür ve çocuklar toplumsal cinsiyetin devamlılığını anlarlar (Demirtaş, 1999, s.55).

2.3.5. Toplumsal Cinsiyet Şeması Kuramı

Sandra Bem'in geliştirdiği teori toplumsal cinsiyet şeması kuramıdır ve bilişsel kuram ile sosyal öğrenme kuramlarını birleştirir. Bu teoriye göre, cinsiyet kavramları, bir çocuğun sahip olduğu tüm bilgileri, kendi cinsiyeti dahil olmak üzere, kültürel olarak kadınlık ve erkeklik tanımları temelinde kodlar ve düzenler. Her kültürde, kadınsı ve erkeksi özellikler belirlenir ve kadınlar ile erkekler arasındaki toplumsal roller, yapabilecekleri işler ve aktiviteler, cinsiyet temelinde ayrıştırılır. Çocuklar, kendi gelişim süreçlerinin bir parçası olarak, gözlem yoluyla erkeklere ve kadınlara ait davranışları ve hareketleri içselleştirir ve öğrenir. Daha basit bir ifadeyle, çocuklar, gelişmekte olan toplumsal cinsiyet şemaları ile ilgili bilgileri kodlama yöntemiyle düzenleyerek öğrenirler (Bem, 1981, s.352-359). Cinsiyet farklılıkları, çocukların kişisel kimlik, tercihler, beceriler, kişisel tutum ve davranışları gibi özelliklerinin yanı sıra, çevresel etkiler ve kendi kültürlerindeki kadınlık ve erkeklik tanımlarıyla uyumlu bir şekilde geliştirdikleri cinsiyet kimliğinden kaynaklanır (Arslan, 2000, s.30). Bu kuram Bern tarafından öne sürülmüş, çocukların gözlem yoluyla kadınlık ve erkeklik ile ilgili şemalara sahip olduğu ve buna göre davrandığını savunur.

2.4. Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkili Faktörler

Toplumsal cinsiyeti şekillendiren birçok faktör bulunmaktadır ve bu faktörler arasında aile, devlet, sokak, medya ve eğitim önemli rol oynar. Toplumsal cinsiyet rolleri, egemen kültürün bir parçası olarak toplumsal yapı içinde yer alır ve özellikle aile olmak üzere diğer toplumsal kurumlar tarafından bireylere aktarılır. Bu öğrenilen ve içselleştirilen cinsiyet rolleri, kız ve erkek çocukların davranışlarını etkiler. Aileler, çocuklarına doğdukları anda cinsiyetlerine uygun davranışları öğretmeye başlarlar. Bu, isimlerden giyim tarzına, oda dekorasyonundan oyuncak seçimine kadar birçok farklı

yolla ifade edilir. Örneğin, erkek çocuklara "nazlı oğlum" denirken kız çocuklarına da "aslan kızım" denilebilir. Bu tür ayrımcı davranışlar, cinsiyet rollerinin pekiştirilmesine ve çocukların cinsiyet kimliklerini benimsemelerine katkıda bulunur (Daşlı, 2019, s.367).

Toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkili faktörler için gruplama yapılacak olursa bunu sosyo demografik faktörler olarak başlıklandırmak mümkündür. Bu başlık altında aile, anne-babanın öğrenim durumu, kardeş ve akran durumu, cinsiyet gibi alt başlıklar bulunmaktadır.

Aile

Aile, toplumun en temel kurumlarından biridir ve toplumsal düzenin korunmasına ve değerlerin nesilden nesile aktarılmasına önemli katkılarda bulunan bir rol oynar. Aile, bireyler arasındaki etkileşimleri şekillendirir ve toplumun istikrarını sağlar. Aynı zamanda, toplumsal değişikliklere uyum sağlama yeteneği ile toplumun diğer alanlarını etkiler. Dolayısıyla aile, toplumda tarih boyunca var olan ve günümüze kadar devam eden kritik bir oluşumdur (Çarkoğlu ve Kalaycıoğlu, 2012, s.3). Toplumsal cinsiyet rolleri farklı kurumlar tarafından bireylere aktarılır. Bu kurumlardan en önemlilerinden biri ailedir. Toplumsal cinsiyet rolleri kazanılma sürecinde ailenin ilk etapta önemli bir rolü vardır. Çocuk doğduğunda, aile cinsiyetine göre çocuğa isim seçimi, oda düzenlemesi ve kıyafet seçimi gibi ilk cinsiyet etiketlemelerini gerçekleştirir. Genellikle erkek bebeklere mavi giydirilirken, kız bebeklere pembe kıyafetler tercih edilir. Bu renk tercihleri, cinsiyetlere yönelik önyargıların ilk işaretlerinden biridir. Mavi giydirilen bebeklere daha maskülen ve cesur olmaları beklenirken, büyüdüklerinde oyuncak silahlar, futbol veya bilgisayar oyunları gibi aktivitelerle ilgilenmeleri öngörülür. Diğer yandan, pembe giydirilen bebeklere daha nazik, zarif, uyumlu ve güzel olmaları beklenir. Onlardan bebeklerle veya makyaj setleri gibi oyuncaklarla ilgilenmeleri ve fırfırlı elbiseler giymeleri beklenir. Bu cinsiyete dayalı stereotipler, toplumsal cinsiyet rollerinin erken yaşlardan itibaren nasıl biçimlendirildiğini gösterir (Connel ve Pearce, 2015, s.96). Sonraki dönemlerde, çocuklar nesnelere ve fiziksel etkinliklerle cinsiyet rollerini kazanmaya teşvik edilir. Kızlar genellikle yaşamını pekiştiren bebeklerle ve ev-mutfak eşyalarıyla ilişkili oyuncaklarla oynamaları için yönlendirilirken, erkekler ise daha çok ev dışı faaliyetleri

içeren arabalar, tamirat aletleri gibi oyuncaklarla oynamaları için teşvik edilirler. Bu tür yönlendirmeler, toplumsal cinsiyet stereotiplerinin daha da pekiştirilmesine yol açar ve çocukların belirli cinsiyet rollerini benimsemelerini teşvik eder. Bu, toplumsal cinsiyet normlarının ve beklentilerinin çocukların yaşam tarzlarını ve ilgi alanlarını etkileyen bir faktör olduğunu gösterir (Cüceloğlu, 2005, s.65). Örneğin, anne-babaların çocuklarına önerdikleri spor modelleri, çocukların sporla ilgili tutumlarını cinsiyet bağlamında etkileyebilir. Kadınlar için zarafet ve incelik gibi kavramların vurgulanması, dansın erkekler için uygun olmadığı algısını pekiştirebilir. Örneğin anne-babalar tarafından çocukların yönlendirildiği spor dalları, çocuğun spor algısını cinsiyet bakımından etkilemektedir. Kibarlık ve incelik gibi konuların kadınlara özgü kabul edilmesinden dolayı dans gibi etkinlikler erkeklere uygun bulunmamıştır (Lucchini ve Dodman, 2015). Geleneksel olarak, evcilik oyunları, dans ve bebekler genellikle kız çocukları için uygun kabul edilirken, futbol, arabalar, bilgisayar oyunları, erkek çocukları için daha uygun görülür. Ebeveynler, çocuklarının cinsiyetlerine özgü olduğunu düşündükleri davranışları teşvik edebilirler. Çocuklar da, aynı cinsiyete sahip ebeveynlerini taklit ederek bu davranışları benimseyebilirler. Babalar, oğullarına bağımsızlık ve özerklik konularında rehberlik ederken, kız çocuklarına empati ve yardımseverlik davranışlarını teşvik edebilirler. Anneler genellikle özellikle kız çocukları üzerinde etkili olurlar ve başkalarının ihtiyaçlarına duyarlı olmayı ve sağlıklı bir evlilik ilişkisi kurmayı öğretme konularında rol oynarlar (Zeyneloğlu, 2008).

Anne-Baba Öğrenim Durumu

Anne-babaların eğitim seviyeleri ve annelerin çalışması, çocukların toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili tutumlarını etkileyen faktörlerdendir. Bu noktada yapılan çalışmaların sonuçları alan yazın için önemlidir. Anne –babanın eğitim durumu hem çocukların eğitime ulaşma oranını etkilemekte hem de toplumsal cinsiyet rolleri tutumunu belirlemektedir.

Annelerin eğitim düzeyi, çocukların okula gitme olasılığı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde, annelerin eğitim düzeyi yüksek olan çocukların okula gitme olasılığı, anneleri eğitilmiş olmayanlardan daha yüksektir. Bu fark bazı ülkelerde iki katı aşarken, diğerlerinde beş kata kadar çıkabilir. Gelişmekte olan ülkelerde, temel eğitim almayan çocukların büyük bir kısmının anneleri hiçbir

eğitim almamış olabilir. Bu, eğitim düzeyi ile çocukların eğitim fırsatları arasındaki sıkı ilişkiyi vurgular (Üner, 2008, s.10).

Öngen ve Aytaç (2013) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen çalışma, annelerin iş durumunun toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları olumlu bir şekilde etkilediğini ortaya koymaktadır. Yani, annesi çalışan öğrencilerin toplumsal cinsiyetle ilgili daha olumlu bir tutum sergilediği gözlemlenmiştir (Öngen ve Aytaç, 2013, s.12). Bu çalışmaya benzer bir çalışma da, Baykal'ın üniversite öğrencileri ile toplumsal cinsiyet rollerini incelediği araştırmadır. Baykal annesi çalışmayan öğrencilerin annesi çalışan öğrencilere göre daha az eşitlikçi roller benimsediklerini gösteren çalışma ile uyumlu sonuçlar sunmaktadır (Baykal, 1988, s.20).

Araştırmalara göre, çocukların anne ve baba eğitim düzeyi yükseldikçe, daha eşitlikçi tutumlar geliştirdikleri görülmektedir. Özellikle annenin eğitim düzeyinin yükselmesi, çocukların eşitlikçi tutumlar kazanmasında etkili bir faktördür. Ayrıca, çalışan annelere odaklanan çalışmalar da, anneleri çalışanların cinsiyet rolü tutumlarının, annesi çalışmayanların sergiledikleri tutumdan daha eşitlikçi olduğunu göstermektedir. Bu tür araştırmalar, aile dinamiklerinin, özellikle eğitim ve iş hayatındaki annenin rolünün, çocukların cinsiyet eşitliği konusundaki tutumlarını nasıl şekillendirebileceğini vurgular (Baykal, 1991). Annenin de çalışması, babanın da aynen annenin çocukların bakımında yer aldığı gibi bulunması bu eşitlikçi tutumun oluşmasına katkı sağlar (Baran, 1995; Özen, 1992). Çalışan annelere sahip kızların, androjen özelliklere daha yatkın olduğu bulunmuştur. Birçok mesleğin her iki cinsiyete de uygun olduğu fikrinin kendi annesi çalışan kızlar arasında yaygın olduğu görülmüştür (Temel, 1991, s.41).

Cinsiyet

Alan yazında yapılan çalışmalar incelendiğinde kadın ve erkeklerin cinsiyet rolleri ile ilgili tutumlarının cinsiyete bağlı olarak değişiklik gösterdiği görülmüştür. Bu bulgu, ülkemizde yürütölen benzer çalışmalarda da göze çarpmaktadır (Baykal, 1988; Çelebi, 1997; Girginer, 1994; Kalaycı, Hayırsever ve Özcan, 2012; Öngen ve Aytaç, 2013; Seçgin ve Tural., 2011; Temel, 1991).

Öngen ve Aytaç'ın araştırmasında, öğrencilerin cinsiyetlerine göre toplumsal cinsiyet rollerine yönelik farklı tutumlar sergiledikleri bulunmuştur. Bu bulgular, kızların, erkeklerle karşılaştırıldığında daha eşitlikçi tutumlar ve cinsiyet rollerine daha açık yaklaşımlara sahip olduğunu, erkeklerin ise daha az eşitlikçi cinsiyet rollerine sahip olduklarını göstermektedir (Öngen ve Aytaç, 2013, s.14). Birçok araştırma, erkek öğrencilerle kıyaslandığında kadın öğrencilerin eşitlikçi tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu (Çelik, Pasinlioğlu, Tan ve Koyuncu, 2013; Pesen, Kara, Kale ve Abbak, 2016; Vefikuluçay ve diğ., 2007; Yazıcı ve Budak, 2017) sonucuna ulaşmıştır (Koçyiğit ve Meşe, 2020, s.5).

Salman'ın (2017) üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada kadın öğrencilerin tutumları incelendiğinde, kadınların erkeklere göre daha eşitlikçi tutuma sahip olduğu görülmüştür. Araştırma sonuçlarına göre, kadın yükseköğrenim öğrencileri, ölçekten aldıkları toplam puan ve alt boyut puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde erkek öğrencilerin puanlarının üzerinde bulunmuştur. Ünal, Tarhan ve Köksal'ın çalışmaları, kadınların geleneksel cinsiyet rollerini erkeklere göre daha az benimsediğini ve toplumsal cinsiyet algılarının olumlu bir yönde daha fazla geliştiğini göstermiştir. Ayrıca, bu araştırma, toplumsal cinsiyet algısının cinsiyetle orta düzeyde anlamlı bir ilişkisi olduğunu, bölüm seçimi ve geleneksel cinsiyetle ise daha düşük oranda anlamlı bir ilişkisi olduğunu tespit etmiştir (Ünal ve diğ., 2017, s.232).

Kardeş ve Arkadaş Grupları

Bireyin sosyal-gelişimsel süreçlere paralel olarak özellikle kardeş, akran gruplarından etkilenmeye başladığı süreçte birçok konuda olduğu gibi toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili fikirlerinin oluşmasında da bu grupların etkisi büyüktür. Özellikle bir gruba aidiyet hissetme ihtiyacı içerisinde olan birey çevresindekilerin görüşlerini bazen isteyerek bazen sorgulamadan etkisi altında kalabilir.

Ailelerin etkisi kadar, arkadaş çevresinin de çocukların toplumsal cinsiyet rollerini öğrenmelerinde önemli bir rolü vardır. Genellikle çocuklar, aile içinde gözlemledikleri toplumsal cinsiyet modellerini dışarıdaki arkadaşlarıyla oyunlarında da gözlemler ve bu modellere uygun davranışlar sergilerler. Çocukların oynadıkları oyunlar ve etkinlikler, toplumsal cinsiyet rolleri ile sıkı bir ilişki içindedir. Örneğin, hep birlikte oyun oynarken, genellikle kız çocuğu annelik rolünü üstlenirken erkek çocuğu

baba rolünü üstlenir ve oyunu cinsiyet rollerine uygun şekilde oynarlar. Bu nedenle, çocuklar, sosyal çevrelerinde deneyimledikleri oyunlardan elde ettikleri deneyimlere dayanarak toplumsal cinsiyet rollerini şekillendirebilirler (Yağan ve Yıldız, 2016; Yöge, 2016).

Etaugh ve Liss (1992, s.143) özellikle anaokul ve ilkokul çağında çocukların birbirlerini cinsiyete uygun davranışlarını daha olumlu etkileşimle karşılık verirken, cinsiyete uygun olmayan davranışları daha az etkileşim ve daha fazla eleştiri ile karşılık verdikleri görülmüştür.

Okul, Öğretmenler ve Ders Kitapları

Okul bireylerin hem toplumsallaşmasını sağlar hem de onların toplumsal cinsiyet rollerini kazanmasını sağlamaktadır (Dökmen, 2010, s.18). Bireyleri aileden sonra en çok etkileyen kurum okullardır, okullar bireylerin en çok zamanını geçirdiği öğrenme ortamlarıdır. Öğrenme ortamı denince, okul, öğretmen, ders kitabı gibi bir çok farklı unsurunu içine almaktadır. Normalde öğrenme deneyimi ve eğitim bireylerin daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet rolleri geliştirmelerinde katkı sağlamalıdır. Fakat sanılanın aksine, ders kitapları, müfredat, öğretmenler zaman zaman bu beklentinin aksine sonuçlara neden olabilmektedirler. Literatürde bunu destekleyen çalışmalar yapılmıştır (Baran, 2015; Gümüšoğlu, 2008; Salman, 2017).

Eğitimin, temel insan hakları arasında yer aldığı bilinmektedir. Fakat eğitimin içeriği bireyleri güçlendirmeyi hedeflese de bazen tam tersi olur. Çocukların okula başladıkları anda hayatlarının bir parçası olan, eğitim materyallerinden biri ders kitapları büyük önem taşımaktadır (Gümüšoğlu, 2008, s.41). Bu noktada ders kitaplarında, aile içi iş bölümü, kadın erkek eşitliği, kadının sorumlulukları başlıklarında hem içerik hem görseller açısından uygun olmayan örnekler mevcuttur. Bununla ilgili çalışmalar yapılmıştır (Gümüšoğlu, 2008; Kılıç ve Eyüp, 2011).

Eğitim kurumlarında cinsiyete dayalı kültürün etkileri ve hakim ideolojinin kendini sürdürme ve yeniden üretme eğilimlerini yansıttığı bir gerçektir. Sosyalleşme sürecinde, bireylere aktarılan her türlü cinsiyetçi tutum, cinsiyetçiliğin doğru ve olası bir yaklaşım olarak kabul edilmesine katkıda bulunur. Özellikle ilköğretim öğrencilerine iletilen cinsiyetçi değerler, bu ülkenin kültüründe cinsiyetçiliğin canlı ve etkin bir

şekilde varlığını sürdüreceğini ve cinsler arası eşitsizliğin devam edeceğini göstermektedir (Asan, 2010, s.68).

Öğretmenlerin davranışları, ders kitaplarının içeriği ve diğer birçok etken, yapılan birçok araştırma sonucunda ortaya çıkan verilere göre, öğretmenlerin kız ve erkek öğrencilere farklı yaklaşımlar sergilediğini göstermektedir. Bu durum, erkek öğrencilere gelecekteki iş yaşamlarına daha hazırlıklı, aktif ve girişken bireyler olmaları konusunda destek sağlarken, kız öğrencileri ev işleri ve çocuğa bakma gibi alanlarda başarılı olmalarına yönlendirmektedirler (Atış, 2010; Duffy, 2011; Yogev, 2006). Öğretmenlerin bu şekilde cinsiyetçi tavırlarının nedenlerinden biri de öğretmenlerin genelde geleneksel değerlerle koşullanmış olmasıdır (Vatandaş, 2007, s.39).

UNICEF tarafından 2003 yılında Türkiye için hazırlanan rapora göre, öğretmenlerin sosyal çevreleri, eğitimleri ve toplumsallaşma süreçleri, genelde toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizliği sorgulamalarını zorlaştırmaktadır. Bu durum, kadın öğretmenlerin, erkek öğretmenler gibi, toplumsal cinsiyet konusunda farkındalık düzeyinin yetersiz olduğunu ve öğrencileri geleneksel cinsiyet rollerine yönlendirmeye ve cinsiyetçiliği pekiştirmeye katkı sağlayabileceğini göstermektedir. Öğretmenlerin cinsiyet ayrımcılığını tanımama, sorgulamama ve önlememe eğilimi, kendi içlerinde toplumsal cinsiyet konusundaki geleneksel bakış açısını benimsemiş olduklarının bir işareti olarak görülmektedir (UNICEF, 2003).

Oyun ve Oyuncaklar

Toplumsal cinsiyet kavramları, çocukların zihinsel dünyasında ve öğrendiği kalıplarda oyuncaklar aracılığıyla da kendini gösterebilir. Özellikle çocuklar okul öncesi eğitim almadan önce aileleri tarafından tercih edilen oyuncaklar, bu konuda önemli bir rol oynar. Aileler, doğumdan itibaren kız çocuklarına daha parlak ve canlı renklere sahip oyuncaklar tercih ederken, erkek çocukları için ise koyu tona sahip oyuncaklar alırlar. Aynı şekilde, kız çocuklarına bebekler ve mutfak araç gereçleri gibi oyuncaklar seçilirken, erkek çocuklarına arabalar ve tamir ile ilgili malzemeler gibi daha erkeksi oyuncaklar tercih edilir (Özkar, 2020, s.50).

Gökkaya (1994) tarafından yapılan bir çalışma, okul öncesi dönemdeki çocukların kendi cinsiyetlerine uygun oyuncakları seçme eğiliminde olduklarını ve yaşları ilerledikçe bu seçimlerin nedenlerini cinsiyetleriyle ilişkilendirdiklerini

göstermiştir. Ayrıca, bu araştırma anne ve babaların oyuncak seçimlerinde, çocuklarının cinsiyetini dikkate aldıklarını ve çocuklarına toplumsal cinsiyet rollerini benimsetmekte yönlendirici olduklarını ortaya koymuştur. Bulgular, çocukların cinsiyete uygun oyuncakları seçerken sadece ebeveynlerinin cinsiyet rolleri ile ilgili tutumlarının değil ayrıca içlerinde buldukları toplumun cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının da etkili olduğunu göstermiştir (Gökyaka, 1994, s.50). Çocuklar oyun yoluyla hayat içerisindeki konumlarını belirler ve kimlik kazanırlar. Fakat çoğu kez çocuklar adına keşfetme fırsatı verilmeden oyuncaklar ve oyun seçimleri yapılmıştır. Kız çocukları genellikle ev içi işler, aile ile ilgili oyunlara ve oyuncaklara erkekler ise daha çok güce dayalı ve açık alan oyunlarına yönlendirilir.

Toplum içinde önemli bir rol oynayan dijital oyunlar, teknolojinin hızla gelişmesi ve değişmesi ile birlikte bireyler arasındaki iletişimi yeni bir seviyeye taşıdı ve neredeyse bireylerin yaşam biçimlerinin bir parçası haline geldi. Bu dijital oyunlar, bireylerin toplumsal cinsiyet kimliklerinin gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle çevrimiçi oyunlar, kullanıcıların toplumsal cinsiyet kimliklerini etkileyen eril ve dişil modelleri içermesi nedeniyle önemlidir. Bu oyunlarda, kullanıcılara yazılı ve görsel olarak iletilen mesajlar genellikle belirgin eril ve dişil özellikler taşır (Dündar, 2014, s.1-3). Gerçek oyunlarda olduğu gibi dijital oyunlarda da kız ve erkek çocukları için önceden onlar adına belirlenmiş bazı şeyler söz konusudur. Öncelikle her iki cinsiyet için oyunlar ayrıştırılmıştır. Yani kız çocukları için genelde makyaj, ev temizliği, kıyafet giydirme, bebek bakımı, yemek yapımı gibi oyunlar varken, erkek çocukları savaş, araba sürmek, ev inşa etmek, futbol oynamak ile ilgili oyunlar yaygındır.

Toplumsal Cinsiyet ve Eğitim

Eğitim hayatı bireylerin sosyalleştiği, toplumsallaşmanın sağlandığı bir süreçtir. Bu nedenle küçük yaşta eğitim hayatına giren birey, okullar, öğretmenler, müfredat, hakim eğitim politikalarının yansımasıyla cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramlarını oturtur. Bu konuda feminist analizler mevcuttur.

Thompson (2003) adlı araştırmacının okullarla ilgili çalışması, okullarda görülen eşitsizliklerin, okulun kendisi, öğretmenler, müfredat gibi faktörler aracılığıyla toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik ederek daha geniş toplumsal değişimlere yol

açabileceği düşüncesini içermektedir. Ayrıca, bu eşitsizlikten uzak tutumların eşitlikçi eğitim programları ve olumlu eylem politikalarıyla düzeltilebileceği öne sürülmektedir (Thompson, 2003, s.50). Bu yaklaşım, eleştirilere rağmen okuldaki eşitsizlikle ilişkilendirilen cinsiyete dayalı güç dinamiklerini göz ardı etmesi nedeniyle eleştirilse de, kızlara eşit fırsatlar sunma, her iki cinsiyete eşit davranma, cinsiyetçilik karşıtı öğretim materyalleri kullanma, kızların geleneksel olmayan alanlara (örneğin fen ve teknoloji, matematik) erişimini artırma ve toplumsal cinsiyet konularına duyarlı öğretmenler yetiştirme gibi eşitlik odaklı okul uygulamalarının organize edilmesine yol açmıştır (Acker, 1982; Arnot, 1982; Thompson, 2003; Weiler, 1988). Bu bulgular okul öncesi eğitimden başlayarak, yüksek öğretimi de içine alan sürecin öneminin altını çizmektedir.

Türkiye’de durumun analizini yaptığımızda öncelikle eğitime kız ve erkeklerin eşit katılım sağlamadığını görmek mümkündür (TÜİK, 2022). Bu durum zaten katlanarak artacak bir eşitsizliğe yol açacaktır; istihdam, meslek seçimi, ekonomik eşitsizlik...

Türkiye’de ilköğretim, orta öğretim kademesinde toplumsal cinsiyet ile ilgili bir ders bulunmamaktadır. Cinsiyet, toplumsal cinsiyet gibi konular biyoloji, sosyal bilgiler, türkçe, tarih gibi derslerin müfredatlarına serpiştirilmiştir.

Türkiye’de öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının müfredatı incelendiğinde, toplumsal cinsiyet konusunu içeren bir dersin bulunmadığı görülmüştür. Bu eksiklik üzerine bunun seçmeli dersler ya da zorunlu dersler ile giderilmeye çalışılmıştır. Örneğin Erden (2009), yürüttüğü seçmeli alan öğrencilerin tutumlarında daha eşitlikçi tutum sergiledikleri tespit edilmiştir (Esen, 2013, s.284). Gönenç ve diğerleri (2018, s.27) yürüttükleri çalışmada toplumsal cinsiyet alanında ders alan öğrencilerin, toplumsal cinsiyet algı ölçeği puan ortalamasının bu dersi almayanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür ve aralarında anlamlılık bulunmuştur ($p=0,014$). Esen (2013) yaptığı bir çalışmada, toplumsal cinsiyet içeriklerine yer veren lisans dersinin etkisini incelemiştir. Çalışma sonucunda, toplumsal cinsiyet konusundaki aldıkları eğitimin sayesinde öğretmen adaylarının sahip olunan geleneksel tutumları sorgulamaya başladıklarını, kendi yaşamlarında da etkin olan bir değişim sürecine girdiklerini tespit etmiştir (Esen, 2013). Uzun ve diğerleri (2017), yaptıkları çalışmada

katılımcılara uygulanan toplumsal cinsiyet eğitiminin onların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını, toplumsal cinsiyet algılarını olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Okul öncesi öğretmen adayları ile yapılan bir başka çalışmada da toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili zorunlu bir dersin olmaması okul öncesi öğretmenlik lisans bölümü öğrencileri için bir eksiklik olarak ortaya çıkmıştır (Şahin ve diğ., 2018, s.735). Çalışmalar, toplumsal cinsiyet eğitimi vermenin, toplumsal cinsiyet eşitsizliğine karşı farkındalık kazandırdığını tespit edilmiştir (Stake, 2006; Stake ve Hoffmann, 2001). Çalışma sonuçları verilen eğitimlerin bireylerin konu hakkında bilgi sahibi olma durumunu sağladığını, toplumsal cinsiyet algılarını olumlu açıdan etkilediğini ve farkındalıklarını arttırdığını göstermektedir.

Kitle İletişim Araçları

Teknolojinin hızla gelişmesiyle kitle iletişim araçları hayatımıza çok erken yaşlarda girmeye başlamıştır. Özellikle çocukluk döneminde analitik ve eleştirel açıdan değerlendirilmeden, bilgiler içselleştirilmektedir. Televizyon, çizgi filmler, reklamlar, telefon ile izlenen video ve oyunlar çocuğun toplumsal cinsiyet rolünün oluşmasında etkilidir.

Erdoğan (2010) tarafından yapılan bir çalışmada, medya ve teknoloji alanındaki ilerlemelerin yanı sıra yeni iletişim araçlarının ortaya çıkmasıyla birlikte, toplumsal yaşamın her alanında etkili bir rol oynadığı ifade edilmiştir. Sinema, televizyon, gazete, internet, video klipler, reklamlar gibi farklı şekillerde üretilen medya içerikleri, çeşitli iletişim araçları ile bireylere ulaşmaktadır. Bu değişikliklerin bir sonucu olarak, medyanın bireylerin düşünce, davranış ve değerlerinin oluşumunda önemli bir etkisi olduğu belirtilmektedir (Erdoğan, 2010, s.70).

Toplumsal cinsiyet rollerinin yansıtılmasında, televizyonun kitle iletişim araçları içinde belirgin bir rol oynadığı kesin bir gerçektir. Bu nedenle, kadın ve erkek toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bir bakış açısının, televizyon reklamlarında da belirgin bir şekilde görüldüğü ifade edilmektedir (Dumanlı, 2011, s.1). Yapılan çalışmalarda çok fazla televizyon izleyen erkek çocukların geleneksel cinsiyet rollerinin kızlardan yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçta televizyon programlarında erkek karakterlere daha fazla yer verilmesi ve cinsiyete özgü davranışların oldukça kalıplaşmış olması etkilidir (Baykal, 1988; Temel, 1991). Ayrıca Dökmen (2010) yapılan krelatif çalışmaların

televizyon izleme oranı fazla olan çocukların daha çok kalıp yargılara sahip olduğunu göstermiştir (Dökmen, 2010, s.135).

Başar (2012) adlı çalışmada, iletişim araçları içerisinde yer alan televizyonun toplumsal cinsiyet rollerinin oluşumunda yazılı iletişim araçlarına göre daha büyük bir etkiye sahip olduğunu vurgulamaktadır. Televizyon, görsel bir iletişim aracı olduğu için, diğer kitle iletişim araçlarına göre bireyleri ve toplumları en fazla etkileyen bir platformdur. Aynı zamanda, televizyonun kadın ve erkek cinsel rollerine dair net mesajlar ilettiğine işaret etmektedir. Birçok filmde, kadınlar genellikle "feminenlik" özellikleriyle vurgulanırken ve edilgen rollerle temsil edilirken, erkek figürleri ve erkeklik, daha bağımsız ve girişimci, baskın, saldırgan bir şekilde tasvir edilmektedir (Başar, 2012, s.34).

Kitle iletişim araçlarında, kadınlar genellikle iki farklı kalıp veya imge içinde temsil edilmektedir. Bu temsillerde kadınlar ya annelik rolünde ya da cinsel objeler olarak görülmekte veya şiddet mağduru olarak tasvir edilmektedirler. Bu nedenle, kadın kimliği, toplumun kolektif bilincinde iyi ve kötü şeklinde sık sık kutuplaşmış bir kadın imgesi yaratmaktadır. Ayrıca, kadınlar bu temsillerle kendi bedenleri üzerinde sahip olma hakkına sahip olmayan bir nesne gibi tanımlanmaktadır (Mora, 2015, s.2). Kitle iletişim araçları ile üretilen kadın temsili cinsiyet ayrımcılığına yol açar, bunun en önemli nedenlerinden birisi de bu araçlarda erkek çalışanların çokluğudur (Gencel ve Binark, 2000, s.5).

Televizyon reklamlarının iletilerinde, kadınlar ve erkeklerle ilgili topluma aktarılan cinsel roller, güzellik ideali ve standartları, cinsiyete özgü karakteristik özellikler ve görevler, görsel imgeler aracılığıyla izleyicilere iletilir (Dumanlı, 2011, s.133).

Reklamlar, cinsiyet rolleri, kimlik oluşumu, gelişimi ve değişimi üzerinde güçlü bir etki yaratma görevini üstlenirler. Özellikle genç yetişkinler arasında özel ilişkiler büyük bir öneme sahiptir, bu nedenle cinsel rol davranışları ve cinsellik, yetişkin ve genç yetişkinlerin fantezilerinde ve açıkça sergilenen davranışlarında önemli bir yer tutar. Ayrıca, yetişkinler, reklamı yapılan ürünün kullanımıyla uyumlu, gerçekçi ve olumsuz cinsiyet kalıplarını içermeyen uygun cinsiyet rollerini ve cinsellik sunumlarını ararlar (Rouner, 2003, s.57). Dökmen (2010) reklamlarda ürünün alınmasıyla erkeğin

mesleki ya da sosyal gelişme kaydedeceği vurgulanırken kadının ise kendini erkeklere, ailelerine beğendireceklerini vurguladıklarını aktarır(Dökmen, 2010, s.136). Dökmen (2010, s.142) Türk müzik kliplerinde de kadının çoğu kez aksesuar olarak kullanıldığı, cinsel obje olarak yansıtıldığını ifade etmiştir.

3.1. Kemalpaşa İlçesi Demografik Yapısı

Kemalpaşa, konum olarak İzmir ilinin 29 kilometre doğusunda, İzmir/Ankara Karayolu'nun ise 8 kilometre güneyinde konumlanmıştır. İlçe, kuzeyinde Manisa ili, doğusunda Turgutlu ilçesi, güneyinde Torbalı ve Bayındır ilçeleri, batısında Bornova ilçesi ve İzmir merkez ilçeleri ile komşudur. Kemalpaşa'nın toplam yüzölçümü 658 kilometrekare olup, denizden yüksekliği 225 metredir. İlçenin güneybatısında Nif Dağları bulunur ve en yüksek noktası 1510 metredir. Verimli bir ovada yer alan ilçe, Manisa Dağları'nın kuzeyinde konumlanmıştır. Nif Çayı Kemalpaşa'nın önemli bir akarsuyudur, bu çay Ulucak Mahallesi'nin batısından ilçeye girer ve Kemalpaşa ovasına doğru akarak Manisa'dan Gediz Irmağı'na dökülür. Kemalpaşa genellikle Akdeniz iklimi etkisi altındadır. Yazlar kurak ve sıcak, kışlar ise ılıman ve yağışlı geçer. Kar yağışı oldukça nadirdir. İlçenin yüzölçümünün yaklaşık %60'ı, yani 33.611 hektarlık alan, ormanlarla kaplıdır. Bu ormanlar kızılçam, meşe ve karaçam ağaçlarından oluşur. Ayrıca, tipik Akdeniz iklimine özgü olan makilik ve bozuk baltalık alanlar da bulunmaktadır (Kemalpaşa Belediyesi, 2023).

Kemalpaşa nüfusu 2022 yılı verilerine göre 114.250'dir. Bu nüfus, 58.122 erkek ve 56.128 kadından oluşmaktadır. Yüzde olarak ifade edildiğinde %50,87'sinin erkek, %49,13'nün kadın olduğu görülmüştür (Nüfusu, 2023).

Tablo 1. Yıllara göre Kemalpaşa nüfusu

<i>YIL</i>	<i>KEMALPAŞA NUFUSU</i>	<i>ERKEK NUFUSU</i>	<i>KADIN NUFUSU</i>
2022	114.250	58.122	56.128
2021	112.049	56.978	55.071
2020	110.209	55.918	54.291
2019	107.556	54.758	52.798
2018	106.298	53.975	52.323
2017	105.506	53.575	51.931
2016	103.806	52.709	51.097
2015	101.693	51.607	50.086
2014	99.626	50.552	49.074
2013	97.499	49.572	47.927

2012	94.831	48.073	46.758
2011	93.431	47.389	46.042
2010	91.276	46.231	45.045
2009	89.084	45.046	44.038
2008	87.147	44.346	42.801
2007	81.777	41.338	40.439

Kaynak: (Nüfusu, 2023)

Verilere göre, Kemalpaşa bölgesinin nüfusu belirli yıllar arasında artış gösterdiği görülmektedir. 2007 yılında 81,777 olan nüfus, 2022 yılında 114,250'ye yükselmiştir. Bu, bölgenin nüfusunun zaman içinde istikrarlı bir şekilde arttığını göstermektedir.

Erkek ve kadın nüfuslarına baktığımızda, bölgede genel olarak kadın nüfusunun erkek nüfusuna yakın veya ona yakın olduğu görülmektedir. Bu, cinsiyet dağılımının nüfusun büyük ölçüde denge içinde olduğunu göstermektedir.

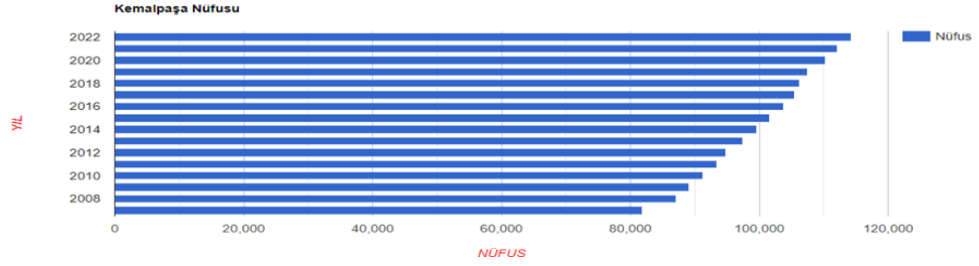
Nüfus verileri arasında yıllara göre küçük dalgalanmalar gözlemlense de, genel eğilimde artış olduğu görülmektedir. Bu artış, bölgenin nüfus dinamiklerinin ve büyümesinin devam ettiğini göstermektedir.

Kemalpaşa'nın nüfusunda meydana gelen artış, demografik, ekonomik veya sosyal faktörlere bağlı olarak gerçekleşmiş olabilir. Bu artış, bölgedeki yaşam koşullarının veya ekonomik fırsatların iyileştiğine işaret edebilir.

Verilerin yıllara göre artan nüfus eğilimi, bölgenin yerel yönetim politikalarının ve altyapı gelişiminin etkisiyle de ilişkilendirilebilir. Bu veriler, bölgedeki nüfus artışının sadece istatistiksel bir durum olmadığını, aynı zamanda sosyal ve ekonomik etkileri de barındırdığını göstermektedir.

Kemalpaşa'nın nüfusu, 1970'lerden sonra artış göstermeye başlamıştır. Bu nüfus artışında, sanayinin büyük bir rolü bulunmaktadır. Özellikle 1990'lı yıllarda, ikinci konutlar ve rekreasyonel faaliyetler, Kemalpaşa nüfusuna yeni boyut ve canlılık katmıştır. İzmir-Ankara yolu boyunca yoğunlaşan sanayi ve nüfus artışının yanı sıra, Kemalpaşa-Torbalı aksında ve bazı yerleşim yerlerinde turizme yönelik kullanımlar da artış göstermiştir. Bu süreçte, nüfusun dağılımında değişiklikler yaşanmış, bazı mahalleler büyümüşken, bazıları daralmıştır. İzmir-Kemalpaşa ve İzmir-Ankara yolu üzerindeki yerleşim bölgelerinin büyüdüğü, dağlık ve dağ etekleri gibi tarım için sınırlı arazilere sahip uzak bölgelerin ise nüfus kaybettiği veya en azından göç almadığı

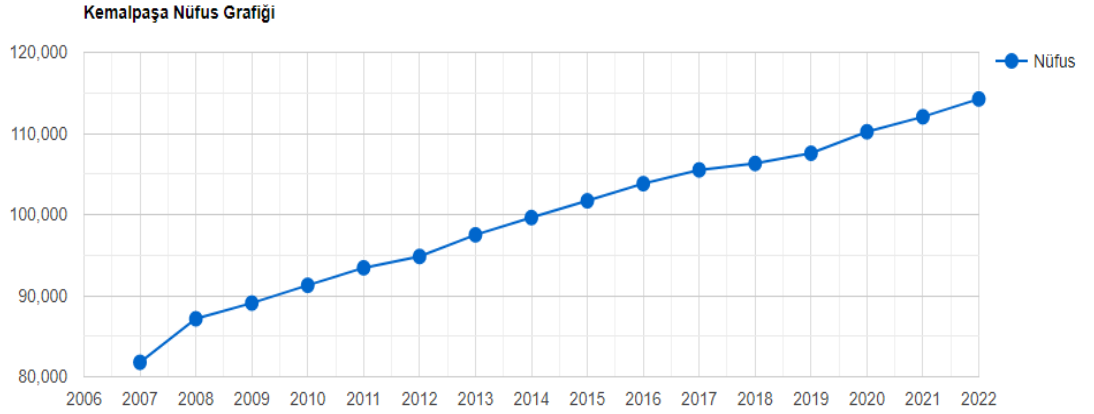
görülmüştür. Sanayinin farklı mahallelere yayılması, kentsel nüfus artışının yanı sıra kırsal nüfusun da artmasına neden olmuştur (Nüfusu, 2023).

Şekil 1. Kemalpaşa nüfusunun yıllara göre artışı

Kaynak: (Nüfusu, 2023)

Kemalpaşa nüfusu yıllara göre incelendiğinde 2008 yılından itibaren sürekli artış olduğu görülmektedir.

Şekil 2. Kemalpaşa nüfus grafiği

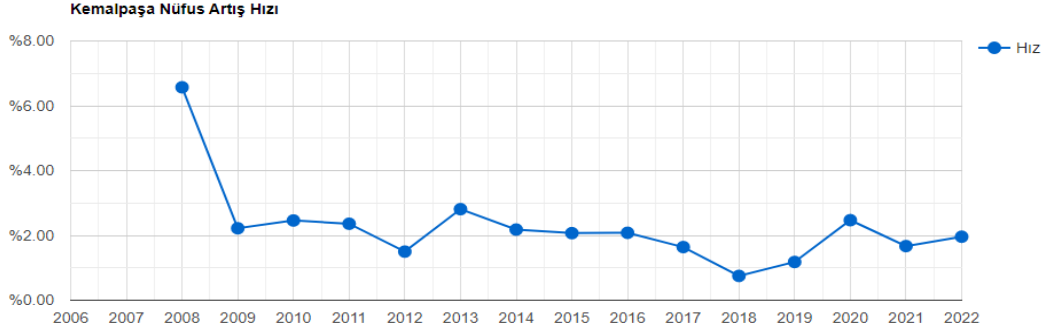
Kaynak: (Nüfusu, 2023)

Yukarıdaki grafiklerde görüldüğü üzere, 2008 yılından itibaren Kemalpaşa nüfusu sürekli bir artış göstermektedir. Bunda ilçenin kendi içindeki nüfus artışı ve göçler etkilidir.

Kente Göç-Kentten Dışa Göç

Kemalpaşa'nın nüfusu, ülke genelinde olduğu gibi sürekli bir artış eğilimi gösteren başlıca bir özelliğe sahiptir. İlçenin nüfus gelişimi, özellikle sanayinin ilerlemesiyle yakından ilişkilidir. Sanayinin yaygınlaştığı bölgelerde nüfus hızla

artmıştır. Kemalpaşa'nın toplam nüfusu, 1950-1975 yılları arasında daha yavaş bir artış gösterirken, 1975 sonrasında sanayileşme ve kentleşme çabalarına paralel olarak daha hızlı bir artış yaşamıştır (Nüfusu, 2023).

Şekil 3. Kemalpaşa nüfus artış grafiği

Kaynak: (Nüfusu, 2023)

Sosyal Durum

Kemalpaşa, endüstriyel gelişmeler nedeniyle artan göç nüfusu ile başa çıkmak zorunda kalan bir bölgedir. Bu nedenle altyapı, ekonomik koşullar, sağlık hizmetleri ve okuma-yazma seviyeleri gibi sosyal yaşamı olumsuz etkileyen sorunlarla karşı karşıyadır.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, nüfusun ihtiyaçlarını objektif kriterlere dayalı olarak değerlendirmekte ve yoksullara, hastalara ve ihtiyacı olan vatandaşlara gıda, giyim, ilaç, yakacak ve parasal yardımlar gibi gereksinimler doğrultusunda yardımlarda bulunmaktadır. İlçenin ekonomisi hayvancılık, tarım ve sanayiye dayalıdır. İlçe nüfusuna bakıldığında %60'ı hayvancılık ve tarım ile uğraşırken, %40'ı Kemalpaşa sınırları içinde bulunan bir dizi sanayi tesisi ve besi çiftliklerinde çalışmaktadır. Ayrıca, İzmir'e yakın olduğu için ilçede yaşayanlar sosyal gereksinimlerini İzmir'den karşılaması, Kemalpaşa için bazı zorluklara yol açmıştır (Kemalpaşa Kaymakamlığı, 2023).

Tablo 2. Kemalpaşa ilçesi eğitim düzeyi dağılımı

KATEGORİ	%
İLKÖĞRETİM	%57,7
LİSE DENGİ VE MESLEK OKULU	%23,6

OKUMA YAZMA BİLEN DİPLOMASIZ	%3,3
OKUMA YAZMA BİLMEYEN	%1.9
YÜKSEKOKUL VE SONRASI	%13.0
BİLİNMEYEN	%0.5

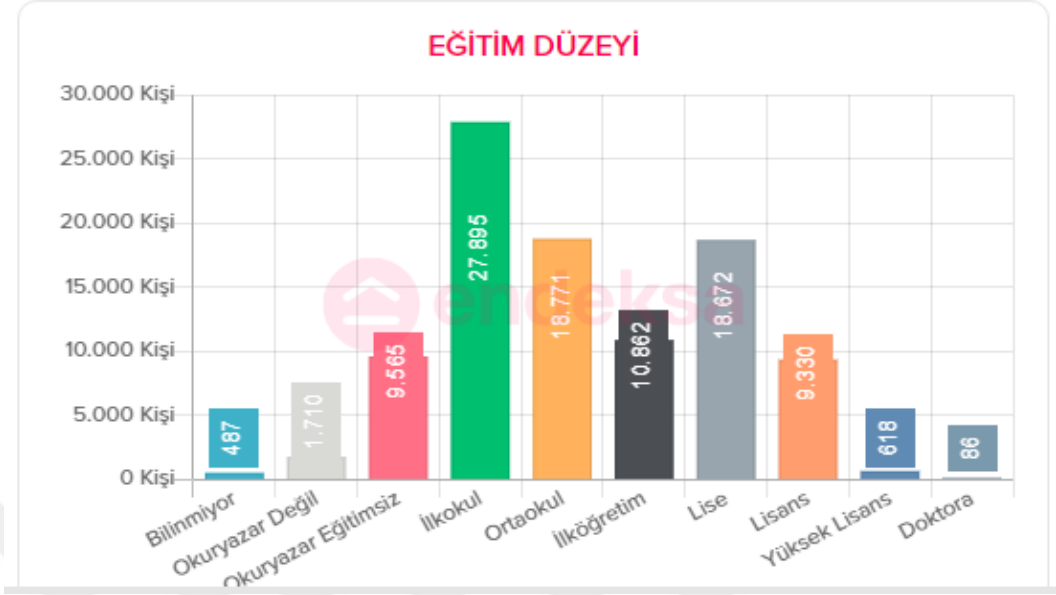
Kaynak: (İzmirin Rakamları, 2020)

Bu veriler, Kemalpaşa bölgesindeki insanların eğitim seviyelerinin oldukça çeşitli olduğunu göstermektedir. En büyük grup, %57.7 ile ilk ve ortaokul seviyesine denk gelen "ilköğretim" düzeyinde yer almaktadır. İkinci büyük grup ise %23.6 ile "lise düzeyi ve meslek okulu" olarak belirtilmiştir. Bu iki grup, bölgedeki genel eğitim profiline işaret etmektedir.

Ayrıca, yüksekokul ve sonrası eğitim alanların oranı %13.0 olarak görülmektedir. Bu, daha yüksek öğrenim düzeyine sahip olan bireylerin oranını ifade eder. Bu grup, üniversite veya üniversite sonrası eğitim almış bireyleri içermektedir.

Verilerde yer alan "okuma yazma bilmeyen" ve "okuma yazma bilen diplomasız" gibi kategoriler, eğitim seviyesi daha düşük olan bireyleri temsil etmektedir. Bu grupların oranları toplam nüfusa göre düşük olduğu görülmektedir. Son olarak, "bilinmeyen" kategorisinin oranı %0.5 olarak belirtilmiştir. Bu muhtemelen veri toplama sürecinde eksik veya yanıltıcı bilgileri yansıtmaktadır.

Genel olarak, bu veriler Kemalpaşa bölgesindeki eğitim düzeyinin farklı kategorilerde değişkenlik gösterdiğini göstermektedir. İlköğretim ve lise düzeyi eğitim daha büyük bir kesimi oluştururken, yüksek öğrenim seviyesine sahip bireyler de mevcuttur. Bu veriler, bölgedeki eğitim profili hakkında bir fikir sağlamaktadır.

Şekil 4. Kemalpaşa ilçesi eğitim düzey grafiği

Kaynak: (Endaksa, 2023)

Grafiklerde görüldüğü gibi Kemalpaşa nüfusunun eğitim düzeyi en çok ilköğretim kademesinde yoğunlaşmıştır; %57.7' si ilköğretim mezunudur.

Kemalpaşa belediyesi, özellikle 2020-2024 yılları arasında toplumsal cinsiyet alanında çalışmalar konusunda ilerlemeye açık bir profil çizmektedir. Bu profili özellikle Kadın danışma merkezinin yürüttüğü faaliyetler ve yürütmüş olduğu cinsiyete duyarlı kentler projesi ile anlamak mümkündür.

“Cinsiyete Duyarlı Veri ve Göstergeler Geliştirme Yoluyla Yerel Yönetimlerin Kapasitesinin Güçlenmesi ve İzlenebilirliğinin Sağlanması Projesi” 2022 yılında yürütülmüş, kadın dostu kentler yaratmak sloganıyla başlamıştır. Kemalpaşa ilçesi açısından, toplumsal cinsiyet, cinsiyet, toplumsal cinsiyet rolleri, tutumları ve ilişkili faktörler, toplumsal cinsiyet eşitliği gibi kavramlar açısından farkındalık yaratma noktasında çok önemli bir yere sahiptir.

Bu proje, İzmir'deki 6 ilçe belediyesinde "CEİD izler Projesi" kapsamında yer alan kentsel haklar temasıyla ilgili olarak yerel yönetim hizmetlerini ve politikalarını toplumsal cinsiyet perspektifine duyarlı hale getirmeyi amaçlamaktadır. Avrupa Birliği tarafından finanse edilen bu projenin çerçevesinde aşağıdaki faaliyetler gerçekleştirilmiştir:

- Toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinden, ilçe belediyeleri ile iç ihtiyaç analizi yapılması ve raporlanmasının ardından, belediye karar alıcıları ve çalışanları için toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalık ve kapasite geliştirme eğitimleri, seminerler ve atölyeler düzenlenmiştir.
- Kemalpaşa ve Seferihisar ilçe belediyelerinde en azından bir biriminde toplumsal cinsiyet eşitliğini göz önünde bulunduran veri ve göstergeler oluşturulmuş ve bu göstergeler düzenli olarak takip edilmiştir.
- İzmir'de hakkaniyet, eşitlik gibi kavramları temel alarak çalışmalarını yürüten kadın kuruluşları ve dernekleri başta olmak üzere sivil toplum kuruluşları ve meslek örgütlerinin toplumsal cinsiyet eşitliği savunuculuğu ve kapasiteleri güçlendirilmiştir. Bu proje, Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiş olup 15 aylık bir süre içinde gerçekleştirilmesi planlanmıştır. Projedeki çalışmalar, 2020-2024 stratejik planını etkileyebilecek boyutta yürütülmüştür (CEİD, 2018).

Kemalpaşa Belediyesine ait olarak hizmetini sürdüren bir **Kemalpaşa Kadın Danışma Merkezi** bulunmaktadır. Kadınlara hukuksal, psikolojik, hukuksal, sosyal, ekonomik alanlarda destek vermektedir. Merkezin içerisinde kadınlara yönelik kurs faaliyetleri sürdürülmektedir. Çalışmalarını, kadın üretici pazarları, köylerden üretici kadınların desteklenmesi, bu kadınların üretim ve pazarlama noktasında desteklenmesi gibi faaliyetleri kapsamaktadır. Merkez, gönüllük esası ile başvuran kadınlara yaşadıkları sorunlarla başa çıkmaları, çözüm önerileri geliştirmeleri ve yeni yaşam seçenekleri geliştirmeleri için ücretsiz danışmanlık hizmetleri sunmaktadır. Aynı zamanda evli çiftlerin sorunları ve iletişim eksikliği gibi konularda aile danışmanlığı hizmeti de sunulmaktadır. Merkez, hukuki destek talebinde bulunan kadınlar için ücretsiz avukat temin ederek boşanma, nafaka, velayet, koruma emri, mal paylaşımı, miras gibi konularda danışmanlık sağlamaktadır. Sosyal destek talepleri üzerine kadınlara danışmanlık, destek ve yönlendirmeler sunulmaktadır. Kadınların güçlenmesi ve desteklenmesi amacıyla çeşitli kurslar düzenlenmektedir. Bu kurslar arasında dikiş, takı yapımı, budama, kanaviçe işlemeciliği kadın korusu, zeybek dansı, su kabağı işçiliği, temel makyaj yapımı, makrome, keçe yapımı, hasır örme, kurdele yapımı, bilgisayar işletmenliği, özel gün ve nikah şekeri hazırlama, kalıcı makyaj yapımı, cilt

bakımı, tığ örgü, bio-enerji, turistik hediyelik eşya hazırlama, protez tırnak, taş bebek yapımı, sabun yapımı, dekoratif el sanatları ve Tokat yazması gibi birçok farklı kurs mevcuttur. Bu kurslar aracılığıyla kadınlar farklı beceriler kazanabilir ve kendi yeteneklerini geliştirebilirler (Kemalpaşa Belediyesi, 2022).

3.3. Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Tutum Konusunda Ulusal ve Uluslararası Alan Yazın Çalışmaları

Yapılan literatür taramasında, ülkemizde toplumsal cinsiyet, cinsiyet, toplumsal cinsiyet rolleri, toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin tutum belirlemeye yönelik yapılan çalışmaların daha çok öğretmenler (Gazi, 2018; Onurluer, 2019; Temizhan, 2019; Yurtsever, 2011), sağlık çalışanları (Başar, 2012) ve üniversite öğrencileri (Demir, 2022; Gümüş, 2019) üzerinde yürütüldüğü görülmüştür. Belediye çalışanları veya diğer toplum grupları ile yürütülen çalışmalar çok azdır (Can ve Büyükbayraktar, 2018; Harkin ve Eker, 2019).

Salman (2017) “Ankara’da bir üniversitenin bazı fakültelerin öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve ilişkili faktörler” adlı çalışmasında Zeyneloğlu ve ark. tarafından geliştirilen “Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği”ni kullanarak kesitsel bir çalışma yürütmüştür. Çalışmada yaş, cinsiyet, anne- baba öğrenim durumu, yaşanılan bölge anlamlı sonuçlar göstermiştir (Salman, 2017, s.70).

Atış (2010, s.11) “Ebelik/ Hemşirelik 1. ve 4. Sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların belirlenmesi” adlı çalışmasında toplumsal cinsiyet rolüne ilişkin tutumlarının oluşmasında etkisi olan faktörleri; aile ortamı, anne çalışma durumu, ebeveynlerin öğrenim düzeyi, arkadaşlar, okul ve kitle iletişim araçları olarak alt başlıklandırmıştır.

Güran (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, kadın öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini seçme nedenleri, öğretmenlik deneyimleri ve bu meslekle ilişkilendirdikleri toplumsal cinsiyet rollerine dair algıları incelenmiştir. Araştırmanın verileri üzerinde yapılan analizler, öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini seçmelerindeki temel sebepleri tespit etmiştir. Bu sebepler arasında çocukları sevmek ve öğretmenliği sevmek önemli bir yer tutarken, aile ve sosyal çevrenin etkisi de belirleyici bir faktör olarak belirlenmiştir. Bu nedenler, dışsal etkenlerle kişisel nedenler arasında karşılıklı

bir etkileşim gösterdiğinden, bu ilişkinin Türkiye'deki geleneksel cinsiyet rolleri ve ataerkil yapı tarafından şekillendiği sonucuna varılmıştır (Güran, 2021, s.1).

Gümüş “Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi” adlı çalışmada cinsiyet, kardeşe sahip olma durumu, kardeş sayısı, sınıf değişkeni, anne öğrenim durumu gibi faktörler toplumsal cinsiyet rolleri üzerinde etkili bulunmuştur (Gümüş, 2019, s.70).

Temizhan (2019) “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Toplumsal Cinsiyete İlişkin Tutumları: Ankara İl Merkezi Örneği” adlı çalışmasında “toplumsal cinsiyet” olgusuna din ve ahlak gibi bir konuda eğitim veren öğretmenlerin bu konudaki tutumlarının araştırılmasını amaçlamıştır. Ayrıca “toplumsal cinsiyet” kavramının Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri arasındaki bilinme oranının ve öğrencilere nasıl anlatıldığının araştırılması yapılmıştır (Temizhan, 2019, s.1).

Yurtsever (2011) “İlköğretim II. Kademe Öğretmenlerinin Öğrencilere Yönelik Tutumlarının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi” çalışmasında eğitimdeki sınıf içi süreçleri inceleyerek eğitimdeki cinsiyetçi tutumlar anlaşılmaya çalışılmıştır. Bu çalışma, öğretmenlerin sınıf içi süreçlerdeki cinsiyetçi algılarını ve beklentilerini, öğrencilerle etkileşimlerinde sergiledikleri cinsiyetçi tutum ve davranışları belirlemeyi hedeflemiştir. Çalışma sonucunda öğretmenlerin öğrencileri cinsiyet özellikli kalıp yargılarla algıladıkları öne sürülmüştür (Yurtsever, 2011, s.70).

Selçuk (2021), “Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları Açısından Bağlanma Stili, Kadına Yönelik Şiddet Tutumu ve Benlik Saygısının İncelenmesi” adlı çalışmada da García-Cueto ve diğerleri (2015) tarafından geliştirilen ölçeğin dilimize uyarlaması ve güvenilirlik geçerlik çalışması Bakioğlu ve Türküm (2019) tarafından yapılan, Toplumsal Cinsiyet Rollerine Ölçeği kullanılmıştır. Bu çalışmada TCRTÖ puanlaması en düşük 37 en yüksek 60,47 olarak bulunmuştur (Selçuk, 2020, s.36).

Başar (2012) hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarını belirlemeyi amaçladığı çalışmada, öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin toplumsal cinsiyet rolleri tutum puan ortalamalarını en çok anne eğitim durumu, cinsiyet, yaşanılan yerde geçirilen süre, aile tipi, kardeş sayısı ve baba eğitim durumunun etkilediğini söylemiştir. Başar'ın aynı çalışmasında şu sorunun cevabı

bulunmuştur: "Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin TCRTÖ puan ortalamaları, öğrencilerin sosyo-demografik ve ailesel özelliklerine bağlı olarak farklılık göstermekte midir?" Çalışmanın sonuçlarına göre, 20 yaş ve altındaki öğrencilerle 21-24 yaş grubundaki öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamaları arasında farklılıklar bulunmuştur. Aynı şekilde, il ve ilçede doğan öğrencilerle köy ve kasabada doğan öğrenciler arasında puan ortalamalarında farklılıklar gözlemlenmiştir. İlkokulu bitirene kadar il ve ilçede yaşayan öğrencilerle köy ve kasabada yaşayan öğrenciler arasında da benzer şekilde puan farklılıkları görülmüştür. Yaşadıkları yerde 21 yıl ve üzeri süre geçiren öğrencilerle 0-10 yıl ve 16-20 yıl süre geçiren öğrenciler arasında da puan farkları tespit edilmiştir. Ayrıca, süper/fen/Anadolu liselerinden mezun olan öğrencilerle normal liselerden mezun olan öğrenciler arasında TCRTÖ puan ortalamalarında farklılıklar saptanmıştır. Yurttan dışarıda yaşayan öğrencilerle tek başına/arkadaşlarıyla evde yaşayan öğrencilerin puan ortalamaları arasında da farklar belirlenmiştir. Kardeş sayısı bir veya iki olan öğrencilerle kardeş sayısı üç veya daha fazla olan öğrencilerin puan ortalamaları arasında da farklılık gözlemlenmiştir. Son olarak, çekirdek aileye sahip öğrencilerin puan ortalamalarının geniş aileye sahip öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Başar, 2012, s.120-121).

Uygun ve Önsan (2020) sosyal bilgiler öğretmenlerinin toplumsal cinsiyet algılamalarını ölçmek için yaptıkları çalışmada kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha eşitlikçi tutumlara sahip olduklarını belirtmiştir. Uygun ve Önsan (2020) aynı çalışmada ayrıca üniversite düzeyinde eğitim durumuna sahip anne-babaları olan öğretmenlerin diğer eğitim düzeyine sahip ebeveynlere sahip öğretmenlere göre daha olumlu tutuma sahip olduklarını ancak bunun istatistiksel olarak anlamlı olmadığını belirtmiştir. Literatürde anne-baba eğitim düzeyi değişkeni ve toplumsal cinsiyet algısı incelendiğinde, benzer bulgulara ulaşan Onurluer'de (2019) araştırmasında TCRTÖ puan ortalamaları ile anne-baba eğitim düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmadığını saptadığını eklemiştir. İncelenen diğer çalışmalarda da yapılan bu iki araştırmaya benzeyen yorumlar saptanmış, ayrıca anlamlı bir fark da tespit edilmediğini söylemiştir. Fakat kendi çalışma sonucunun aksine, anne ve babaları üniversite mezunu kişilerin ölçek puan ortalamaları mezuniyet durumu diğer eğitim düzeyinde olanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür; anne ve baba eğitim

düzeyleri arttıkça çocukların toplumsal cinsiyet rolleri tutumları daha eşitlikçi olduklarının tespit edildiği (Akkoc, 2018; Demirtaş, 2019; Dinç, 2018) çalışmaları da eklemiştir (s.109-110).

Rogošic, Maskalan ve Krznar (2020) “Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların cinsiyet rollerine ilişkin tutumları: Sosyodemografik özelliklerin ve cinsiyet ayrımcılığına dair kişisel deneyimlerin etkileri” adlı çalışmada okul öncesi öğretmenlerin toplumsal cinsiyet tutumları ve sosyodemografik ve kişisel deneyimlerin toplumsal cinsiyet ayrımcılığı üzerindeki etkilerini konu almıştır (Rogošic ve diğ., 2020, s.410-422).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

4.1. Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini, İzmir ili Kemalpaşa ilçesi belediye çalışanları oluşturmaktadır (N=500). Belediye çalışanları, idari kadro ve taşeron firmada görev alan işçileri kapsamaktadır. Araştırma evrenin tamamına ulaşılması hedeflendiğinden, araştırma örneklemini kolayda örnekleme yöntemi ile ulaşılan 224 belediye çalışanı oluşturmuştur. Araştırmaya katılım oranı %44,8'dir.

Araştırmanın yapılabilmesi için öncelikle Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan onay alınmıştır (E-85553214-050.06.04-1165171) (Ek 1). Veri toplamada kullanılan ölçüm aracı için ölçeği geliştiren Bakioğlu ve Türküm'den yazılı izin alınmıştır (Ek 2). Araştırmanın yürütüldüğü Kemalpaşa Belediye'sinden yazılı izin alınmıştır (Ek 3). Araştırmaya katılmayı kabul edenler bireylerden yazılı olarak bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

4.2. Araştırmanın Yöntemi

Kesitsel tasarımdaki araştırma, İzmir ili Kemalpaşa İlçesi belediye çalışanları ile 17 Ocak 2023-18 Mayıs 2023 tarihleri arasında yürütülmüştür. Araştırmanın bağımlı değişkeni Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) toplam puanıdır. Bağımsız değişkenler ise belediye çalışanlarının yaş grubu, cinsiyeti, medeni durumu, çocuk sahibi olma durumu, en son mezun olunan okul, en uzun yaşadıkları coğrafi bölge, çocukluğun geçirildiği yerleşim birimi, annenin öğrenim durumu, toplumsal cinsiyet eğitimi alma durumu ve çocuklukta cinsiyetten dolayı eşitsizlik yaşama durumudur. Veriler araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme ve kağıt kalem tekniği kullanılarak toplanmıştır.

Araştırmadan elde edilen verileri değerlendirmek için SPSS 26.00 istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde, iç tutarlılık güvenirlik analizi yapılmış, Cronbach alpha değerinin .87 olduğu bulunmuştur. Sonrasında tüm örneklem üzerinde toplam toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği dağılımının normal olup olmadığı çarpıklık değerlerine bakılarak incelenmiştir.

Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği çarpıklık değeri = -.25 bulunmuştur. Dağılımın normal olduğu görülmüştür. Bu değerlendirmeler sonrasında örneklemin demografik bilgileri için cinsiyet ve diğer tüm soruların çapraz tabloları oluşturulmuştur, bağlantısız örneklem için T-Testi ve tek yönlü ANOVA analizleri kullanılmıştır. Çoklu karşılaştırmalarda izlem testi olarak Scheffe testinden yararlanılmıştır.

4.2.1. Veri Toplama Araçları

Veri toplamada Birey Tanıtım Formu ve Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği kullanılmıştır.

Birey Tanıtım Formu

Birey Tanıtım Formu, araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda hazırlanmış açık uçlu 4 ve çoktan seçmeli 11 soru olmak üzere toplam 15 sorudan oluşmaktadır (Gazi, 2018; Öngen ve Aytacı, 2013; Stake, 2006; Yurtsever, 2011). Formda yaş, cinsiyet, medeni durum, çocuk durumu ve sayısı, en son mezun olunan okul, en uzun yaşanan bölge, çocukluğun geçirildiği yerleşim birimi, Kemalpaşa'da yaşanan süre, belediyede çalışılan birim, aile tipi, annenin öğrenim durumu, babanın öğrenim durumu gibi belediye çalışanlarının sosyodemografik özelliklerine ilişkin sorular yer almaktadır. Ayrıca formda, belediye çalışanlarının toplumsal cinsiyet konusunda eğitim alma ve çocuklukta cinsiyetinden dolayı eşitsizlik yaşama durumlarını belirlemeye yönelik iki soru bulunmaktadır.

Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği

Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği (Gender Role Attitudes Scale) García-Cueto ve diğerleri (2015) tarafından geliştirilmiştir (Garcia-Cueto ve diğ., 2015, s.61-68). Ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması Bakioğlu ve Türküm tarafından yapılmış ve iç tutarlılık katsayısının 88, test-tekrar test güvenilirlik katsayısının 77 olduğu görülmektedir (Bakioğlu ve Türküm, 2019). Garcia-Cueto ve diğerlerinin yaptığı orijinal çalışmada ölçeğin güvenilirliği noktasında Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .99 şeklinde hesaplanmıştır (akt. Bakioğlu ve Türküm, 2019, s.717-720). Bu çalışmada ölçeğin iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı (Cronbach Alpha) .87 olarak bulunmuştur. Ölçek tek boyutlu 5'li Likert tipi (1 = Hiç katılmıyorum- 5 = Tamamen katılıyorum) derecelendirmeye sahiptir. Ölçekte 20 madde yer alır ve bu maddeler bireylerin cinsiyet

rollerine ilişkin eşitlikçi tutumunu belirlemeye yöneliktir. Bu maddelerden ilk altısı doğrudan kodlanmakta, son 14 madde ters kodlanmaktadır. Ölçekten alınan puanlar değerlendirildiğinde 20-100 aralığında değiştiği görülmektedir. Ölçekten alınan puanların yükselişi, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumun yüksek olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Bir başka deyişle, ölçekten yüksek puan alan bir kişilerin ölçekten düşük puan alan kişilere göre toplumsal cinsiyet rollerini daha az benimsediği, toplumsal cinsiyet rollerine daha az bağlılık gösterdiği sonucu çıkmaktadır (Bakioğlu ve Türküm, 2019, s.718-725).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

5.1. Belediye Çalışanlarının Tanımlayıcı Özellikleri

Tablo 3. Belediye çalışanlarının sosyodemografik özelliklerine göre dağılımı

	n	%
Cinsiyet		
Kadın	106	47,3
Erkek	118	52,7
Yaş grubu		
30 yaş ve altı	74	33,2
31-40	80	35,9
41 yaş ve üzeri	69	30,9
Medeni durum		
Bekar	91	40,6
Evli	131	58,5
Çocuk sahibi olma		
Evet	130	58,0
Hayır	94	42,0
En son mezun olunan okul		
İlkokul	6	2,7
Ortaokul	15	6,7
Lise	70	31,3
Üniversite	132	55,8
Yaşamın en uzun geçirildiği coğrafi bölge		
Batı (Ege ve Marmara)	189	85,1
Diğer (İç Anadolu, Karadeniz, Akdeniz, Doğu ve G. Doğu Anadolu)	33	14,9
Çocukluğun geçtiği yerleşim birimi		
Köy	110	26
İlçe	166	39
İl	104	24
Büyükşehir	19	5
Kemalpaşa'da yaşanan süre		
1-10 yıl	52	24,1
11-20 yıl	44	20,4
21 yıl ve üzeri	120	55,6
Çocukluk dönemindeki aile tipi		
Çekirdek Aile	157	70,1
Geniş Aile	49	21,9
Parçalanmış Aile	16	7,1
Annenin öğrenim durumu		
Okuma yazma bilmiyor	23	10,4
Okur-yazar/İlkokul mezunu	94	42,5
Ortaokul mezunu	53	24,0
Lise mezunu ve üniversite	51	23,1
Babanın öğrenim durumu		
Okuma yazma bilmiyor	6	2,7
Okur-yazar/İlkokul mezunu	73	33,0
Ortaokul mezunu	61	27,6
Lise mezunu ve Üniversite	81	36,7
TOPLAM	224	100,0

Bu bölümde, katılımcıların yaşları, cinsiyetleri, medeni durumları, çocuk sahibi olma durumları, en son mezun olunan okul, yaşadıkları coğrafi bölge gibi sosyodemografik özellikleri ile çocukluklarında cinsiyetten dolayı eşitsizlik yaşayıp yaşamadıkları ve toplumsal cinsiyet konusunda eğitim alma durumlarına ilişkin veriler yer almaktadır.

Tablo 3'te belediye çalışanlarının sosyodemografik özelliklerine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Belediye çalışanlarının yaş ortalaması 36.18 ± 8.57 olup, %35,9'u 31-40 yaş grubundadır. Çalışanların % 52,7'si erkeklerden oluşmaktadır ve %58,5 'i evli, %58'i çocuk sahibidir. Araştırmaya katılanların %55,8'i üniversite mezunu, %85,1'i yaşamını en uzun ülkenin batı bölgesinde (Ege ve Marmara) geçirmiş ve %39'u ilçede büyümüştür. Belediye çalışanlarının %55,1'i 21 ve üzeri yıldan beri Kemalpaşa'da yaşadığını belirtmiştir. Katılımcıların %70,1'inin çocukluk döneminde çekirdek ailede yaşadığı, %42,5'inin annesinin okur-yazar/ilkokul, %36,7'sinin babasının lise ve üzeri düzeyde eğitime sahip olduğu saptanmıştır.

Tablo 4. Belediye çalışanlarının toplumsal cinsiyet konusuna ilişkin geçmiş yaşantılarına göre dağılımı

<i>Toplumsal cinsiyet konusunda eğitim alma</i>	n	%
Evet	60	26,8
Hayır	164	73,2
<i>Çocuklukta cinsiyetten dolayı eşitsizlik yaşama</i>		
Evet	164	73,2
Hayır	60	26,8
TOPLAM	224	100

Belediye Çalışanlarının %73,2 'si toplumsal cinsiyet alanında eğitim aldığını, %73,2 'si çocuklukta cinsiyetten dolayı eşitsizlik yaşadığını ifade etmiştir.

Tablo 5. Belediye çalışanlarının görev aldıkları birimlere göre dağılımı

Belediyede Çalışılan Müdürlük	n	%
Zabıta	11	4.91
Fen İşleri	21	9.38
İmar ve Şehircilik	13	5.80
Park ve Bahçeler	5	2.23
Yapı Kontrol	9	4.02
Plan ve Proje	6	2.68
Özel Kalem	2	0.89
Bilgi İşlem	12	5.36
Hukuk İşleri	7	3.13
Mali Hizmetler	6	2.68
Yazı İşleri	8	3.57
Ruhsat Denetim	1	0.45
Kültür ve Sosyal İşler	32	14.29
İnsan Kaynakları ve Eğitim	8	3.57
Çevre Koruma ve Kontrol	24	10.71
Emlak İstimlak	1	0.45
Ulaşım Hizmetleri	5	2.23
Muhtarlık İşleri	10	4.46
Temizlik İşleri	22	9.82
Kırsal Hizmetler	2	0.89
Destek Hizmetleri	1	0.45
Strateji Geliştirme	14	6.25
Sağlık İşleri	4	1.79
TOPLAM	224	100

Araştırmaya katılan belediye çalışanlarının görev aldıkları birimler Tablo 5'te yer almaktadır. Katılımcıların %14.29'unu oluşturan; Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü'nde çalışmaktadır.

5.2. Belediye Çalışanlarının Toplumsal Cinsiyet Rollerini Ölçek (TCRÖ) Puanları

Bu bölümde, belediye çalışanlarının toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği puanlarına ilişkin tanımlayıcı bulgular yer almaktadır.

Tablo 6. Belediye çalışanlarının toplumsal cinsiyet rolleri ölçek (TCRTÖ) puanları

TCRTÖ	X	SS	MİN	MAX
	51,96	11,78	24,00	75,00

Belediye çalışanlarının Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği toplam puan ortalaması $X= 51,96\pm 11,78$ olarak bulunmuştur. Çalışanların ölçekten aldıkları en düşük puan 24,00 iken en yüksek puan 75,00'dir (Tablo 6).

5.3. Belediye Çalışanlarının Toplumsal Cinsiyet Roller Ölçeği (TCRTÖ) Puanları ile Sosyodemografik Değişkenlerin Karşılaştırılması

Bu bölümde, belediye çalışanlarının toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği puanlarının yaş grubu, cinsiyet, medeni durum, öğrenim durumu gibi sosyodemografik özellikleri ile karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları yer almaktadır.

Yaş gruplarına göre toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarını farklılaşma durumu tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Belediye çalışanlarının yaş grubuna göre TCRTÖ puan ortalamaları arasında gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark saptanmamıştır ($F = 2.137, p > 0.05$)(Tablo 7).

Belediye çalışanlarının toplumsal cinsiyet rolleri tutum puanlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı bağımsız örneklem t-testi uygulanarak incelenmiştir. Kadın belediye çalışanlarının TCRTÖ puan ortalamasının ($X=58.38\pm 9.08$) ile erkeklerin puan ortalamasından ($X=46.13\pm 10.89$) istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($t=9.08, p < .001$) (Tablo 7).

Belediye çalışanlarının toplumsal cinsiyet rolleri tutum puanlarının medeni duruma göre farklılaşıp farklılaşmadığı bağımsız örneklem t-testi uygulanarak incelenmiştir. Medeni durumu bekar olanların toplumsal cinsiyet rolleri tutum puanları ortalaması ($X=53.38\pm 11.05$) ile evli olanların toplumsal cinsiyet rolleri tutum puanları ortalaması ($X=50.79 \pm 12.12$) arasında istatistiksel olarak anlamlı fark belirlenmiştir ($t=1.93, p=.055$)(Tablo 7).

Tablo 7. Belediye çalışanlarının sosyo-demografik özellikler ile TCRÖ puanlarının karşılaştırılması

		<i>n</i>	\bar{x}	<i>ss</i>	<i>t</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Yaş	30 yaş ve altı	74	54.25	10.17		2.137	.120
	31-40 arası	80	50.89	12.80			
	41 ve üzeri	69	50.71	11.93			
Cinsiyet	Kadın	106	58.38	9.08	9.08	221	.001
	Erkek	117	46.13	10.89			
Medeni durum	Bekar	91	53.88	11.05	1.93	219	.055
	Evli	130	50.79	12.12			
Çocuk sahibi	Evet	129	50.72	11.90	-1.83	221	.068
	Hayır	94	53.64	11.44			
Bölge	Batı(Ege ve Marmara)	189	52.88	11.68	2.68	220	.008
	Diğer (Doğu Anadolu, Güney Doğu Anadolu, Akdeniz,Karadeniz)	33	47.01	11.32			
Yerleşim birimi	Köy	82	51.20	12.10		.217	.885
	İlçe	97	52.38	11.70			
	İl	42	52.73	12.10			
Anne öğrenim durumu	Okur-yazar değil	23	46.03	10.13		2.302	.078
	Okuryazar ilkokul	94	52.99	12.45			
	Ortaokul	53	52.84	10.82			
	Lise ve üniversite	51	52.00	11.90			
Toplumsal cinsiyet eğitim alma	Evet	35	59.78	10.19	4.45	221	.001
	Hayır	188	50.50	11.50			
Çocuklukta cinsiyete dayalı eşitsizlik yaşama	Evet	60	57.35	10.58	4.31	221	.001
	Hayır	163	49.97	11.60			

Belediye çalışanlarının toplumsal cinsiyet rolleri tutum puanlarının çocuk sahibi olma duruma göre farklılaşp farklılaşmadığı bağımsız örneklem t-testi uygulanarak incelenmiştir. Sonuçlara göre çocuk sahibi olanların TCRTÖ puan ortalaması ($X=50.72 \pm 11.90$), çocuk sahibi olmayanların TCRTÖ ortalaması ($X=53.64 \pm 11.44$) olarak belirlenmiştir. Belediye çalışanlarının çocuk sahibi olma durumları ile TCRTÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($t=1.83, p=.068$) (Tablo 7).

Toplumsal cinsiyet rolleri ölçeği puan ortalamalarının yaşamını en uzun geçirdiği bölgeye göre değişip değişmediği bağlantısız örneklem için t testi ile değerlendirilmiştir. Yaşamını en uzun süresini Türkiye'nin batı bölgelerinde geçiren belediye çalışanlarının TCRTÖ puan ortalaması ($X=52.88 \pm 11.68$) ile diğer bölgelerde yaşayanların puan ortalaması ($X=47.01 \pm 11.32$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($t=2.68, p<.05$) (Tablo 7).

Çocuklukta yaşamın geçirildiği yerleşim birimi (köy, ilçe, il, büyükşehir) ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları farklılaşp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Belediye çalışanlarının çocuklukta yaşamını geçirdiği yerleşim birimlerine göre TCRTÖ puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=0.217, p=0.885, p>0.05$) (Tablo 7).

Belediye çalışanlarının annelerinin öğrenim durumlarına ve TCRTÖ puan ortalamalarının farklılaşp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Belediye çalışanlarının annelerinin öğrenim durumlarına göre TCRTÖ puan ortalamaları arasında fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=2.302, p=0.078, p>0.05$) (Tablo 7).

Belediye çalışanlarının TCRTÖ puan ortalamalarının daha önce toplumsal cinsiyet konusunda eğitim alma durumuna göre değişip değişmediği bağlantısız örneklem için t testi ile değerlendirilmiştir. Eğitim alanların TCRTÖ puan ortalaması ($X=59.78, \pm 10.19$), eğitim almayan puanları ortalaması ($X=50.50 \pm 11.50$) arasındaki fark istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı belirlenmiştir ($t=4.45, p<.001$) (Tablo 7).

Belediye çalışanlarının TCRTÖ puan ortalaması çocuklukta cinsiyete dayalı eşitsizliğe uğrama durumuna göre değişip değişmediği bağlantısız örneklem için t testi ile değerlendirilmiştir. Çocuklukta cinsiyete dayalı eşitsizliğe uğradığını düşenlerin

TCRTÖ puan ortalamasının ($X=57.35, \pm 10.58$), eşitsizliğe uğramadığını düşünenlerin puan ortalaması ($X=49.97 \pm 11.60$) arasında istatistiksel olarak ileri düzeyde anlamlılık olduğu saptanmıştır ($t=4.31, p<.001$)(Tablo 7).

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA

6.1. Belediye Çalışanlarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

Eşitlikçi cinsiyet rolleri benimsenerek ulaşılabilecek toplumsal cinsiyet eşitliği, yasalar karşısında kadın ve erkeğin eşit olması, toplumun birçok kurumunda kadın ve erkeğin eşit kaynaklardan, olanaklardan ve hizmetlerden yararlanması anlamına gelmektedir. İdeal bir dünya düzenine ulaşmanın önemli bir parçasıdır (Atış 2010; Zeyneloğlu 2008). Eşitlikçi cinsiyet rolleri, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile mücadelede ve daha adil, özgür ve demokratik bir toplumun inşasında önemli bir araç olarak öne çıkar. Ayrıca, eşitlikçi cinsiyet rolleri, bireyler arasında daha fazla özgürlük, fırsat ve kendini gerçekleştirme potansiyeli yaratır. Toplumsal cinsiyet eşitliği için mücadelede eşitlikçi cinsiyet rollerinin tanınması ve desteklenmesi büyük bir öneme sahiptir.

Bireylerin içinde yaşadığı toplum tarafından belirlenen toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların belirlenmesi, o toplumda cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında önemli bir veri olacaktır. Belediye çalışanlarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla yürütülen çalışmamızda, katılımcıların TCRTÖ puan ortalamaları ($X=51,96\pm 11.78$), cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının eşitlik açısından kararsız düzeyde olduğu şeklinde yorumlanmıştır (Bakioğlu ve Türküm, 2019). Bizim araştırmamız bulgusuna benzer şekilde orta ve düşük düzeyde toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının olduğu çalışmalar mevcuttur (Budak ve Küçükşen, 2018; Kahraman ve diğ., 2014; Moç, 2013; Savaş, 2018).

Kahraman ve diğ. (2014) yılında yaptığı çalışmada öğretim elemanlarının toplumsal cinsiyet algısının tespit edilmesi amaçlamış ve Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi akademisyenleri ile çalışılmıştır. Katılımcıların geleneksel cinsiyetçi rol dağılımına uygun bir algılamalarının baskın olduğu tespit edilmiştir, başka bir deyişle düşük eşitlikçi cinsiyet rolleri tutumuna sahip oldukları görülmüştür (Kahraman ve diğ., 2014, s.811-812). Savaş'ın (2018) "Türkiye'de Yaşayan Bireylerin Toplumsal Cinsiyet Eşit(siz)liği Algısı" adlı çalışmada, katılımcıların tutum puanları 26,99 bulunmuş, bu değer katılımcıların pek de cinsiyet eşitliğine duyarlı olmadıkları sonucunu göstermiştir

(Savaş, 2018, s.111). Budak ve Küçükşen'in (2018) Y kuşağının toplumsal cinsiyet rollerini ölçmek için yaptığı çalışmada geleneksel cinsiyet rolüne dair bazı konularda geleneksel değerlerin etkisinin devam ettiği görülmektedir (Budak ve Küçükşen, 2018, s.561). Moç (2013) tarafından üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumun incelendiği çalışmada, eşitlikçi değerler yönünde gelişmeler olsa da belli konularda geleneksel değerlerin hakim olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Moç, 2018, s.20). Cirhinlioğlu ve Zengin "Dindarlık ve Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığı" adlı çalışmasında katılımcıların geleneksel cinsiyet rolüne sahip olduğu belirlenmiştir (Cirhinlioğlu ve Zengin, 2018, s.250).

Bizim çalışma bulgumuzun tersine Ulusu'nun (2022) KOSGEB çalışanları üzerine yürüttüğü, bizim çalışmamızla aynı ölçeğin kullanıldığı araştırmada, çalışanların eşitlikçi cinsiyet rolünü benimsedikleri ortaya çıkmıştır (Ulus, 2022, s.67). Bu sonuçta, kurum çalışanlarının eğitim düzeyinin bizim örneklem grubumuzdan daha yüksek olmasından kaynaklanabileceği düşünülmüştür. TCRTÖ kullanılarak 18 yaş üzeri 384 kadın üzerinde yapılan bir diğer çalışmada, çalışmaya katılanların toplumsal cinsiyet rolü tutum ölçeğinden aldıkları en düşük puan 37, en yüksek puan 75 iken puan ortalaması 60,47 olarak belirlenmiştir (Selçuk, 2021, s.46). Çalışmada puan ortalamasının daha yüksek çıkmasında, çalışmanın sadece kadınlar ile yapılmasının etkili olabileceği düşünülmüştür. Kadınların erkeklere göre daha eşitlikçi tutuma sahip olduğu bilgisi literatürde sıklıkla ortaya koyulmaktadır (Öngen ve Aytaç, 2013; Ulus, 2022). Onurluer (2019) sınıf öğretmeni adayları ile "Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği" kullanarak sınıf öğretmenliği adaylarının toplumsal cinsiyet tutumlarını belirlemeyi amaçladığı çalışmada, öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet algısının daha eşitlikçi düzeyde olduğu bulunmuştur (Onurluer, 2019, s.68). Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleriyle ilgili tutumlarını belirlemeye yönelik bir çalışmada, hemşirelik bölümünde eğitim gören öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi bir tavır sergiledikleri saptanmıştır (Yıkar ve diğ., 2020, s.104-113). Özden ve Gölbaşı'nın (2018) sağlık çalışanları ile yürüttüğü çalışmada katılımcıların TCRTÖ puanları 141 bulunmuş ve genel olarak eşitlikçi toplumsal cinsiyet rol tutumlarına sahip oldukları tespit edilmişti (Özden ve Gölbaşı, 2018, s.99). Bu iki araştırma sonucunda, sağlık profesyonellerinin hizmet verdikleri bireylere eşitlikçi yaklaşım içinde

olmalarının önemli bir mesleki etik ilke olmasının çalışanların toplumsal cinsiyet rollerindeki eşitlikçi tutumunda etkili olabileceği düşünülmüştür

6.2. Belediye Çalışanlarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Tutumları ile Sosyodemografik Özelliklerinin İlişkisinin İncelenmesi

Toplumsal cinsiyet algısını, tutumlarının gelişmesinde birçok bireysel ve sosyal faktörlerin etkili olduğu bilinmektedir (Temizhan, 2019, Bayraktar ve Güder, 2019; Onurluer, 2019; Seçgin ve Tural, 2011;). Bu çalışmada belediye çalışanlarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarında cinsiyete göre farklılık olma durumu incelendiğinde, kadın çalışanların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının erkeklerden daha eşitlikçi olduğu saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 7). Bizim çalışma bulgumuza benzer şekilde literatürde birçok çalışmada, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin kadınların erkeklerden daha eşitlikçi bir tutum gösterdiği belirlenmiştir (Altuntaş ve Altınova, 2015, Can ve Bayraktar, 2009; Çiçek ve Çopur, 2018; Direk ve Irmak, 2017; Elgün ve Alemdar, 2017; Öngen ve Aytaç, 2013; Kantoğlu ve diğ., 2018; Salman, 2017; Savaş, 2018; Seçgin ve Tural, 2011; Tu ve Chang, 2000; Ünal ve diğ., 2017). Literatürde erkeklerin toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının kadınlardan daha eşitlikçi olduğunu gösteren sadece bir araştırmaya rastlanmıştır (Önder ve diğ., 2013, s.55-78).

Belediye çalışanlarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarında medeni duruma göre farklılık olup olmadığı incelendiğinde, bekar katılımcılar için toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının, evli katılımcılardan daha eşitlikçi olduğu saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 7). Bizim çalışma bulgumuzu yansıtır şekilde literatürde birçok çalışmada, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bekar katılımcıların evli katılımcılardan daha eşitlikçi bir tutum gösterdiği belirlenmiştir (Çiçek ve Çapur, 2018; Keleş ve diğ., 2021; Özmete ve Yanardağ, 2016; Uzun ve diğ., 2017). Fakat bizim çalışma bulgumuzun aksine evli bireylerin daha eşitlikçi tutumlara sahip olduğu sonucunun elde edildiği çalışmalar az da olsa mevcuttur (Özden ve Gölbaşı, 2018, s.100). Ayrıca çalışmamızdan farklı olarak medeni durum ve TCRTÖ toplam puan ortalaması arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucunu gösteren çalışma da mevcuttur (Kurşun, 2012, s.50).

Belediye çalışanlarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarında en uzun yaşanan bölgeye göre farklılık olup olmadığı durumu incelendiğinde, ülkenin Batı (Marmara ve Ege) bölgesinde yaşayanların daha eşitlikçi tutuma sahip olduğu görülmüştür ($p < 0.05$) (Tablo 7). Literatüre göre, coğrafi bölge, bireylerin toplumsal cinsiyet eşitliği algılarını etkileyen önemli bir faktördür. Bu nedenle, Marmara Bölgesi'nde yaşayan bireylerin puanları, Doğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan bireylerin toplumsal cinsiyet eşitliği ölçeği puanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Savaş, 2018, s.113). Fakat literatürde yaşanan bölge ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını gösteren çalışmalar da mevcuttur (Elgün ve Alemdar, 2017, s.1064).

Belediye çalışanlarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarında toplumsal cinsiyet konusunda eğitim alma durumuna göre farklılık olup olmadığı durumu incelendiğinde, toplumsal cinsiyet alanların almayan belediye çalışanlarına göre daha eşitlikçi tutuma sahip olduğunu belirlenmiştir ($p < 0.05$) (Tablo 7). Bizim çalışma bulgumuza benzer şekilde Gönenç ve diğerleri tarafından, Ankara'daki bir devlet üniversitesinde 2017-2018 eğitim-öğretim yıllarında üçüncü sınıf ebelik öğrencileri ile yürütülen çalışmada, toplumsal cinsiyet dersini alan öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısının, dersi almayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır (Gönenç ve diğ., 2018, s.22). Başka bir çalışmada çalışmada toplumsal cinsiyet kavramı ile öğrenme yaşantılarında eğitim ve ders içeriklerinde karşılaşmayan öğrenciler geleneksel bakış açısına daha yakın olduğu görülmüştür (Elgün ve Alemdar, 2017, s.1062).

Belediye çalışanlarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarında çocuklukta cinsiyete dayalı eşitsizliğe uğrama durumuna göre farklılık olup olmadığı incelendiğinde, bu alanda eşitsizliğe uğradığını düşünenlerin toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının çocuklukta cinsiyete dayalı eşitsizliğe uğramadığını düşünenlere göre daha eşitlikçi olduğu tespit edilmiştir ($p < 0.05$)(Tablo 7). Literatürde bu alandaki çalışmaların çocuklukta cinsiyete dayalı eşitsizliğe uğrama durumunun incelendiği çalışmaya rastlanmamıştır. Fakat Özden ve Gölbaşı'nın (2018) yürüttüğü çalışmada ülkemizde cinsiyet eşitsizliği yaşanıp yaşanmama durumu ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmada ülkemizde toplumsal cinsiyet eşitsizliği yaşandığını düşünen katılımcılar ülkemizde cinsiyet eşitsizliği yaşanmadığını düşünen

katılımcılardan daha eşitlikçi tutuma sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Özden ve Gölbaşı, 2018, s.99).

Bu çalışmada belediye çalışanlarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarında yaş gruplarına göre farklılık olup olmadığı incelendiğinde, yaş grubuna göre çalışanlarının toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarında farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 7). Literatürde Keleş ve arkadaşlarının (2021) çalışması, bizim çalışmanın bulguları ile örtüşür nitelikte olup yaş grubunun toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumu etkilemediği saptanmıştır (Keleş ve diğ., 2021, s.278). Bu bulgunun aksine literatürde yaşın bireylerin toplumsal cinsiyet rolleri tutumları üzerinde etkili olduğunu gösteren çalışmalara da (Başar, 20012; Çiçek ve Çapur, 2018; Günay ve Bener, 2011) rastlanmaktadır. Çiçek ve Çapur' un yaptıkları çalışmada, çalışma sonuçları çalışmada yer alan katılımcıların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve katılımcıların yaşları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğunu göstermektedir ($p<0,05$). Çalışmada 30 yaş ve altındaki kişilerin toplumsal cinsiyet rolleri puan ortalamasının ($X=134,8$), 31-40 yaş aralığındaki bireylere ($X=145,6$) göre daha düşük olduğu sonucu çıkmaktadır (Çiçek ve Çapur, 2018, s.9). Literatür ve çalışma bulgusu arasındaki farklılık bu sonucun daha fazla araştırma veya daha büyük bir örnekleme teyit edilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Bu bulgu, ilerideki çalışmaların tasarlanması veya benzer analizlerin tekrarlanması için bir temel olabilir.

Bu çalışmada belediye çalışanlarının çocuk sahibi olma durumunun toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarında farklılık oluşturmadığı tespit edilmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 7). Ancak, p değeri marjinal bir düzeyde olduğu için bu sonucun daha fazla araştırma veya daha büyük bir örnekleme teyit edilmesi gerekebilir. Bu bulgu, ilerideki çalışmaların tasarlanması veya benzer analizlerin tekrarlanması için bir temel olabilir. Bizim çalışma bulgumuza benzer şekilde literatürde birçok çalışmada çocuk sayısı ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumu arasındaki ilişkiye inceleyen çalışmalar bulunmaktadır (Günay ve Bener, 2011; Keleş ve diğ., 2021). Ankara'da yaşayan toplam 575 evli kadın ile yapılan çalışmada sahip olunan çocuk sayısı ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumu arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (Günay ve Bener, 2011), Benzer şekilde Keleş ve diğerlerinin (2021) “Üniversitenin Erkek Çalışanlarında Toplumsal Cinsiyet Rol Tutumları” adlı çalışmada da çocuk sahibi olma

durumu ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumu arasında bir ilişki görülmemiştir (Keleş ve diğ., 2021, s.271-283).

Bu çalışmada belediye çalışanlarının yaşadıkları yerleşim biriminin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkilemediği saptanmıştır ($p>0.05$) (Tablo 7). Bizim çalışma bulgumuzun tersine, Ankara'da farklı sosyal ve ekonomik düzeyde ve 18 yaşın üzerindeki bireyler ile yapılan çalışmada yaşamının büyük kısmını büyükşehirde geçmiş bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum ortalamasının ($X=144,8$), diğer yerlerde yaşayanlara ($X=134,0$; $X=127,2$) göre daha yüksek olduğu saptanmıştır (Çiçek ve Çopur, 2018, s.10). Diğer bir çalışma yaşanan yerleşim birimi açısından bakıldığında il ve ilçede doğan öğrencilerin toplumsal cinsiyet ortalamaları köy ve kasabada doğan öğrencilerin toplumsal cinsiyet puan ortalamalarına, çocuklukta ilçede ya da ilde yaşayan öğrencilerin toplumsal cinsiyet puan ortalamaları köy yada kasabadaki öğrencilerin puan ortalamalarına göre daha yüksek olduğu görülmüştür (Başar, 2012, s.120-121). Bireylerin yerleşim birimlerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileme durumuna ilişkin farklı sonuçların olması daha büyük örneklem gruplarında ilişkinin incelenmesi ile araştırmaların yapılması ile netliğe kavuşabilir.

Bu çalışmada belediye çalışanlarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarında annenin öğrenim durumuna göre farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0.05$) (Tablo 7). Çalışmamızdan farklı olarak, literatürde annenin öğrenim durumunun toplumsal cinsiyet rolleri tutumunda etkili olduğunu gösteren çalışmalar vardır (Baykal, 1988; Öngen ve Aytaç, 2013; Çiçek ve Çapur, 2018; Direk ve Irmak, 2017; Üner, 2008). Bu çalışmalarda, annenin eğitim durumu arttıkça ve çalışma durumu söz konusu olduğunda çocukların daha eşitlikçi tutumlara sahip oldukları vurgulanmaktadır.

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

7.1. Sonuç ve Öneriler

Bu araştırma sonucunda belediye çalışanlarının TCRTÖ puan ortalamasına göre ($X=51,96\pm 11.78$) göre cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının kararsız düzeyde olduğu saptanmıştır. Çalışmada belediye çalışanlarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarında cinsiyetin, medeni durumun, en uzun yaşanan bölgenin, toplumsal cinsiyet ile ilgili eğitimin, çocukken eşitsizliğe uğrama durumunun ilişkili faktörler olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). Ancak çalışanların yaş grubu, çocukken yaşanan yerleşim birimi, çocuk sahibi olma durumu, annenin eğitim durumunun, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarında farklılık oluşturmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$).

Bu çalışma doğrultusunda araştırmacılara yönelik aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

1. Mevcut araştırma sadece İzmir ili Kemalpaşa ilçesi belediye çalışanları ile yapılmıştır. İzmir ilinde farklı sosyoekonomik statüdeki ilçelerin yer aldığı daha büyük örneklem gruplarıyla araştırmalar yürütülebilir.
2. Üniversite, sağlık, eğitim sektörü dışında belediye çalışanları ve diğer toplum gruplarıyla toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların ve ilişkili faktörlerin incelendiği araştırmalar yapılabilir.
3. Literatürde en uzun yaşanan bölge ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumu arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bu bulgular, bölgeler arası tutum farklılığının hangi faktörlerden kaynaklandığını ortaya çıkarabilmek için daha fazla çalışmaya gerek duyulduğunu ortaya çıkarmaktadır. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumda göç, kültürel farklılıklar, eğitim seviyesi düzeyi gibi başlıklar bölgesel olarak daha derinlemesine irdelenebilir.
4. Mevcut çalışmada kadınların toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının erkeklere göre daha eşitlikçi olduğu belirlenmiştir. Farklı eğitim, meslek ve statüdeki kadın ve erkeklerin dahil olduğu geniş örneklemli kesitsel çalışmalarda toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları inceleyen araştırmalar planlanabilir. Ayrıca erkek örneklem gruplarında toplumsal

cinsiyet rollerine ilişkin tutumun derinlemesine incelendiği nitel araştırmalar yapılabilir.

Bu çalışma sonucunda uygulayıcılara yönelik aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

1. Mevcut araştırma, belediye çalışanlarında toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizliğe ilişkin bir farkındalık ve duyarlılık oluşturmuş olabilir. Bu bulgu ışığında yapılacak farkındalık çalışmaları ya da kurumlarda cinsiyet eşitsizliğini giderecek politikaların uygulamaya geçirilmesi oldukça önemlidir. Belediyeler, kadınların yönetimde daha fazla temsil edilmesini teşvik etmelidir. Bu, daha çeşitli ve kapsayıcı politika oluşturulmasına yardımcı olabilir. Çalışma ayrıca çocukluk döneminde cinsiyet eşitliği özellikle okullarda hem öğrenci hem veli farkındalık eğitimlerinin düzenlenmesi konuya ilişkin duyarlılık oluşturulmasında etkili olabilir.
2. Yürütülen araştırma, toplumsal cinsiyet ile ilgili eğitim almanın eşitlikçi tutumları geliştirmede etkili olduğunu ortaya koymuştur. Bu sebeple öncelikle belediyelerde başlamak üzere toplumun birçok biriminde yapılacak hizmet içi eğitim, seminer, sempozyum, üniversite-belediye, belediye-halk eğitim iş birlikleri oldukça önem taşımaktadır.
3. Mevcut çalışmada kadınların erkeklerden daha eşitlikçi tutuma sahip olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda, toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki farkındalık çalışmalarının özellikle erkekler üzerinde odaklanması önerilebilir.
4. Belediye yönetimleri, cinsiyet eşitliğini teşvik eden politikaları benimsemeli ve cinsiyet eşitliği konusunda çalışanlarla işbirliği yapmalıdır. Bu politikalar, eşit ücret, cinsiyete dayalı ayrımcılığı önleme ve cinsiyet eşitliğini teşvik etme gibi konuları içermelidir.

KAYNAKLAR DİZİNİ

- Acker, S. (2013). Sociology, gender and education. S. Acker (Ed.), *World yearbook of education* içinde (ss. 64-77). New York: Nicholas.
- Akın, A. ve Özpınar, S. (2018). *Toplumsal cinsiyet ve kadın sağlığı*. Ankara: Nobel.
- Akkoç, E. (2018). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı ve etkileyen faktörlerin incelenmesi.
- Aksoy N. (2006). *Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme ve kadının statüsü genel müdürlüğünün rolü* (Kadın Statüsü Uzmanlığı Tezi). T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Altuntaş, O. ve Altınova, H. H. (2015). Toplumsal cinsiyet algısı ile sosyo-ekonomik değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Turkish Studies International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(6), 83-100.
- Amot, M. (1982). Male hegemony, social class and women's education. *Journal of Education*, 164(1), 64-89.
- Arslan, S. (2000). *Ders kitaplarında cinsiyetçilik*. Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü.
- Asan, H. T. (2010). Ders kitaplarında cinsiyetçilik ve öğretmenlerin cinsiyetçilik algılarının saptanması. *Fe Dergi*, 2(2), 65-74.
- Atış, F. (2010). *Ebelik/Hemşirelik 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Atman, Ü. C. (2003). Kadına yönelik şiddet; Cinsel taciz/ırza geçme. *Sted Dergisi*, 12(9), 333-335.
- Badahdah ve Al-Ghanim, 2016; Al-Ghanim, K. A. ve Badahdah, A. M. (2017). Gender roles in the Arab world: Development and psychometric properties of the Arab adolescents gender roles attitude scale. *Sex Roles*, 77, 169-177.
- Bakioğlu, F. ve Türküm, A. S. (2019). Toplumsal Cinsiyet Rollerini Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlaması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(2), 717-725.

- Bal, M. D. (2014). Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine genel bakış. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 1(1), 15-28
- Baran, G. (1995). *Ankara'da bulunan çocuk yuvalarında kalan 7-11 yaş grubu çocuklarda cinsiyet rolleri ve cinsiyet özellikleri kalıp yargılarının gelişimi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Başar, F. (2012). *Türkiye'deki hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları* (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Bayhan, V. (2012). Beden sosyolojisi ve toplumsal cinsiyet. *Doğu-Batı Düşünce Dergisi*, 63(13), 147-164.
- Baykal, S. (1988). *Üniversite öğrencilerinin cinsiyet rolleri ile ilgili kalıp yargılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Baykal, S. (1991). Üniversite öğrencilerinin cinsiyet rolleri ile ilgili kalıp yargılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* 1(2), 66-75.
- Beauvoir, S. D. (1993). *Genç kızlık çağı* (Çev. Onaran, B.). İstanbul: Payel Yayınları.
- Bernmill, S. L. (1981). Gender schema theory: A cognitive account of sex typing. *Psychological Review*, 88(4), 354.
- Bingöl, O. (2014). Toplumsal cinsiyet olgusu ve Türkiye'de kadınlık. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(1), 108-114.
- Bourdieu, P. (2001). *Masculine domination*. Stanford University Press.
- Budak, H., ve Küçükşen, K. (2018). Türkiye'nin Sosyal Transformasyon Sürecinde Y Kuşağının "Toplumsal Cinsiyet Rolü" Tutumları.
- Bülbül, H. (2014). Erkek kimliğinin oluşumundaki faktörler: İktidar, emek ve arzu. *Toplumsal Cinsiyet ve Medya*, 1-16.
- Can, İ. ve Girgin Büyükbayraktar, Ç. (2018). Erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (39), 355-372.
- Can, Y. (2013). Kadına yönelik şiddetin toplumsal cinsiyet temelleri: Niğde örneği. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 5(1), 203-216.

- CEİD (2018). *Cinsiyete duyarlı veri ve göstergeler geliştirme yoluyla yerel yönetimlerin kapasitesinin güçlenmesi ve izlenebilirliğinin sağlanması*. <https://ceidizler.ceid.org.tr/dosya/DEMIS.pdf> adresinden elde edildi. Erişim Tarihi: 18.04.2023.
- Chanter, T. (2019). *Toplumsal cinsiyet* (Çev. Erguvan, M.). Ankara: Fol Yayınları.
- Cirotteau, T., Kerner, J., Pincas, E. (2023). *Leydi Sapiens* (Çev. Çakmakçı, A.). Ankara: Say Yayınları.
- Cirhinlioğlu, Z. ve Zengin, A. Ç. (2018). *Dindarlık ve Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığı 1*.
- Cole, D. A., Cho, S., Martin, J. M., Seroczynski, A. D., Tram, J. ve Hoffman, K. (2001). Effects of validity and bias on gender differences in the appraisal of children's competence: Results of MTMM analyses in a longitudinal investigation. *Structural Equation Modeling*, 8(1), 84-107.
- Connel, R. ve Pearse R. (2015). *Gender in world perspective*. Cambridge: Polity Press.
- Cüceloğlu, D. (2005). *İnsan ve davranışı* (14. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çallıoğlu, Ç. (2019). Antalya Aksu ilçesinde çalışan öğretmenlerin toplumsal cinsiyet, erkeklik ve kadınlık tanımlamaları üzerine bir çalışma.
- Çarkoğlu, A. ve Kalaycıoğlu, E. (2012). *Türkiye'de sağlık: toplumbilimsel bir değerlendirme*. İstanbul: Koç ve Sabancı Üniversitesi, İstanbul Politikalar Merkezi.
- Çelebi, N. (1997). *Turizm sektöründeki küçük işyeri örgütlerinde kadın girişimciler*. Ankara: Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Çelik Demirtaş, S. (2019). *Ergenlerde toplumsal cinsiyet algısı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çelik, A. S., Pasinlioğlu, T., Tan, G. ve Koyuncu, H. (2013). Üniversite öğrencilerinin cinsiyet eşitliği tutumlarının belirlenmesi. *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 21(3), 181-186.
- Çetinkaya, K. ve Kodan, S. (2012). Ahiska Turks in Philadelphia: Keeping cultural identity and religion in a multicultural environment. *International Journal of Social and Human Sciences*, (6), 398-403.

- Çınar L. (2008). *Evlilik doyumu: Cinsiyet rolleri ve yardım arama tutumu* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çıtak, A. (2008). *Kadınların çalışmasına yönelik tutum: Cinsiyet, cinsiyet rolü ve sosyoekonomik düzeye göre bir karşılaştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Çiçek, B. ve Çopur, Z. (2018). Bireylerin kadınların çalışmasına ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 3(4), 1-21.
- Damarlı Ö. (2006). *Ergenlerde toplumsal cinsiyet rolleri, bağlanma stilleri ve benlik kavramı arasındaki ilişkiler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Daşlı, Y. (2019). Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların belirlenmesi üzerine bir alan araştırması. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 364-385.
- Dedeoğlu, M., Yayla, D. ve Karasahin, M. (2008). *Öğrencilerin şiddet algısı*. TC Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- Demir, R. (2022). Toplumsal cinsiyet bağlamında çözümlenen bir hikâye: “Şahmeran’ın Bacakları”. *Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (11), 191-214.
- Demirbilek, S. (2007). Cinsiyet ayrımcılığının sosyolojik açıdan incelenmesi. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar Dergisi*, 44(511), 12-27.
- Demircioğlu, N. S. (2000). *Boşanmanın, çalışan kadının statüsü ve cinsiyet rolü üzerine etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Demirtaş, H. A. (1999). *Anne ve baba adaylarının doğacak çocuklarına yönelik beklentileri:Çocuğun cinsiyetinin ve anababanın cinsiyet rolü yöneliminin etkileri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dereboy, Ç., Şahin Demirkapı, E., Şakiroğlu, M. ve Şafak Öztürk, C. (2018). Çocukluk çağı travmalarının, kimlik gelişimi, duygu düzenleme güçlüğü ve psikopatoloji ile ilişkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 29(4).

- Direk, N. ve Irmak, B. (2017). Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlar. *DEÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 31(3), 121-128.
- Dokudan Dinç, E. Y. (2018). *İstanbul'da bir ilçede toplumsal cinsiyet algısının araştırılması* (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Dökmen, Y. Z. (2004). *Toplumsal cinsiyet sosyal psikolojik açıklamalar*. Ankara: Sistem Yayıncılık.
- Dökmen, Z. Y. (2010). *Toplumsal cinsiyet sosyal psikolojik açıklamalar*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Dökmen, Z. Y. (2012). *Toplumsal cinsiyet: Sosyal psikolojik açımları*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Dönmezer, S. (1988), *Sosyoloji*. Ankara: Savaş Yayınları.
- Duffy, M. (2011). *Making care count: A century of gender, race, and paid care work*. Rutgers University Press.
- Dumanlı, D. (2011). Reklamlarda toplumsal cinsiyet kavramı ve kadın imgesinin kullanımı; bir içerik analizi. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2).
- Dusek, J. B. (1987). *Adolescent development and behavior*. New Jersey: Prentice – Hall, Inc.
- Dündar, G. (2014). Dijital oyunlarda toplumsal cinsiyet ınası: Warrior of Nemesis örneği.
- Ecevit, Y. ve Karkıner, N. (2011). *Toplumsal cinsiyet sosyolojisi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Elgün, A. ve Alemdar, M. (2017). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarına yönelik bir araştırma: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi örneği. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(3), 1054-1067.
- Erden, F. T. (2009). A course on gender equity in education: Does it affect gender role attitudes of preservice teachers? *Teaching and Teacher Education*, 25(3), 409-414.

- Erdoğan Toker, M. (2010). *Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında medya okuryazarlığının rolü* (Uzmanlık Tezi). T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Ereş, G. ve Öztürk, M. (2020). Kadınların sendikalarda görev almada karşılaştıkları sorunlara yönelik bir çalışma. *Suleyman Demirel University Journal of Faculty of Economics & Administrative Sciences*, 25(1).
- Ersoy, E. (2009). Cinsiyet kültürü içerisinde kadın ve erkek kimliği (Malatya örneği). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 209-230.
- Esen, Y. (2013). Hizmet öncesi öğretmen eğitiminde toplumsal cinsiyet duyarlılığını geliştirme amaçlı bir çalışma. *Eğitim ve Bilim*, 38(169).
- Etaugh, C. ve Liss, M. B. (1992). Home, school and playroom: Training grounds for adult gender roles. *Sex Roles*, 26(3/4), 129-147.
- Freud, S. (1997). *Sexuality and the psychology of love*. Simon and Schuster.
- Freud, S. (1997). *Psikanalize yeni giriş dersleri* (S. Budak, Çev.). Ankara: Öteki.
- García-Cueto, E., Rodríguez-Díaz, F.J., Bringas-Molleda, C., López-Cepero, J., Paíno-Quesada, S. ve Rodríguez-Franco, L. (2015). Development of the Gender Role Attitudes Scale (GRAS) amongst young Spanish people. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 15(1), 61-68.
- Gazi, Y. C. (2018). *İlkokul öğretmenlerinin toplumsal cinsiyet farkındalığı üzerine niteliksel bir araştırma: İstanbul Anadolu Yakasında bir ilkokul örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gencil-Bek, M. ve Binark, M. (2000). *Medyada kadın*. Ankara: Ankara Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi.
- Girginer, U. H. (1994). *Türk toplumunda cinsiyet rolleri algısı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Gökkaya F. (1994). *Anne babaların cinsiyet rolü algıları ve cinsiyete uygun çocuk yetiştirme eğilimleri ile okul öncesi çocuklarının cinsiyet rolü gelişimi (oyuncak tercihi ile) arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

- Gönenç, İ. M., Topuz, Ş., Sezer, N. Y., Yılmaz, S. ve Duman, N. B. (2018). Toplumsal cinsiyet dersinin toplumsal cinsiyet algısına etkisi. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(1), 22-29.
- Gümüş, Z. (2019). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi*, 2(3), 31-47.
- Gümüšoğlu, F. (2008). Ders kitaplarında toplumsal cinsiyet. *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 2(4), 39-50.
- Günay, G. ve Bener, Ö. (2011). Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde aile içi yaşamı algılama biçimleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 153(153).
- Gürdal, A (2001). *Psikanalizde kadınlık üzerine ilk görüşler*. Psikanaliz Yayınları.
- Güzel, A. (2016). Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolleri tutumları ve ilişkili faktörler. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(4), 1-11.
- Hablemitoğlu, Ş. (2001). Kırsal kesimde kadınların güçlenmesi ve “bilgi” arasındaki ilişki. *Çiftçi ve Köy Dünyası*, 16(203), 17-19.
- Harkın, Ş. ve Eker, F. (2019). Bipolar affektif bozukluğu olan hastaların tedaviye uyumlarının artırılmasında psikoeğitimsel modelin etkinliğinin değerlendirilmesi. *Bilimsel Çalışmalar Dergisi*, 4.
- Hepşen, Ö. (2010). *Tevrat, İncil ve Kuran-ı Kerimde kadın bedeni* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ankara.
- İmamoğlu, E. O. (1994). *Değişim sürecinde aile; evlilik ilişkileri bireysel gelişim ve demokratik değerler. Aile kurultayı*. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları.
- Kahraman, B., Ozansoy, N., Akıllı, H., Kekillioğlu, A., Özcan, A. ve Kahraman, L. (2014). *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi toplumsal cinsiyet algı araştırması*.
- Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü (2008). *Toplumsal cinsiyet eşitliği ulusal eylem planı*. Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü.
- Kalaycı, N., Hayırsever F. ve Özcan, F. Z. (2012). İlköğretim okulu öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algıları. 2. Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi, 27-29 Eylül 2012, Bolu.

- Kantoğlu, A., etin, N. Y. ve Erdoğan, A. (2018). Ergenlerde toplumsal cinsiyet algılarının sosyodemografik özelliklere göre değerlendirilmesi. *Konuralp Medical Journal*, 10(2), 175-187.
- Keleş, E., Yılmazel, G. ve Avcı, İ. A. (2021). Bir niversitenin erkek alışanlarında toplumsal cinsiyet rol tutumları. *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(2), 271-283
- Keleş, S. (2008). *Erken ocuklukta toplumsal cinsiyet değermezliği ölçüm aracının uyarlanması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kemalpaşa Belediyesi (2022). *Kadın Danışma Merkezi*. <https://www.izmir-kemalpasa.bel.tr/kadin-danisma-merkezi-76> adresinden elde edildi. Erişim Tarihi: 18.04.2023.
- Kemalpaşa Belediyesi (2023). *Hizmetlerimiz*. <https://www.izmir-kemalpasa.bel.tr/hizmetlerimiz> adresinden elde edildi. Erişim Tarihi: 18.04.2023.
- Kemalpaşa Belediyesi (t.y.). *Organizasyon şeması*. <https://www.izmir-kemalpasa.bel.tr/organizasyon-semasi> adresinden elde edildi. Erişim Tarihi: 18.04.2023.
- Kılıç, L. K. ve Eyüp, B. (2011). İlköğretim Türkçe ders kitaplarında ortaya çıkan toplumsal cinsiyet rolleri üzerine bir inceleme. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 129-148.
- Kieckhefer, R. (2004). *Ortaçağda by* (ev. Biliz, Z.). İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Koçyiğit, M. ve Meşe, G. (2020). Ruh sağlığı çalışanı adaylarının toplumsal cinsiyet rolleri ve çelişik duygulu cinsiyetçiliğe ilişkin tutumları. *Ege Eğitim Dergisi*, 21(1), 1-18.
- Kurşun, E. (2016). *Samsun halk sağlığı müdürlüğü'nde çalışan personelin toplumsal cinsiyet rol tutumlarının belirlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Lagarde, C. (2017). *Every woman counts: Gender budgeting in G7 countries*, IMF. <https://blogs.imf.org/2017/05/13/every-woman-counts-genderbudgeting-in-g7-countries/> adresinden elde edildi.

- Lucchini N. ve Dodman, M. (2015) Gender and sustainability. raising primary school children's awareness of gender stereotypes and promoting change in their attitudes. *Visions for Sustainability*, (3), 25-34.
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji sözlüğü* (Çev. Akınhay O. ve Kömürcü, D.). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Moç, S. (2013). *Üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet algısının oluşmasında geleneksel kimliğin rolü (Iğdır Üniversitesi örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Iğdır Üniversitesi, Iğdır.
- Mora, C. (2015). Gender and achievement in social studies: Increasing female interest and achievement. *The Social Studies*, 4(1).
- Nufusu (2023). *Kemalpaşa nüfusu*. https://www.nufusu.com/ilce/kemalpaşa_izmir-nufusu adresinden elde edildi. Erişim Tarihi: 18.04.2023.
- Onurluer, E. (2019). *Sınıf öğretmenleri adaylarının toplumsal cinsiyet algılarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Outhwaite, W. (2003). *The blackwell dictionary of modern social thought*. USA: Blackwell Publishing.
- Ökten, Ş. (2009). Toplumsal cinsiyet ve iktidar: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin toplumsal cinsiyet düzeni.
- Önder, Ö. R., Yalçın, A. S. ve Göktaş, B. (2013). Sağlık kurumları yöneticiliği bölümü öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(1-2-3), 55-78.
- Öngen, B. ve Aytaç, S. (2013). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve yaşam değerleri ilişkisi. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, (48), 1-18.
- Özden, S. ve Gölbaşı, Z. (2018). Sağlık çalışanlarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(3), 95-100.
- Özen, D.Ş. (1992). *Annenin çalışma durumu ve ebeveynin benimsediği cinsiyet rolü değişkenlerinin çocuğun cinsiyet özelliklerine ilişkin kalıpyargılarının gelişimi*

- üzerindeki rolleri (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özkar, M. (2020). *Toplumsal cinsiyet rollerinin okul öncesi çocuklara çizgi filmlerde yansıtılması: Türk yapımı çizgi filmlerin göstergebilimsel açıdan incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Özmete, E. ve Zubaroğlu Yanardağ, M. (2016). Erkeklerin bakış açısıyla toplumsal cinsiyet rolleri: Kadın ve erkek olmanın değeri. *Turkish Journal of Social Research/Turkiye Sosyal Arastirmalar Dergisi*, 20(1).
- Özyurda, F. (2015). *Toplumsal cinsiyet ve sağlık*. 3.Sınıf Halk Sağlığı Ders Notları. Ankara: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi.
- Parlak, S. (2017). *Ortaçağ'da kadın olmak*. Doç. Dr. Numan Durak AKSOY Anısına, Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi Matbaa ve Basımevi.
- Pesen, A., Kara, İ., Kale, M. ve Abbak, B. S. (2016). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı ile çatışma ve şiddete ilişkin farkındalık düzeylerinin incelenmesi.
- Platon, T. (2001). (Çev. Güney, E. ve Ay, L.). İstanbul: Sosyal Yayınlar.
- Plotnik, R. (2007). *Psikolojiye giriş* (Çev. Geniş, T.). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Plumwood, V. (2017). *Feminizm ve doğaya hükmetmek* (Çev. Ertür, B.). İstanbul: Metis.
- Press, S. (2014). *Sociology reference guide*. Gender Roles & Equality.
- Rogošic, S., Maskalan, A. ve Krznar, T. (2020). Preschool teachers' attitudes towards children's gender roles: The effects of sociodemographic characteristics and personal experiences of gender discrimination. *Problems of Education in the 21st Century*, 78(3), 410-422.
- Rouner, D., Slater, M. D. ve Domenech-Rodriguez, M. (2003). Adolescent evaluation of gender role and sexual imagery in television advertisements. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 47(3), 435-454.
- Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü (2007). *Gençlik Danışmanlık ve Sağlık Hizmet Merkezleri CSÜS eğitimi modülü katılımcı rehberi*. Ankara: SB Yayınları.

- Salman, Ö. (2017). Ankara'da bir üniversitenin bazı fakültelerindeki öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve ilişkili faktörler.
- Sancar, S. (2014). *Türk modernleşmesinin cinsiyeti: Erkekler devlet, kadınlar aile kurar* (3. Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Sanz Martinez, Y. A., Schneider, B. H., Santana Gonzáles, Y. ve Soteras de Toro, M. D. P. (2008). Modalities of anger expression and the psychosocial adjustment of early adolescents in eastern Cuba. *International Journal of Behavioral Development*, 32(3), 207-217.
- Savaş, G. (2018). Türkiye’de yaşayan bireylerin toplumsal cinsiyet eşit (siz) liği algısı. *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi*, 1(2), 101-121.
- Sayer, H. (2011). *Toplumsal cinsiyet eşitliğine erkeklerin katılımı* (Uzmanlık tezi). Başbakanlık KSGM, Ankara.
- Sayılan, F. (2014). Eğitimde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği. *Eleştirel Pedagoji*, 6(31), 17-23.
- Sayın Güran, Ü. (2021). *Women teachers' perceptions and experiences on gender roles in public and private spheres* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Middle East Technical University, Ankara.
- Seçgin, F. ve Tural, A. (2011). Sınıf öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *Education Sciences*, 6(4), 2446-2458.
- Selçuk, F. Ü. ve Tuzlukaya, Ş. E. (2013). Çalışma yaşamı ve kadın. *Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Kadın Sorunlarına Toplu Bir Bakış*, 4-16.
- Selçuk, S. (2021). *Kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları açısından bağlanma stili, kadına yönelik şiddet tutumu ve benlik saygısının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul.
- Soysal, T. (2006). Uluslararası sözleşmeler ışığında 4857 sayılı iş kanunu’nda kadın işçiyi koruyan hükümler. *Kamu İş*, 8(4), 1-48.
- Stake, J. E. ve Hoffmann, F. L. (2001). Changes in student social attitudes, activism, and personal confidence in higher education: The role of women’s studies. *American Educational Research Journal*, 38(2), 411-436.

- Şaşman-Kaylı, D. (2007). Kadın bedeninin annelikle imtihanı: Toplumsal cinsiyet bakış açısının annelik kurgularıyla ilişkisi. D. Altun ve H. Toker (Ed.), *Toplumsal cinsiyet-farklı disiplinlerden yaklaşımlar* içinde (ss. 61-78). Ankara: Nika Yayınları.
- Şimşek, H. (2011). Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kadın üreme sağlığına etkisi: Türkiye örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 25(2), 119-126.
- T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu (2002). 2001 yılı aile raporu. İ. Çaylıoğlu (Ed.), *Aile İçi İlişkiler Komisyonu 3: Ailede rol ve sorumluluklar*. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları. Yayınları.
- Taner (2018). *Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet tartışmaları üzerine bir değerlendirme*. An Evaluation of Sex and Gender Discussions.
- Taylor, S. E., Peplau, L. A. ve Sears, D. O. (2012). *Sosyal psikoloji* (Çev. Dönmez, A.). Ankara: İmge Yayınevi.
- TDK (2023). *Türkçe sözlük*. <https://www.tdk.gov.tr/?s=cinsiyet> adresinden elde edildi. Erişim Tarihi: 18.04.2023.
- Tekin, B. (2015). Ortaçağ İspanya'sın da büyü, büyüklük ve La Celestina adlı esere yansımaları. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 55, 1.
- Temel, Z. F. (1991). *Yetiştirme yurdunda kalan ve ailesinin yanında kalan 14-18 yaş grubundaki gençlerin cinsiyet rolü tutumları ile moral gelişimlerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Temizhan, S. (2019). *Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerinin toplumsal cinsiyete ilişkin tutumları: Ankara il merkezi örneği* (Yayımlanmamış doktora tezi). Necmettin Erbakan University, Konya.
- Thompson, A. (2003). Caring in context: Four feminist theories on gender and education. *Curriculum Inquiry*, 33(1), 9-65.
- Tolman, D. L., Diamond, L. M., Bauermeister, J. A., George, W. H., Pfaus, J. G., & Ward, L. (2014). *APA handbook of sexuality and psychology*, Vol. 1: Person-based approaches (pp. xxviii-804), American Psychological Association.
- Tu, S. ve Chang, Y. (2000). *Women's and men's gender role attitudes in coastal China and Taiwan*. Paper Presented for East Asian Labor Markets Conference at

- Yonsei University, Seoul Korea, <http://pdfcast.org/pdf/women-s-and-men-s-gender-role-attitudes-in-coastal-china-and-taiwan> adresinden elde edildi.
- TUİK (2023). *İstatistiklerle kadın*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=%C4%B0statistiklerle-Kad%C4%B1n-2022-49668&dil=1>
- TUİK (2022). *Eğitim kültür spor ve turizm*. <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Egitim,-Kultur,-Spor-ve-Turizm-105> adresinden elde edildi. Erişim Tarihi: 18.04.2023.
- Türkdoğan, Ö. (2013). Ana akım medyada annelik miti. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, 2(13).
- Türkmenoğlu, D. ve Vefikuluçay Yılmaz, D. (2016). *Hemşirelik öğrenimi gören birinci ve son sınıf üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Ulus, S. (2022). Toplumsal cinsiyet rol tutumları ve öz yeterliliğin tükenmişliğe etkisi.
- UNICEF (2018). UNICEF Türkiye Yıllık Rapor 2003-Türkiye–Unicef Ülke İşbirliği Programı.
- Urhan, B. (2009). Görünmezlerin görünür olma mücadeleleri: çalışan kadın örgütlenmeleri. *Çalışma ve Toplum*, 2(21), 83-110.
- Uygun, K. ve Önsan, Ö. (2020). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin toplumsal cinsiyet algıları. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 99-114.
- Ünal, F., Tarhan, S. ve Köksal, E. Ç. (2017). Toplumsal cinsiyet algısını yordamada cinsiyet, sınıf, bölüm ve toplumsal cinsiyet oluşumunun rolü. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 6(1), 227-236.
- Üner, S. (2008). *Toplumsal cinsiyet eşitliği*. Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.
- Vatandaş, C. (2007). Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rollerinin algılanışı. *Sosyoloji Konferansları*, (35), 29-56.
- Weiler, K. (1988). *Women teaching for change: Gender, class and pov*. New York: Bergin and Garvey.

- Yağan Güder, S. ve Güler Yıldız, T. (2016). Okul öncesi dönemdeki çocukların toplumsal cinsiyet algılarında ailenin rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2), 424-446.
- Yazıcı, F. ve Budak, F. (2017). The investigation of the students' attitudes toward identity differences in faculty of education. *Int Online J Educ Sci*, 9(3), 879-896.
- Yıkar, S. K., Doğan, S. D., Aydıngülü, N., Arslan, S. ve Nazik, E. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi: Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi örneği. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 3(2), 104-113.
- Yurtsever, K. (2011). *İlköğretim II. kademe öğretmenlerinin öğrencilere yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Yüksel, M. ve Ören, K. (2018). Kadın çalışanların elektronik ticarete ilişkin algı düzeylerini ölçümlemeye yönelik bir alan araştırması. *Social Sciences Studies Journals*, 4(16), 1249-1269.
- Zeyneloğlu, S. (2008). *Ankara'da hemşirelik öğrenimi gören üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Zeyneloğlu, S. ve Terzioğlu, F. (2011). Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik özellikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(2), 409-420.

EKLER

Ek A Etik Kurul İzni

T.C.

EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Hukuk Müşavirliği

Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Sayı : E-85553214-050.06.04-1165171

Konu : Etik Kurul Başvuru Sonucu

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 17.01.2023 tarihli ve 1092418 sayılı yazınız

İlgi yazı ile 'İzmir İli Kemalpaşa İlçesi Belediye Çalışanlarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve İlişkili Faktörlerin Tanımlanması' başlıklı tezin veri toplama ölçme araçlarında güncelleme yapıldığı hususu belirtilmiştir.

İlgi yazınız ve ekleri Kurulumuzun 22/02/2023 tarihli toplantısında incelenmiş olup yapılan değişiklikler Kurulumuzca etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Mehmet ERSAN Kurul Başkanı

Ek B Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutum Ölçeği

TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Değerli Katılımcı, aşağıda sizinle ilgili ifadeler bulunmaktadır. Lütfen her bir maddeyi dikkatlice okuyunuz ve sizi en iyi tanımlayan seçeneği işaretleyniz. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Sizden beklenen içtenlikle cevap vererek bilimsel bir çalışmaya yardımcı olmanız. Lütfen bütün sorularla ilgili görüşlerinizi ifade ediniz.

① Hiç katılmıyorum ② Katılmıyorum ③ Kararsızım ④ Katılıyorum ⑤ Tamamen Katılıyorum anlamına gelmektedir.					
1. Erkeklerin ev işlerine yardım etmede kızlarla aynı sorumlulukları vardır.	①	②	③	④	⑤
2. Ev işleri cinsiyete göre paylaşırılmamalıdır.	①	②	③	④	⑤
3. Erkek aileden sorumlu olduğu için kadın ona itaat etmelidir.*	①	②	③	④	⑤
4. Bir kadın eşine ters davranmamalıdır.*	①	②	③	④	⑤
5. Bir kadından ziyade bir erkeği ağlarken görmek daha kötüdür.*	①	②	③	④	⑤
6. Kızlar erkeklerden daha derli toplu ve temiz olmalıdır.*	①	②	③	④	⑤
7. Erkekler sadece sorumlu olduğu konularla ilgilenmelidir.*	①	②	③	④	⑤
8. Erkekler kızlara göre farklı şekilde yetiştirilmelidir.*	①	②	③	④	⑤
9. Arkadaş çevreme göre, gelecekteki ev içi faaliyetlerim mesleki faaliyetlerimden daha önemlidir.*	①	②	③	④	⑤
10. Bir babanın temel sorumluluğu maddi konularda çocuklarına yardım etmektir.*	①	②	③	④	⑤

11. Bazı işler kadınlar için uygun değildir.*	①	②	③	④	⑤
12. Arkadaş çevremde eşimin iş geleceği benim iş geleceğimden daha önemlidir.*	①	②	③	④	⑤
13. Çocukların nasıl yetiştirileceğine çoğunlukla annesi karar vermelidir.*	①	②	③	④	⑤
14. Sadece bazı işler kadın ve erkeğe eşit derecede uygundur.*	①	②	③	④	⑤
15. Birçok önemli işte erkeklerle anlaşmak kadınlarla anlaşmaktan daha kolaydır.*	①	②	③	④	⑤

Türkçe Kaynak:

Bakioğlu, F., & Türküm, A. S. (2019). Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Kastamonu eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(2), 717-725.

Orijinal Kaynak:

García-Cueto, E., Rodríguez-Díaz, F.J., Bringas-Molleda, C., López-Cepero, J., Paíno-Quesada, S. & Rodríguez-Franco, L. (2015). Development of the Gender Role Attitudes Scale (GRAS) amongst young Spanish people. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 15(1), 61-68.

Ek C Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçek İzni

Ek D Kemalpaşa Belediyesi İzin Dilekçesi

Ek E Birey Tanıtım Formu

BİREY TANITIM FORMU

Değerli katılımcı, bu çalışma İzmir İli Kemalpaşa İlçesi Belediye Çalışanlarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını belirlemek ve bununla ilişkili faktörleri saptamak amacıyla yapılmaktadır. Katılımınız gönüllülük ilkesine bağlıdır. Anket formunu isim belirtmeden doldurunuz. Toplanan veriler yalnızca bilimsel araştırma amaçlı kullanılacak, hiçbir kurum ya da şahısla paylaşılmayacaktır. Ankette 15 sorudan oluşan “Birey Tanıtım Formu” ve ardından 20 sorudan oluşan “Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Ölçeği” yer almaktadır. Katılımınız, çalışmam için çok değerlidir. Verdiğiniz emek ve zaman için çok teşekkür ederim.

1.Yaşınız:

2.Cinsiyetiniz: 1)Kadın 2) Erkek

3.Medeni durumunuz: 1)Bekar 2)Evli 3)Boşanmış 4)Dul

4.Çocuğunuz var mı? 1)Evet 2)Hayır

5.Yanıtınız evetse kaç çocuğunuz var?,

6.En son mezun olduğunuz okul nedir?

1)İlkokul

2)Ortaokul

3)Lise

4)Üniversite

5)Yüksek lisans

7.Yaşamınızı en uzun geçirdiğiniz coğrafi bölge hangisidir?

1)Marmara

2)Ege

3)İç Anadolu

4)Karadeniz

5)Akdeniz

6)Doğu Anadolu

7)Güneydoğu Anadolu

8.Çocukluğunuzu geçirdiğiniz yerleşim birimi hangisidir?

1)Köy 2)İlçe 3)İl 4)Büyükşehir

9. Kaç yıldır Kemalpaşa'da yaşıyorsunuz?.....

10. Belediyenin hangi biriminde çalışıyorsunuz?.....

11.Yetiştirdiğiniz aile tipi hangisidir?

1) Çekirdek Aile (Anne-baba ve/veya çocukların birlikte yaşadığı aile)

2) Geniş Aile (Büyükanne ve/veya büyükbaba ve/veya akrabaların birlikte)

3) Parçalanmış Aile (Anne-baba ayrı veya sağ değil)

12.Annenizin öğrenim durumu nedir?

1)Okur-yazar değil 2)Okuryazar/İlkokul 3)Ortaokul 4) Lise 5)Üniversite

13.Babanızın öğrenim durumu nedir?

1)Okur-yazar değil 2)Okuryazar/İlkokul 3)Ortaokul 4) Lise 5)Üniversite

14.Şuana kadar "Toplumsal Cinsiyet" konusunda herhangi bir eğitim aldınız mı?

1)Evet 2) Hayır

15.Çocukluğunuzda cinsiyetinizden dolayı bir eşitsizlik yaşadığınızı düşünüyor musunuz?

1)Evet 2)Hayır

TEŞEKKÜR

Toplumsal cinsiyet rolleri ülkemdeki her kadın için olduğu kadar benim için de manidar. Araştırmam için yaptığım her çalışma, kaleme aldığım her kelimedede bunu hissettim ve bu alanda çalışmak bana tarif edilmez bir mutluluk verdi.

Yüksek lisans kararımı lisans mezuniyetimden 20 yıl sonra aldım. Lisansa bölüm birinciliği ile girmiş, Türkiye derecesi yapmıştım. Fakat hep neyi başardığım ve hangi bilgilere sahip olduğumdan çok daha ne yapmam ve hangi bilgileri öğrenmem gerektiğini merak ettim. 20 yıldır yaptığım İngilizce öğretmenliğini her günü yeni başlıyormuşçasına severek yaptım. Çocukluğumdan beri bitmek tükenmek bilmez ve asla doyumadığım bir bilgi ve öğrenme aşkı vardı. Öğretmen olmama rağmen her yeni bilgi karşısında öğrenci gibiydim hayatta. Aslında öğretmen olmak kadar öğrenci olarak hissettim kendimi. Tezimi yazarken bir taraftan lisans Felsefe bölümü okumaya başladım. Canım annem Münadiye DEMİR ve babam Hikmet DEMİR her zaman başarı yolculuğumu destekledi. Öyle ki yüksek lisans yaparken bile hala notlarımı, tez sürecimi eski günlerde ki gibi merakla takip ettiler. Sonsuz teşekkürler...

Kıymetli eşim Mehmet Ali İZCİ günlerimi laptop başında geçirirken, hep tez sürecimin iyi ilerleyeceği konusunda beni cesaretlendirdi. Canım kızım Elif İZCİ, umutsuzluğa kapıldığımda hep geçmişte başardıklarımı hatırlatıp bu süreci başarıyla tamamlayacağımı bana gönülden hatırlattı. İkinize de sonsuz teşekkürler.

Ablalarım Fatma DEMİR ve Sevim DEMİR, kardeşim Muhammet DEMİR, hayat yolculuğunda bana eşlik ettiğiniz ve beni güçlendirdiğiniz için teşekkür ederim. Yüksek lisansta sınıf arkadaşım ve meslektaşım Serap DEMİR, yüksek lisans aracılığıyla iyi ki tanıştığım Reyhan DEĞİRMENCİ ve Yusuf NAR beraber zorlu ve heyecanlı günler geçirdik, teşekkür ederim.

Özelikle tez aşamasında, istatistik konusunda bana çok yardımı dokunan, en küçük ayrıntıyı bile bana sabırla anlatan kıymetli Eda KESER AÇIKBAŞ'a teşekkür ederim. Yüksek lisans döneminde dersime giren ve benim ufkumu açan Prof. Dr. Nilfen GÖKÇEN, Doç. Dr. Gülgün MEŞE, Prof. Dr. Esra BİLGİN, Prof. Dr. Pınar FEDAKAR, Dr.Öğr. Mahinur AKŞEHİR hocalarıma teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak en büyük teşekkürüm, danışman hocam Prof. Dr. Aynur UYSAL TORAMAN'a . Yüksek lisans sürecim kıymetli bilgilerinden ve beni cesaretlendiren,

disiplinize eden, yol gösteren, bana inandığımı hissettiren tutumundan yararlandım. Her görüşmemiz sonrasında ‘Seninle daha çok iyi işler başaracağız’ cümlesi benim için çok kıymetli. Sonsuz saygı ve teşekkürlerimle...

ÖZGEÇMİŞ

AYŞE İZCİ

EĞİTİM

Dokuz Eylül Yabancı Diller İngilizce öğretmenliği (2003) (Bölüme 1. olarak girdim).

AUZEK Felsefe Bölümü- 2. sınıf (2023)

Lisans mezuniyet notu: 87

SEMİNER

E-Twinning, Erasmus+Proje ve Etkinlikleri Semineri (2023)

Zaman Yönetimi Semineri (2023)

Etkili İletişim ve Sınır Çizebilme Semineri (2023)

Eğitimde Web 2.0 Araçları Kullanımı Semineri 2 (2022)

Sorumluluk, Liderlik ve Değerler Eğitimi Semineri(2022)

Uzman Öğretmenlik Eğitim Programı Semineri (2022)

Kadına Karşı Şiddeti Önleme Semineri (2022)

Özel Eğitim Hizmetleri Semineri (2016)

AB Erasmus Projeleri Hazırlama Teknikleri Semineri (2015)

Fatih Projesi Eğitimde Teknoloji Kullanımı Kursu (2012)

Benim Öğretmenim ,Benim Öğrencim Semineri (2011)

İngilizce Dersi Öğretim Programları Yöntem ve Teknikleri Semineri (2011)

Öğrenmeyi Öğrenme Semineri (2004)

BAŞARI/ETKİNLİK

E-Twinning Avrupa Kalite etiketi (2023)

E –Twinning Kalite Etiketini (2022)

4006 Tübitak proje sorumlusu (2022)

4006 Tübitak proje sorumlusu (2019)

4006 Tübitak yürütücülüğü (2018)

KONGRE

- 1- Pamuk Prenses Masalına Feminist Bir Dokunuş ‘Kar Çocuk’- 2. Uluslararası Ege Sosyal Bilimler Lisansüstü Kongresi (2023)
- 2- Toplumsal Cinsiyet Roller ve İlişkili Faktörlerin Tanımlanması- Uluslararası Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Kongresi (2023)
- 3- Yaşlılık Dönemi Kadın Ruh Sağlığı Riskleri Ve Toplumsal Cinsiyet İlişkisi -9. Ege Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi - Prof. Dr. Aynur UYSAL TORAMAN, Ayşe İZCİ (2023)
- 4- ‘Kadın Cinselliği ve Kültür’ – 1. Uluslararası Ege Üniversitesi Öğrenci Kongresi (2022)
- 5- Külkedisi Masalına Feminist Bir Dokunuş; Vejetaryen Kül Kedisi- Uluslararası Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Kongresi (2022)
- 6- Göç Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Sağlığı İlişkisi- Ege Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi – Prof.Dr. Aynur UYSAL TORAMAN, Ayşe İZCİ (2022)
- 7- 7. Uluslararası Ege Sosyal ve Beşeri Bilimler Kongresi-Dans Eden On İki Prenses (2022)

YAYINLAR

- 1- Ege Uluslararası 2.Lisansüstü Öğrenci Kongresi Özetler- e-ISBN 978-605-338-411-3 / sf:9-10 / Pamuk Prenses Masalına Feminist Bir Dokunuş ‘Kar Çocuk’ (2023)
- 2- Toplumsal Cinsiyet Roller ve İlişkili Faktörlerin Tanımlanması- Uluslararası Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Kongresi (2023)
- 3- 9. Ege Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi- 978-625-6830-33-2/ Yaşlılık Dönemi Kadın Ruh Sağlığı Riskleri Ve Toplumsal Cinsiyet İlişkisi - s:119-130, Prof.Dr. Aynur UYSAL TORAMAN, Ayşe İZCİ (2023)
- 4- Ege Uluslararası 1.Lisansüstü Öğrenci Kongresi Kitabı- 978-605-338-388-8 /‘Kadın Cinselliği ve Kültür’ - sf:196-204 (2022)
- 5- Ege Sosyal ve Beşeri Bilimler Kongresi-978-625-8213-59-1 / Külkedisi Masalına Feminist Bir Dokunuş; Vejeteryan Kül Kedisi - s:596-604 (2022)

- 6- Ege Sosyal ve Beşeri Bilimler Kongresi - 978-625-8213-59-1/ Göç Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Sağlığı İlişkisi - S:605-607, Prof. Dr. Aynur UYSAL TORAMAN, Ayşe İZCİ (2022)
- 7- Ege Sosyal ve Beşeri Bilimler Kongresi-Dans Eden On İki Prenses -ISBN: 978-625-367-092-4 / s:455 (2022)

